

Praktični vodnik o iskanju družine

2. izdaja



Praktični vodnik o iskanju družine

2. izdaja

April 2025

Evropski azilni podporni urad (EASO) se je 19. januarja 2022 preimenoval v Agencijo Evropske unije za azil (EUAA). Vsa sklicevanja na EASO ter njegovo gradivo in organe je treba torej razumeti kot sklicevanja na EUAA.

Izjava o omejitvi odgovornosti

Ta vodnik je bil pripravljen brez poseganja v načelo, da lahko le Sodišče Evropske unije poda veljavno razlago prava Unije.

Odločitev o priznanju ali zavrnitvi mednarodne zaščite nikoli ne bi smela temeljiti na rezultatih prizadevanj organov EU na področju iskanja družine.



Rokopis je bil dokončan aprila 2025.

Druga izdaja

Niti Agencija Evropske unije za azil (EUAA) niti osebe, ki delujejo v njenem imenu, niso odgovorne za uporabo podatkov iz te publikacije.

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2026

Print ISBN 978-92-9418-252-4 doi:10.2847/7222850 BZ-01-25-003-SL-C

PDF ISBN 978-92-9418-253-1 doi:10.2847/5220912 BZ-01-25-003-SL-N

© Agencija Evropske unije za azil (EUAA), 2026

Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira.

Za uporabo ali reprodukcijo elementov, ki niso last EUAA, je morda treba za dovoljenje zaprositi neposredno imetnike pravic. EUAA ni imetnica avtorskih pravic v zvezi z naslednjimi elementi:

- naslovnica, ilustracija, lolloj © Adobe Stock, 2024,
- stran 59, ilustracija, Imsuniyah © Adobe Stock,
- stran 60, ilustracija, ศิริธัญญา ตันสกุล © Adobe Stock,
- stran 61, ilustracija, neatlynatly © Adobe Stock; ilustracija, Bendix © Adobe Stock.



O vodniku

Zakaj je bil ta vodnik pripravljen? Poslanstvo Agencije Evropske unije za azil (EUAA) je olajšati in podpirati dejavnosti držav članic EU in pridruženih schengenskih držav (držav EU+ ⁽¹⁾) pri izvajanju skupnega evropskega azilnega sistema (CEAS). EUAA v skladu s svojima splošnima ciljema spodbujati pravilno in uspešno izvajanje CEAS ter omogočiti zblíževanje praks pripravlja skupne operativne standarde, kazalnike, smernice in praktična orodja.

Pravni instrumenti, ki tvorijo CEAS, določajo obveznost držav članic Evropske unije, da izsledijo družinske člane odraslih in otrok brez spremstva, ki so zaprosili za mednarodno zaščito. Z začetkom veljavnosti pakta o migracijah in azilu ⁽²⁾ je bila EUAA pooblaščenca, da pregleda in uskladi svoje operativne standarde, kazalnike, smernice in protokole usposabljanja s CEAS. V členu 22 Uredbe (EU) 2024/1351 (uredba o upravljanju azila in migracij) ⁽³⁾ je posebej poudarjena odgovornost EUAA, da pripravi predloge in smernice za iskanje družine, ki so ključne za učinkovito uporabo meril v zvezi z družino v okviru mehanizma za določanje odgovornosti.

Praktični vodnik EUAA o iskanju družine iz leta 2016 ⁽⁴⁾ za pomoč državam EU+ pri njihovih obveznostih glede iskanja družine je bil posodobljen, da bi se zagotovila njegova usklajenost z novim pravnim okvirom ter da bi učinkoviteje olajšal pravočasna in učinkovita prizadevanja za združitev v okviru azilnega postopka.

[Prvi del](#) tega vodnika določa celovit pristop k iskanju družine prosilcev za mednarodno zaščito, pri čemer se osredotoča na postopke, povezane z obnavljanjem stikov z ločenimi družinskimi člani. Zajema iskanje družine, ki ga je treba izvesti v državah EU+ in tretjih državah.

[Drugi del](#) tega vodnika je dragocen vir za strokovne delavce, ki se ukvarjajo z iskanjem ali ugotavljanjem istovetnosti družinskih članov v okviru določanja odgovornosti za obravnavanje prošenj za mednarodno zaščito. Vodnik lahko s podporo organom pri vzpostavljanju ustreznih postopkov, opredelitvi potrebnih virov in načrtovanju procesov prispeva k prednostnemu razvrščanju in zgodnjemu odkrivanju morebitnih družinskih primerov. Navsezadnje lahko prispeva k izboljšanju postopkov združitve družine v državah EU+. V vodniku so opisani ključni vidiki iskanja družine iz uredbe o upravljanju azila in migracij, niso pa podrobneje obravnavane posebnosti postopka odločanja.

Kako je ta vodnik nastajal? [Prvi del](#) so pripravili strokovnjaki iz vse EU, k njegovemu nastanku pa so pomembno prispevali še Evropska komisija, visoki komisar Združenih narodov za begunce (UNHCR) ter Sklad Združenih narodov za otroke (UNICEF). Njegovo pripravo je omogočila in usklajevala EUAA. Preden je bil vodnik dokončan, je bilo v okviru mreže EUAA za

⁽¹⁾ 27 držav članic EU ter Islandija, Lihtenštajn, Norveška in Švica.

⁽²⁾ Evropska komisija, Generalni direktorat za migracije in notranje zadeve, „Pakt o migracijah in azilu“, spletišče Evropske komisije, 21. maj 2024, dostop 17. januarja 2025, https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_en.

⁽³⁾ [Uredba \(EU\) 2024/1351](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o upravljanju azila in migracij, spremembi uredb (EU) 2021/1147 in (EU) 2021/1060 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 604/2013 (UL L, 2024/1351, 22.5.2024).

⁽⁴⁾ EASO, [Practical guide on family tracing](#) (Praktični vodnik o iskanju družine), marec 2016.





oceno ranljivosti z vsemi državami EU+ opravljeno posvetovanje v zvezi z njim. EUAA se zahvaljuje naslednjim članicam delovne skupine, ki so pregledale in pomagale pripraviti osnutek tega vodnika: Kristini Korsch (Nemčija), Loraine Buhagiar Bartolo (Malta), Eviti Armouti (Urad Rdečega križa EU ⁽⁵⁾) in organizaciji za skrb za mlade Nidos ⁽⁶⁾.

Drugi del je pripravila EUAA z delovno skupino strokovnjakov iz dublinskih enot po vsej Evropi, med katerimi je treba omeniti zlasti Vicky Fotou (Grčija), Kristino Korsch (Nemčija), Franca Kumerja (Slovenija), Jana-Joukeja Mulderja (Nizozemska), Mattea Teddeja (Italija) in Arune Wallin (Švedska). Za prispevke v okviru referenčne skupine smo se obrnili tudi na organizacije, ki se ukvarjajo z iskanjem družine, vključno z Uradom Rdečega križa EU in organizacijo Safe Passage, ter visokega komisarja Združenih narodov za begunce ⁽⁷⁾. Evropska komisija je prispevala začetne informacije in sodelovala pri posvetovanjih. EUAA je olajšala in usklajevala pripravo. Preden je bil dokument zaključen, je bil predložen vsem državam EU+ prek dublinske mreže EUAA. Upravni odbor EUAA je vodnik sprejel aprila 2025.

Kdo naj uporablja ta vodnik? Ta vodnik je namenjen predvsem članom osebja, ki delajo pri primerih iskanja ali združitve družine, uradnikom za zaščito otrok, skrbnikom ⁽⁸⁾, uslužbencem na področju azilnih postopkov, osebam, ki opravljajo razgovore, in nosilcem odločanja. Namenjen je tudi uradnikom za politiko, vodstvenim delavcem in višjim svetovalcem kot pomoč pri oblikovanju poteka dela in izboljšanju notranjih postopkov. Poleg tega je ta vodnik namenjen osebju, ki lahko prepozna morebitne primere združitve družine, kot so uradniki, s katerimi se vzpostavi prvi stik, osebje, vključeno v preverjanje, osebje, ki izvaja registracijo, imigracijska policija in uradniki za sprejem. To orodje je prav tako koristno za uradnike za kakovost in vse druge osebe, ki delajo ali sodelujejo na področju mednarodne zaščite v okviru EU. Vodnik je namenjen tudi uradnim osebam, ki vodijo postopek v enotah za upravljanje azila in migracij, in pravnim svetovalcem.

Kako uporabljati ta vodnik? To je referenčni dokument za strokovne delavce na področju iskanja družine.

Prvi del vključuje celovite smernice o iskanju družine v državah EU+ in tretjih državah. Razdeljen je na štiri poglavja, ki zajemajo pravni okvir, postopek iskanja družine v praksi ter pregled najboljših praks in uporabljenih metod. Ta vodnik je treba brati v povezavi z drugim delom.

Drugi del vsebuje splošen uvod v združitve družine v skladu z uredbo o upravljanju azila in migracij, vključno s ključnimi opredelitvami. Opisuje korake, ki predstavljajo splošni potek dela pri iskanju družine v okviru določanja odgovornosti. Vendar je lahko postopek v posameznih državah EU+ organiziran različno. Priloge in preglednice so namenjene za lažje sodelovanje med vključenimi deležniki v praksi. Dokument vsebuje okvire, v katerih so navedene dobre prakse in kontrolni seznam ter poudarjene ključne informacije. Brati ga je treba v povezavi s prvim delom.

⁽⁵⁾ Upoštevajte, da končna različica vodnika ne odraža nujno stališč Urada Rdečega križa EU in njegovih članov.

⁽⁶⁾ Nidos, „Nidos and Europe“, spletišče Nidos in Europe, brez datuma, dostop 4. novembra 2024, <https://nidosineurope.eu/>.

⁽⁷⁾ Upoštevajte, da končna različica vodnika ne odraža nujno stališč UNHCR.

⁽⁸⁾ V pravu Unije se za opis posameznika, ki je imenovan za pomoč in podporo otroku brez spremstva ali otroku, čigar starši ne morejo uveljavljati starševskih pravic, uporabljata izraza „skrbnik“ in „zastopnik“. Izraza se pogosto uporabljata kot sopomenki. Ne glede na izraz predvideni pomen ostaja enak. Za več podrobnosti glejte razdelek o terminologiji.





Uporabo vodnika dopolnjujejo predloge za iskanje družine ⁽⁹⁾.

Kako se ta vodnik navezuje na nacionalno zakonodajo in prakso? To je mehko orodje konvergence, namenjeno spodbujanju uskladitve praks držav EU+ pri iskanju družine. Vodnik ni pravno zavezujoč. Odraža skupno dogovorjene standarde in ne vsebuje pravne razlage nobenih predpisov ali sodb. Ponuja praktične rešitve za izvajanje zakonodajnih določb v zvezi z družino in predlaga načine za organizacijo poteka dela. V njem so poudarjene tudi dobre prakse, ki bi lahko pomagale ublažiti nekatere izzive.

Kako se ta vodnik navezuje na druga orodja EUAA? Ta druga izdaja se uporablja šele od 1. julija 2026. Pred tem datumom in za vse prošnje za mednarodno zaščito, vložene pred tem datumom, se uporablja [Praktični vodnik urada EASO o iskanju družine](#) iz marca 2016. Ta vodnik bi bilo treba uporabljati v povezavi z drugimi razpoložljivimi praktičnimi vodniki in orodji. Vsa praktična orodja EUAA so objavljena na spletnem mestu <https://euaa.europa.eu/practical-tools-and-guides>.

Praktični vodniki EUAA, orodja in sodne analize, na katere se nanaša ta praktični vodnik, bodo postopoma posodobljeni med letoma 2025 in 2027. S posodobitvami bodo te publikacije usklajene z zakonodajnimi instrumenti pakta o migracijah in azilu. Po objavi bodo posodobljene publikacije na voljo tudi na spletnih straneh EUAA, ki so navedene neposredno zgoraj.

⁽⁹⁾ Glejte EUAA, [Family Tracing Form – Adult](#) (Obrazec za iskanje družine – odrasel), 2025, in EUAA, [Family Tracing Form – Child](#) (Obrazec za iskanje družine – otrok), 2025.





Vsebina

Seznam kratic in okrajšav	8
Terminologija.....	10
Družinski član	14
1. Zagotavljanje enotnosti družine in otrokovih pravic	18
1.1. Mednarodni pravni okvir	18
1.1.1. Marco jurídico internacional.....	18
1.1.2. Pravni okviri EU in iskanje družine	20
1.1.3. Reforma skupnega evropskega azilnega sistema: pakt o migracijah in azilu	20
1.1.4. Obveznosti iskanja družine	21
1.2. Namen iskanja družine	26
1.3. Ključni akterji v postopkih iskanja družine	28
2. Načela in postopkovni zaščitni ukrepi.....	33
2.1. Osredotočenost na največjo korist otroka	33
2.2. Postopkovni zaščitni ukrepi.....	37
2.2.1. Varnost.....	38
2.2.2. Imenovanje skrbnika.....	38
2.2.3. Zagotavljanje informacij na ustrezen način	40
2.2.4. Zaupnost	42
2.2.5. Varstvo podatkov	43
2.2.6. Preverjanje družinskih vezi	44
2.2.7. Učinkovito pravno sredstvo	45
2.2.8. Sodelovanje med organi in organizacijami.....	46
3. Postopek iskanja družine	47
3.1. Pred iskanjem družine	49
3.2. Izvajanje iskanja družine	51
3.2.1. Iskanje družine v državah EU+	51
3.2.2. Iskanje družine v izvorni državi ali tretji državi.....	52
3.3. Izid iskanja družine	54





3.4. Podpora in nadaljnje ukrepanje po iskanju družine	55
3.4.1. Nadaljnje ukrepanje	60
Obvladovanje tveganja med iskanjem družine.....	64
4. Najboljše prakse in metode iskanja družine.....	67
4.1. Najboljše prakse za dejavnosti iskanja družine	67
4.2. Tehnična orodja za iskanje družine	68
4.3. Pregled uporabljenih metod.....	72
Priloga I. Pravni okvir – poudarek na otrokovih pravicah.....	77





Seznam kratic in okrajšav

Kratika ali okrajšava	Opredelitev
CEAS	skupni evropski azilni sistem
direktiva o standardih za sprejem (2024)	Direktiva (EU) 2024/1346 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito
direktiva o združitvi družine	Direktiva sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine
države članice	države članice Evropske unije
države EU+	države članice Evropske unije in pridružene schengenske države Islandija, Lihtenštajn, Norveška in Švica
dublinska uredba III	Uredba (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vloži državljani tretje države ali oseba brez državljanstva (prenovitev)
enota za upravljanje azila in migracij	organ (enota) države EU+, odgovoren za izvajanje postopka za določitev države EU+, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito v skladu s členom 52 uredbe o upravljanju azila in migracij
EU	Evropska unija
EUAA	Agencija Evropske unije za azil
ICRC	Mednarodni odbor Rdečega križa
Konvencija o statusu beguncev	Konvencija o statusu beguncev iz leta 1951 in njen Protokol iz leta 1967 (v azilni zakonodaji EU in na Sodišču Evropske unije se zanj uporablja izraz „Ženevska konvencija“)
KOP	Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah
Listina	Listina Evropske unije o temeljnih pravicah
Mreža za obnavljanje družinskih vezi	Mreža za obnavljanje družinskih vezi mednarodnega gibanja Rdečega križa in Rdečega polmeseca
OHCHR	Urad visokega komisarja za človekove pravice
UNHCR	Visoki komisariat Združenih narodov za begunce
uredba o azilnem postopku	Uredba (EU) 2024/1348 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o vzpostavitvi skupnega postopka za mednarodno zaščito v Uniji in razveljavitvi Direktive 2013/32/EU





Kratika ali okrajšava	Opredelitev
uredba o pogojih za azil	Uredba (EU) 2024/1347 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite ter spremembi Direktive Sveta 2003/109/ES in razveljavitvi Direktive 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta
uredba o preverjanju	Uredba (EU) 2024/1356 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o uvedbi preverjanja državljanov tretjih držav na zunanjih mejah ter spremembi uredb (ES) št. 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 in (EU) 2019/817
uredba o upravljanju azila in migracij	Uredba (EU) 2024/1351 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o upravljanju azila in migracij, spremembi uredb (EU) 2021/1147 in (EU) 2021/1060 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 604/2013 [dublinska uredba III]





Terminologija

Ključni izrazi, povezani z iskanjem družine, ki se uporabljajo v tem vodniku, so opredeljeni v nadaljevanju.

Podajanje prošnje

Dostop do skupnega azilnega postopka bi moral temeljiti na pristopenjskem pristopu, ki vključuje podajanje, registracijo in vložitev prošnje. Podajanje prošnje je prvi korak, s katerim se sproži uporaba [Uredbe (EU) 2024/1348 (uredbo o azilnem postopku) ⁽¹⁰⁾]. Za državljana tretje države ali osebo brez državljanstva se šteje, da je podal/-a prošnjo, če je izrazil/-a željo po mednarodni zaščiti države članice. Kadar prošnjo prejme organ, ki ni pristojen za registracijo prošenj, bi morale države članice v skladu s svojimi notranjimi postopki in organizacijo uporabljati [uredbo o azilnem postopku], da se lahko zagotovi učinkovit dostop do postopka. Moralo bi biti mogoče, da se želja po mednarodni zaščiti države članice izrazi v kateri koli obliki in ni nujno, da posamezni prosilec uporabi specifične besede, kot so „mednarodna zaščita“, „azil“ ali „subsidiarna zaščita“. Opredeljujoči element bi moral biti, da državljan tretje države ali oseba brez državljanstva izrazi strah pred preganjanjem ali resno škodo po vrnitvi v svojo izvirno državo ali – v primeru osebe brez državljanstva – v državo, v kateri je imela prej običajno prebivališče. V primeru dvoma, ali je določeno izjavo mogoče šteti za prošnjo za mednarodno zaščito, je treba državljana tretje države ali osebo brez državljanstva izrecno vprašati, ali želi prejeti mednarodno zaščito. ⁽¹¹⁾

⁽¹⁰⁾ [Uredba \(EU\) 2024/1348](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o vzpostavitvi skupnega postopka za mednarodno zaščito v Uniji in razveljavitvi Direktive 2013/32/EU (UL L, 2024/1348, 22.5.2024).

⁽¹¹⁾ Uvodna izjava 27 uredbe o azilnem postopku.



**Registracija prošnje**

Prošnjo bi bilo treba registrirati hitro po tem, ko je podana. V tej fazi bi morali pristojni organi, odgovorni za registracijo prošenj, ali strokovnjaki, ki jih je napotila [EUAA] in ki jim pri tej nalogi pomagajo, registrirati prošnjo skupaj z osebnimi podatki prosilca. Navedeni organi ali strokovnjaki bi morali prosilca obvestiti o njegovih pravicah in obveznostih ter tudi posledicah, ki jih bo zanj imelo nespoštovanje navedenih obveznosti. Organizacije, ki sodelujejo s pristojnimi organi in jim pomagajo, bi morale biti prav tako sposobne zagotoviti te informacije. Prosilcu bi bilo treba izročiti dokument, iz katerega je razvidno, da je bila prošnja podana in registrirana. Rok za vložitev prošnje začne teči od trenutka registracije prošnje. ⁽¹²⁾

Opomba: Rok za določitev odgovornosti v družinskih primerih začne teči od trenutka registracije.

Vložitev prošnje

Vložitev prošnje je dejanje, ki formalizira prošnjo za mednarodno zaščito. Prosilcu bi bilo treba dati vse potrebne informacije o tem, kako in kje lahko vloži svojo prošnjo, to pa bi mu bilo treba tudi dejansko omogočiti. V tej fazi mora čim prej predložiti vse elemente in dokumente, s katerimi razpolaga in ki so potrebni za utemeljitev prošnje in njeno popolnost, razen če je v tej uredbi določeno drugače. Rok za upravni postopek začne teči od trenutka, ko je prošnja vložena. Kmalu po vložitvi prošnje bi moral prosilec prejeti dokument, ki vključuje njegov status prosilca. ⁽¹³⁾

Otrok/mladoletnik

Vsaka oseba, mlajša od 18 let. „Otrok“ in „mladoletnik“ veljata za sopomenki, v tej publikaciji pa sta uporabljena oba izraza. EUAA daje prednost izrazu otrok, izraz mladoletnik pa se uporablja, kadar je izrecno uporabljen v zakonski določbi ali konkretnem členu (npr. v določbah pravnega reda Unije s področja azila).

Brez spremstva ⁽¹⁴⁾

Otrok/mladoletnik, ki na ozemlje države EU+ prispe brez spremstva odraslega, ki je zanj odgovoren v skladu z zakonom ali prakso zadevne države, dokler taka oseba zanj ne začne dejansko skrbeti. Izraz vključuje otroka/mladoletnika, ki ostane brez spremstva po vstopu na ozemlje države EU+ ⁽¹⁵⁾.

⁽¹²⁾ Uvodna izjava 28 uredbe o azilnem postopku.

⁽¹³⁾ Uvodna izjava 29 uredbe o azilnem postopku.

⁽¹⁴⁾ Sopomenka za „mladoletnik brez spremstva“.

⁽¹⁵⁾ Člen 3(7) uredbe o azilnem postopku; člen 2(11) [Uredbe \(EU\) 2024/1356](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o uvedbi preverjanja državljanov tretjih držav na zunanjih mejah ter spremembi uredb (ES) št. 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 in (EU) 2019/817 (UL L, 2024/1356, 22.5.2024) (uredba o preverjanju); člen 2(5) [Direktive \(EU\) 2024/1346](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito (UL L, 2024/1346, 22.5.2024) (direktiva o standardih za sprejem (2024)); člen 3(11) [Uredbe \(EU\) 2024/1347](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite ter spremembi Direktive Sveta 2003/109/ES in razveljavitvi Direktive 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta (UL L, 2024/1347, 22.5.2024) (uredba o pogojih za azil); člen 2(11) [Uredbe \(EU\) 2024/1351](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o upravljanju azila in migracij, spremembi uredb (EU) 2021/1147 in (EU) 2021/1060 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 604/2013 (UL L, 2024/1351, 22.5.2024) (uredba o upravljanju azila in migracij).



**Ločeni otrok**

Otrok, ki je bil ločen od obeh staršev ali od prejšnjega zakonitega ali običajnega primarnega skrbnika, ne pa nujno tudi od drugih sorodnikov. Ločeni otroci so torej lahko tudi otroci, ki jih spremljajo drugi odrasli sorodniki ⁽¹⁶⁾.

Pogrešana oseba

Čeprav po mednarodnem pravu ni pravne opredelitve pogrešane osebe, Mednarodni odbor Rdečega križa (ICRC) pogrešane osebe razume kot posameznike, o katerih njihove družine nimajo novic in/ali ki so bili na podlagi zanesljivih informacij prijavljeni kot pogrešani zaradi oboroženega spopada – mednarodnega ali notranjega – ali drugih razmer nasilja ali katerih koli drugih okoliščin, ki bi lahko zahtevale ukrepanje pristojnega državnega organa. Ta opredelitev vključuje osebe, pogrešane v okviru migracij. Poleg tega opredelitev ne predpostavlja, da je oseba mrtva. Po drugi strani pa se oseba ne šteje več za pogrešano, če je družina prejela zadostne, zanesljive in verodostojne informacije o tem, kaj se z njo dogaja in kje je.

⁽¹⁶⁾ Visoki komisar ZN za begunce (UNHCR), Sklad ZN za otroke (UNICEF), [Safe & Sound: What States can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe](#) (Živi in zdravi: kaj lahko države naredijo za zagotavljanje največjih koristi otrok brez spremstva in ločenih otrok v Evropi), oktober 2014, str. 22.



**Skrbnik⁽¹⁷⁾/
zastopnik⁽¹⁸⁾**

V tem vodniku se v skladu z zakonodajnim okvirom izraza „zastopnik“ in „skrbnik“ uporabljata kot sopomenki. Oba se nanašata na neodvisnega posameznika, ki je odgovoren za zaščito največje koristi in splošne dobrobiti otroka.

Oseba ali organizacija, ki so jo pristojni organi imenovali, da mladoletniku brez spremstva pomaga in ga zastopa v postopkih iz [uredbe o upravljanju azila in migracij], da zagotovi upoštevanje otrokove največje koristi, in zanj po potrebi izvaja pravna dejanja⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁷⁾ V skladu s členom 3(18) uredbe o pogojih za azil:

„skrbnik“ pomeni fizično osebo ali organizacijo, vključno z javnim organom, ki jo določijo pristojni organi za pomoč in zastopanje mladoletnika brez spremstva ter delovanje v njegovem imenu, kot je ustrezno, da se zagotovi, da mladoletnik brez spremstva lahko uveljavlja pravice in izpolnjuje obveznosti iz te uredbe, pri čemer ščiti njegovo največjo korist in splošno dobrobit.

V praksi se skrbnik pogosto enači z zastopnikom ali socialnim delavcem.

⁽¹⁸⁾ Izraz „zastopnik“ se uporablja v direktivi o standardih za sprejem (2024), uredbi o azilnem postopku, uredbi o upravljanju azila in migracij, uredbi o preverjanju ter uredbi Eurodac III. V uvodni izjavi 25 uredbe o preverjanju je določeno:

Imenovati bi bilo treba zastopnika, ki med preverjanjem zastopa mladoletnika brez spremstva in mu pomaga, oziroma, kadar zastopnik ni imenovan, bi bilo treba določiti osebo, usposobljeno za varovanje koristi in splošne dobrobiti mladoletnika.

Člen 13 uredbe o preverjanju nadalje določa: „Zastopnik ima potrebna znanja in izkušnje, tudi glede obravnave in posebnih potreb mladoletnikov.“ Podobne navedbe so v členu 23 uredbe o azilnem postopku in členu 2(13) direktive o pogojih za sprejem (2024):

„zastopnik“ pomeni fizično osebo ali organizacijo, vključno z javnim organom, s potrebnimi veščinami in strokovnim znanjem, tudi glede obravnavanja posebnih potreb mladoletnikov, ki so jo pristojni organi imenovali, da mladoletnika brez spremstva zastopa, mu pomaga in nastopa v njegovem imenu, kot je ustrezno, da se zaščiti njegova največja korist in splošna dobrobit.

V členu 2 uredbe o upravljanju azila in migracij je zastopnik opredeljen kot:

oseba ali organizacija, ki so jo pristojni organi imenovali, da mladoletniku brez spremstva pomaga in ga zastopa v postopkih iz te uredbe, da zagotovi upoštevanje otrokove največje koristi, in zanj po potrebi izvaja pravna dejanja.

Izraz „skrbnik“ se uporablja v okviru uredbe o pogojih za azil (glejte op. 17). V skladu z ustreznimi opredelitvami bosta imela enako vlogo, vendar različne naloge. Vendar je lahko zaradi zagotavljanja neprekinjenosti zastopanja mladoletnika brez spremstva skrbnik v okviru uredbe o pogojih za azil ista oseba kot zastopnik, imenovan v okviru direktive o pogojih za sprejem (2024) in uredbe o azilnem postopku.

⁽¹⁹⁾ Člen 2(12) in člen 23(2), točka (a), uredbe o upravljanju azila in migracij.



Pravni red Unije s področja azila

Sestavljen je iz naslednjega sklopa pravnih instrumentov EU: Direktiva Sveta 2001/55/ES ⁽²⁰⁾, direktiva o pogojih za sprejem (2024), uredba o pogojih za azil, uredba o azilnem postopku, Uredba (EU) 2024/1350 ⁽²¹⁾, uredba o upravljanju azila in migracij, uredba o preverjanju, Uredba (EU) 2024/1349 ⁽²²⁾, Uredba (EU) 2024/1358 (uredba Eurodac III) ⁽²³⁾ in Uredba (EU) 2024/1359 ⁽²⁴⁾.

Iskanje družine

Iskanje družinskih članov (vključno s sorodniki ali nekdanjimi skrbniki otrok brez spremstva ali ločenih otrok) z namenom obnovitve družinskih povezav in združitve družine, kadar je to v največjo korist otroka. V tem vodniku se iskanje družine in ugotavljanje istovetnosti družinskih članov uporabljata kot medsebojno zamenljiva izraza.

Družinski član

Uredba o upravljanju azila in migracij ⁽²⁵⁾ in direktiva o pogojih za sprejem ⁽²⁶⁾ vsebujeta posebne opredelitve družinskih članov, ki so ključne za pravne in upravne namene. Razumevanje teh opredelitev pomaga pri usklajevanju prizadevanj za podporo in združitve znotraj regulativnega okvira.

V skladu z uredbo o upravljanju azila in migracij se lahko prosilci združijo z „družinskim članom“, ki se na zakonit način nahaja v drugi državi EU+, ne glede na to, ali je bila družina oblikovana v izvorni državi ali zunaj nje, če je bila oblikovana pred njegovim prihodom na ozemlje države EU+. V primeru otroka brez spremstva bi bilo treba v morebitnem primeru združitve družine vedno upoštevati otrokovo največjo korist. Uredba o upravljanju azila in migracij opredeljuje različne družinske člane, kot je pojasnjeno v nadaljevanju.

⁽²⁰⁾ [Direktiva Sveta 2001/55/ES](#) z dne 20. julija 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb (UL L 212, 7.8.2001).

⁽²¹⁾ [Uredba \(EU\) 2024/1350](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o vzpostavitvi okvira Unije za preselitev in humanitarni sprejem ter spremembi Uredbe (EU) 2021/1147 (UL L, 2024/1350, 22.5.2024).

⁽²²⁾ [Uredba \(EU\) 2024/1349](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o vzpostavitvi postopka vračanja na meji in spremembi Uredbe (EU) 2021/1148 (UL L, 2024/1349, 22.5.2024).

⁽²³⁾ [Uredba \(EU\) 2024/1358](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o vzpostavitvi sistema Eurodac za primerjavo biometričnih podatkov za učinkovito uporabo uredb (EU) 2024/1351 in (EU) 2024/1350 Evropskega parlamenta in Sveta ter Direktive Sveta 2001/55/ES in za ugotavljanje istovetnosti nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav ali oseb brez državljanstva, o zahtevah organov preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj držav članic in Europolu za primerjavo s podatki iz sistema Eurodac za namene preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, o spremembi uredb (EU) 2018/1240 in (EU) 2019/818 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 603/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L, 2024/1358, 22.5.2024).

⁽²⁴⁾ [Uredba \(EU\) 2024/1359](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o ravnanju v kriznih razmerah in primeru višje sile na področju migracij in azila ter spremembi Uredbe (EU) 2021/1147 (UL L, 2024/1359, 22.5.2024).

⁽²⁵⁾ Člen 2(8) uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽²⁶⁾ Člen 2(3) direktive o pogojih za sprejem (2024).



Žena, mož ali partner	Zakonec prosilca ali zunajzakonski partner prosilca v trajnem razmerju, „kadar so v skladu s pravom ali prakso zadevne države članice v okviru njenega prava o državljanih tretjih držav neporočeni pari obravnavani na primerljiv način kot poročeni pari“ (člen 2(8), točka (a), uredbe o upravljanju azila in migracij).
Mladoletni otrok zgoraj navedenih parov	(Neporočen) otrok poročenega ali neporočenega para ali prosilca „ne glede na to, ali je bil ta otrok rojen v zakonski ali zunajzakonski skupnosti ali posvojen, kakor je opredeljeno v nacionalnem pravu“ (člen 2(8), točka (b), uredbe o upravljanju azila in migracij).
Oče, mati ali druga odrasla oseba, odgovorna za otroka	Kadar je prosilec ali upravičenec do mednarodne zaščite otrok in neporočen, oče, mati ali druga odrasla oseba, ki je odgovorna za tega otroka „v skladu s pravom ali prakso države članice, v kateri se odrasla oseba nahaja“ ali „v kateri se upravičenec nahaja“ (člen 2(8), točka (c), uredbe o upravljanju azila in migracij).
Sorodnik	Sorodnik ni ožji družinski član, temveč oseba, s katero je lahko otrok brez spremstva povezan in s katero se otrok lahko združi, če je to v njegovo največjo korist. V skladu s členom 2(9) uredbe o upravljanju azila in migracij pomeni „odraslo teto ali strica ali starega starša prosilca, ki se nahaja na ozemlju države članice, ne glede na to, ali je prosilec rojen v zakonski ali zunajzakonski skupnosti ali posvojen, kakor je opredeljeno v nacionalnem pravu“.
Sorojenec	Izraz v uredbi o upravljanju azila in migracij ni opredeljen. Države EU+ imajo lahko svoje opredelitve v nacionalni zakonodaji. Otrok brez spremstva se lahko združi s sorojencem v drugi državi članici, če je to v njegovo največjo korist. Običajno se kot sorojenec šteje brat ali sestra, ki ima s posameznikom skupnega vsaj enega starša.
Razmerje odvisnosti	Razmerje odvisnosti je zavezujoče merilo odgovornosti v skladu z uredbo o upravljanju azila in migracij ⁽²⁷⁾ . Razmerje odvisnosti obstaja, kadar je prosilec odvisen od pomoči svojega otroka, sorojenca ali starša, ki zakonito prebiva v eni od držav članic, ali kadar je otrok, sorojenec ali starš prosilca, ki zakonito prebiva v eni od držav članic, odvisen od pomoči slednjega. Odvisnost lahko nastane zaradi nosečnosti, novorojenega otroka, resne duševne ali fizične bolezni, hude invalidnosti, hude psihološke travme ali starosti.

⁽²⁷⁾ Člen 34 uredbe o upravljanju azila in migracij.

Načela in prakse na področju iskanja družine v državah EU+ in tretjih državah



PRVI

1

PRAKTIČNI VODNIK O ISKANJU DRUŽINE
2. IZDAJA

Prvi Del: Načela in prakse na področju iskanja družine v državah EU+ in tretjih državah

April 2025



1. Zagotavljanje enotnosti družine in otrokovih pravic

V okviru migracij lahko do ločitve od družine pride v različnih okoliščinah, tudi pred begom iz države, med potovanji v okviru migracij ali po prihodu v namembno državo. Pride lahko tudi do ločitve otrok brez spremstva, ki zaprosijo za mednarodno zaščito, in ranljivih oseb. V tem razdelku sta obravnavani potreba po iskanju družine in njena vloga pri spoštovanju pravic prosilcev za mednarodno zaščito s poudarkom na otrocih brez spremstva in vzdrževanih odraslih osebah ⁽²⁸⁾.

1.1. Mednarodni pravni okvir

1.1.1. Marco jurídico internacional

Iskanje družine je bistveno, ker so države EU+ obvezane spoštovati pravico do družinskega življenja in ohranjati enotnost družine, kot je določeno v pravu Unije. Te obveznosti so dobro določene v mednarodnih okvirih, vključno z mednarodnim humanitarnim pravom ⁽²⁹⁾ in mednarodnim pravom človekovih pravic ⁽³⁰⁾. Pri iskanju družine otrok brez spremstva ali ločenih otrok je bistveno zagotoviti, da države članice in pridružene schengenske države (države EU+) dajo prednost otrokovi pravici do družinskega življenja in enotnosti družine. Ta obveznost izhaja iz ključnih pravnih instrumentov, kot je Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah (KOP) ⁽³¹⁾, ki od držav zahteva, da spoštujejo pravico otroka do ohranjanja neposrednih stikov z njegovo družino, razen če je to v nasprotju z njegovo največjo koristjo.

Države imajo v skladu z mednarodnim humanitarnim pravom in mednarodnim pravom človekovih pravic v zvezi s pogrešanimi osebami in njihovimi družinami tri splošne obveznosti.

- Preprečiti izginotje ljudi, tudi zaradi prisilnih izginotij. To na primer vključuje obveznosti v zvezi s preprečevanjem ločitve od družine in zagotavljanjem stikov med pridržanimi osebami in njihovimi družinami.
- Pojasniti, kaj se dogaja s pogrešanimi osebami in kje so, na primer s sprejetjem vseh izvedljivih ukrepov za pojasnitev usode oseb, prijavljenih kot pogrešanih, in posredovanjem vseh informacij o tem, kaj se z njimi dogaja, njihovim družinam.
- Preiskovanje in pregon mednarodnih kaznivih dejanj, vključno z vojnimi zločini po mednarodnem humanitarnem pravu, tudi tistimi, zaradi katerih so osebe izginile. Države morajo na primer sprejeti ustrezne ukrepe, da raziščejo prisilna izginotja in odgovorne privedejo pred sodišče ter družine obvestijo o poteku teh postopkov.

⁽²⁸⁾ V smislu razmerja odvisnosti, kot je podrobno opisano v členu 34 uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽²⁹⁾ Mednarodni odbor Rdečega križa, „[What is international humanitarian law?](#)“ (Kaj je mednarodno humanitarno pravo?), marec 2022.

⁽³⁰⁾ Urad visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice (OHCHR), „The Core International Human Rights Instruments and their monitoring bodies“ (Ključni mednarodni instrumenti človekovih pravic in organi za njihovo spremljanje), spletišče OHCHR, dostop 4. novembra 2024, <https://www.ohchr.org/en/core-international-human-rights-instruments-and-their-monitoring-bodies>.

⁽³¹⁾ Člen 9(1) Generalne skupščine ZN, [Konvencija o otrokovih pravicah](#), 20. november 1989, Združeni narodi, Zbirka pogodb, zvezek 1577, str. 3.





Pogodbe s področja prava človekovih pravic ne vsebujejo podrobnih določb, ki bi se nanašale posebej na pogrešane osebe in njihove družine (razen v zvezi s prisilnim izginotjem). Vendar so organi Združenih narodov (ZN) za pogodbe ⁽³²⁾ in regionalna sodišča več določb iz teh pogodb razlagali kot določbe, iz katerih izhajajo obveznosti države, ki se nanašajo na pogrešane osebe.

V skladu z mednarodnim pravom človekovih pravic so lahko države odgovorne za poseganje v pravico do življenja ali pravico do zasebnega in družinskega življenja. Prav tako so lahko odgovorne za kršitve prepovedi mučenja, krutega, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja ali prisilnega izginotja. Države si morajo zato čim bolj prizadevati, da bi preprečile izginotje ljudi, razjasnile, kaj se z njimi dogaja in kje so, ter se spopadle s posledicami teh dogodkov, vključno z zagotavljanjem podpore pri prepoznavanju mrtvih in posmrtnih ostankov. Poleg tega je potreba po iskanju družine povezana tudi s humanitarno zavezo, da je treba lajšati človeško trpljenje. Ločitev od družine ima lahko hude posledice za dobrobit ter psihološko in fizično stanje zadevnih oseb. Lahko je tudi vir dodatnih tveganj, zlasti za osebe s posebnimi potrebami po zaščiti (npr. otroke, starejše, invalidne osebe ali osebe z zdravstvenimi težavami).

Mednarodne organizacije in akademski strokovnjaki so opozorili na psihološko breme družin, ki čakajo novice o pogrešanih bližnjih. Številne doživljajo „dvoumno izgubo“, negotovost, ki ima lahko globoke psihološke in socialne posledice, ki lahko privedejo do stanj, kot so depresija, alkoholizem in druge bolezni. To bi bilo treba priznati kot pomembno vprašanje javnega zdravja ⁽³³⁾.

Poleg tega imajo pogodbenice v skladu z mednarodnim humanitarnim pravom, zlasti ženevskimi konvencijami ⁽³⁴⁾, več ključnih obveznosti.

Preprečevanje pogrešanih oseb: sprejeti je treba ukrepe, da se prepreči izginotje posameznikov, vključno z ohranjanjem enotnosti družine in lajšanjem komunikacije.

Obveznost pojasniti, kaj se z osebo dogaja in kje se nahaja: države morajo družinam pogrešanih oseb zagotoviti informacije o tem, kaj se z osebo dogaja in kje je.

Preiskava in odgovornost: vojne zločine, vključno s prisilnimi izginotji, je treba preiskati in kazensko preganjati.

Pravni red Unije s področja azila je eno od področij, na katerih je bila ta zaveza okrepljena z zakonodajo na podlagi pakta, ki uvaja dodatne zaščitne ukrepe za otroke brez spremstva, ki so zaprosili za mednarodno zaščito. Ena od področij, ki zahteva posebno pozornost in namenski odziv, je iskanje družine.

⁽³²⁾ Generalna skupščina ZN, [Mednarodna konvencija o zaščiti vseh oseb pred prisilnim izginotjem](#), A/72/280, 3. avgust 2017.

⁽³³⁾ ICRC, „[Missing persons and their families – Legal Factsheet](#)“, december 2023; Mazzarelli, D., Bertoglio, B., Boscacci, M., Caccia, G., Ruffetta, C. idr., „[Ambiguous loss in the current migration crisis: A medico-legal, psychological, and psychiatric perspective](#)“, *Forensic Science International: Mind and Law*, zvezek 2, 2021, 100064, ISSN 2666-3538.

⁽³⁴⁾ Ženevske konvencije in komentarji k njim so podrobno opisani na spletišču ICRC, dostop 22. januarja 2025, <https://www.icrc.org/en/law-and-policy/geneva-conventions-and-their-commentaries>.





1.1.2. Pravni okviri EU in iskanje družine

EU mednarodne obveznosti v zvezi z otrokovimi pravicami spoštuje z različnimi pravnimi instrumenti.

- **Listina Evropske unije o temeljnih pravicah** (v nadaljnjem besedilu: Listina) ⁽³⁵⁾, zlasti njen člen 24, varuje pravice otrok do varstva, skrbi in enotnosti družine, pri čemer poudarja, da je treba pri vseh ukrepih, ki se nanašajo na otroka, upoštevati predvsem koristi otroka.
- Člen 8 **Evropske konvencije o človekovih pravicah** ⁽³⁶⁾ dodatno poudarja varstvo družinskega življenja.
- **Skupni evropski azilni sistem** (CEAS) vključuje nedavne reforme, ki poudarjajo pomen iskanja družine, zlasti za mladoletnike brez spremstva. V skladu z uredbo o upravljanju azila in migracij morajo države članice ugotoviti istovetnost in izslediti družinske člane prosilcev, ki zaprosijo za mednarodno zaščito.
- EU v okviru iskanja družine poudarja več ključnih ukrepov in pravic. **Pravica do identitete in enotnosti družine** zagotavlja, da imajo posamezniki priložnost, da poznajo svojo družino in da družina zanje skrbi. **Pravica do združitve družine** se osredotoča na spodbujanje hitrih in humanih postopkov za združitev družin, zlasti v primerih, ki vključujejo otroke in mladoletnike brez spremstva. **Največja otrokova korist** mora biti vedno glavno vodilo. Poleg tega **pravica do obveščenosti in zaščite** določa, da države zagotovijo informacije o tem, kaj se dogaja s pogrešanimi osebami, in jim zagotovijo zaščito.

V skladu s temi načeli si morajo države članice dejavno in skrbno prizadevati za izsleditev družinskih članov, pri čemer morajo zagotoviti, da je v postopku vedno osrednjega pomena največja korist otroka.

1.1.3. Reforma skupnega evropskega azilnega sistema: pakt o migracijah in azilu

Pakt o migracijah in azilu za reformo skupnega evropskega azilnega sistema je začel veljati junija 2024 in se bo začel uporabljati 11. junija 2026. Cilj pakta je določiti nova pravila za upravljanje migracij in vzpostaviti skupni azilni sistem v EU.

Zakonodajni akti pakta temeljijo na štirih glavnih stebrih:

- ohranjanje varnosti zunanjih meja EU,
- zagotavljanje hitrih in učinkovitih postopkov v državah EU+,
- vzpostavitev učinkovitega sistema odgovornosti in solidarnosti,
- vključevanje migracij v mednarodna partnerstva.

⁽³⁵⁾ Evropska unija, [Listina Evropske unije o temeljnih pravicah](#), 26. oktober 2012, 2012/C 326/02.

⁽³⁶⁾ Svet Evrope, [Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, spremenjena s Protokoloma št. 11 in 14](#), ETS 5, 4. november 1950.



V splošnem je cilj pakta o migracijah in azilu vzpostaviti bolj usklajen in human azilni sistem, ki bo potrebo po varnosti in nadzoru uravnotežil z varstvom temeljnih pravic, zlasti za ranljive skupine, kot so otroci brez spremstva in družine.

1.1.4. Obveznosti iskanja družine

Z novim pravnim redom Unije s področja azila je iskanje družine za države članice postalo obveznost.

Zgodnji začetek iskanja družine

Iskanje družine bi se moralo začeti **čim prej**, najbolje med začetnim preverjanjem na zunanji meji. Če se potencialni primeri združitve družine prepoznajo zgodaj, je mogoče pravočasno izpolniti predlogo za iskanje in zbrati informacije, kar je v skladu z obveznostjo držav EU+, da zadeve, povezane z družino, v postopku določanja odgovornosti obravnavajo prednostno.

Obveščanje

Prosilce **bi bilo treba obvestiti** o možnostih iskanja družine, vključno s podrobnostmi o določbah o enotnosti družine v uredbi o upravljanju azila in migracij, pravici zahtevati in prejeti predlogo za iskanje družine ter subjektih, ki lahko pomagajo pri izpolnjevanju predloge. Obvestiti jih je treba tudi o nacionalnih in mednarodnih organizacijah, ki omogočajo ugotavljanje istovetnosti in iskanje družinskih članov ⁽³⁷⁾.

Osebni razgovor

Prosilci morajo prejeti **informacije o postopku osebnega razgovora**, zlasti o zahtevi po predložitvi informacij, pomembnih za določitev odgovorne države EU+ ⁽³⁸⁾. To vključuje vse podrobnosti, ki bi lahko pripomogle k ugotavljanju prisotnosti družinskih članov, sorodnikov ali drugih povezav v državah EU+. Poleg tega bi bilo treba prosilce obvestiti o načinih predložitve teh informacij ter o pomoči, ki je na voljo v državi EU+ v zvezi z iskanjem družine.



Ključni vidiki in obveznosti na podlagi pakta o azilu in migracijah

Poudarek na združitvi družine. Da bi se izognili predolgim čakalnim dobam in zagotovili celovite ocene primerov, bi bilo treba večji poudarek nameniti proučitvi družinskih vezi in kraja, kjer so družinski člani, v vseh fazah postopka.

Prednostna obravnava primerov združitve družine. Države prosilke EU+ in zaprosene države EU+ bi morale v celotnem postopku prednostno obravnavati primere združitve družine, da bi skrajšale čakalne dobe in temeljito proučile vse elemente primera.

⁽³⁷⁾ Člen 19(f) uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽³⁸⁾ Člen 19(g) uredbe o upravljanju azila in migracij.



Zgodnje odkrivanje in napotitev. Vzpostavljen mora biti postopek za zgodnje odkrivanje morebitnih primerov združitve družine, ki omogoča hitro ugotavljanje istovetnosti in napotitev na enoto za upravljanje azila in migracij, da se pospeši postopek.

Obveščanje. Da bi olajšali združitev, bi bilo treba prosilce obvestiti o pomenu izmenjave informacij o družinskih članih. Organi morajo zagotoviti, da prosilci razumejo potrebo po pravočasni predložitvi točnih informacij med celotnim postopkom.

Proaktiven pristop. Posredovalci informacij, osebe, ki vodijo razgovor, uradne osebe, ki vodijo postopek, zastopniki in prosilci bi morali v primerih združitve družine sprejeti proaktiven pristop. To vključuje dejavno iskanje in spodbujanje posredovanja informacij o družinskih članih in možnostih združitve.

Pravno svetovanje. Države članice morajo prosilcem zagotoviti dostop do pravnega svetovanja za podporo v postopku združitve družine, pri čemer morajo zagotoviti, da prosilci razumejo svoje pravice in obveznosti ter imajo na informacijah temelječe smernice o svojih primerih.

Sodelovanje med organi in organizacijami. Organi držav EU+ in ustrezne organizacije morajo sodelovati pri iskanju in ugotavljanju istovetnosti družinskih članov prosilcev v državah EU+. To sodelovanje zagotavlja, da se proučijo vsi vidiki zadeve in upoštevajo vsa stališča za informirano odločitev. To seveda vključuje sodelovanje organizacij za iskanje družine ⁽³⁹⁾.

Dodeljevanje virov. Za učinkovite postopke iskanja družine morajo imeti organi dovolj človeških, materialnih in finančnih virov. Usposobljeno osebje je skupaj s potrebnimi viri in orodji ključno za varstvo postopkovnih in temeljnih pravic ter zagotavljanje hitrih postopkov združitve družine.

Uredba o upravljanju azila in migracij

Osrednji element pakta je uredba o upravljanju azila in migracij, ki nadomešča Uredbo (EU) št. 604/2013 ⁽⁴⁰⁾. Več o uredbi o upravljanju azila in migracij ter iskanju družine lahko preberete v okviru določanja odgovornosti v [drugem delu](#).

Cilj uredbe o upravljanju azila in migracij je uravnotežiti jasna pravila držav EU+ o odgovornosti za prosilce z mehanizmi solidarnosti. Uredba o upravljanju azila in migracij **daje prednost iskanju družine**, pri čemer ponovno potrjuje, da so družinske vezi bistvenega pomena pri določanju države članice, odgovorne za obravnavo prošnje za mednarodno zaščito ⁽⁴¹⁾. V skladu z uredbo o upravljanju azila in migracij ⁽⁴²⁾ so prosilci **temeljito obveščeni o svojih pravicah** in razpoložljivih postopkih, vključno z možnostjo združitve družine. Uredba o upravljanju azila in migracij predpisuje uporabo **predloge za iskanje družine** ⁽⁴³⁾ in

⁽³⁹⁾ Člen 23(3) uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽⁴⁰⁾ [Uredba \(EU\) št. 604/2013](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vloži državljani tretje države ali oseba brez državljanstva (UL L 180, 29.6.2013).

⁽⁴¹⁾ Člen 25 uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽⁴²⁾ Člen 19 uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽⁴³⁾ Člen 22 uredbe o upravljanju azila in migracij.



namenskega osebnega razgovora ⁽⁴⁴⁾. Poleg tega so prosilci upravičeni do **brezplačnega pravnega svetovanja** ⁽⁴⁵⁾, kar jim zagotavlja dostop do pravnega svetovanja na podlagi informacij v celotnem postopku združitve družine. Države članice morajo tudi podpirati postopek iskanja ter sodelovati z nacionalnimi organi in ustreznimi mednarodnimi organizacijami.



Predloga za iskanje družine

Za podroben pregled predloge za iskanje družine glejte [drugi del](#). Vsebuje tudi navodila o tem, kako jo izpolniti.

V skladu s členom 22 uredbe o upravljanju azila in migracij imajo prosilci pravico zahtevati in prejeti predlogo za iskanje družine, ki pomaga pri zgodnji opredelitvi družinskih vezi v postopku obravnave prošnje. Priporočljivo je, da se predloga in z njo povezane informacije zagotovijo čim prej po vložitvi prošnje. Prosilci za mednarodno zaščito, ki imajo družinske člane v državah EU+, bi morali predlogo izpolniti čim prej. Za otroke brez spremstva je na voljo posebna predloga, ki jo izpolni otrokov zastopnik.

Uredba Eurodac III

Podatki, shranjeni v sistemu Eurodac, pripomorejo k ugotavljanju identitete teh otrok in državam EU+ pomagajo pri iskanju njihovih družinskih članov ali morebitnih povezav v drugih državah. Predvsem se lahko zdaj odvzamejo biometrični podatki otrok, starejših od 6 let (prej 14), mlajši otroci pa so še vedno izključeni. Poleg tega ti podatki pomagajo pri izsleditvi pogrešanih otrok, med drugim za namene preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, in dopolnjujejo druge sisteme, kot je schengenski informacijski sistem ⁽⁴⁶⁾. Za te procese so učinkoviti postopki ugotavljanja istovetnosti ključni ⁽⁴⁷⁾.

Uredba o preverjanju

Uredba o preverjanju ima ključno vlogo v zgodnjih fazah azilnega postopka. Z njo je predpisano zbiranje predhodnih informacij, ko posameznik vstopi v EU, kar je ključno za prepoznavanje kakršnih koli neposrednih znakov potrebe po iskanju družine. To začetno zbiranje podatkov med drugim vključuje osebne podatke, zgodovino potovanj in morebitne družinske povezave znotraj EU, kar organom omogoča, da hitro ugotovijo, ali obstajajo razlogi za prizadevanja za združitev družine.

Uredba o preverjanju zagotavlja, da se vse ustrezne informacije pridobijo čim prej, kar je podlaga za nadaljnjo oceno in ukrepanje v skladu z uredbo o upravljanju azila in migracij. Ta postopek zgodnjega prepoznavanja je ključen, da se potreba po iskanju družine takoj prepozna in obravnava, s čimer se pomagajo zaščititi dobrobit in pravice posameznikov, zlasti

⁽⁴⁴⁾ Člen 22 uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽⁴⁵⁾ Člen 21 uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽⁴⁶⁾ Kakor je določeno v [Uredbi \(EU\) 2018/1862](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. novembra 2018 o vzpostavitvi, delovanju in uporabi schengenskega informacijskega sistema (SIS) na področju policijskega sodelovanja in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah, o spremembi in razveljavitvi Sklepa Sveta 2007/533/PNZ ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1986/2006 Evropskega parlamenta in Sveta in Sklepa Komisije 2010/261/EU (UL L 312, 7.12.2018).

⁽⁴⁷⁾ Uvodna izjava 44 uredbe Eurodac III.





ranljivih skupin, kot so mladoletniki brez spremstva. Kadar se v fazi preverjanja pojavijo zahteve v zvezi z enotnostjo družine, bi morali mejni policisti te primere nemudoma posredovati ustreznim organom, da bi se prošnja takoj registrirala in primer napotil k ustreznemu organu, na primer enoti za upravljanje azila in migracij ali v azilni postopek.

Za takšne napotitve bi bilo treba določiti posebne roke, da bi se zagotovilo pravočasno nadaljnje ukrepanje, ki bi omogočilo hitro prepoznavanje in obravnavanje potrebe po iskanju družine. Ta postopek zgodnje prepoznavne in napotitve je bistven za zaščito dobrobiti in pravic posameznikov, zlasti ranljivih skupin, kot so mladoletniki brez spremstva in vzdrževane odrasle osebe.

Direktiva o pogojih za sprejem (2024)

Direktiva o pogojih za sprejem (2024) kot del pakta o migracijah in azilu vključuje ključne določbe za podporo iskanju družine in zaščito mladoletnikov. Zlasti poudarja, da je bistvenega pomena največja korist otroka ⁽⁴⁸⁾, ter od držav članic zahteva, da zagotovijo življenjski standard, ki prispeva k psihičnemu, duševnemu, duhovnemu, moralnemu in družbenemu razvoju otroka. To vključuje proučitev možnosti za združitev družine, zagotavljanje dobrobiti in socialne stabilnosti mladoletnika ter zaščito pred tveganji, kot sta nasilje in izkoriščanje. Člen 27 posebej obravnava mladoletnike brez spremstva in predpisuje imenovanje zastopnika. Zastopnikova naloga je lajšati iskanje družinskih članov ter zagotavljati, da se mladoletniki ves čas postopka obveščajo in podpirajo. Direktiva določa tudi, da morajo države članice čim prej začeti iskanje družine ob ustreznih ukrepih v zvezi z zaupnostjo, da bi zaščitile varnost mladoletnika in njegovih sorodnikov ⁽⁴⁹⁾.



Člen 27(10) direktive o pogojih za sprejem (2024)

Države članice začnejo iskati družinske člane mladoletnika brez spremstva, po potrebi s pomočjo mednarodnih ali drugih ustreznih organizacij, čim prej po podaji prošnje za mednarodno zaščito, pri čemer ščitijo največjo korist tega mladoletnika brez spremstva. Kadar bi lahko bilo ogroženo življenje ali integriteta mladoletnika ali njegovih bližnjih sorodnikov, zlasti če so ti sorodniki ostali v izvorni državi, je treba poskrbeti, da so zbiranje, obdelava in razširjanje informacij o teh osebah izvedeni zaupno, tako da se ne ogrozi njihova varnost.

⁽⁴⁸⁾ Člen 26 direktive o pogojih za sprejem (2024).

⁽⁴⁹⁾ Člen 27(10) direktive o pogojih za sprejem (2024).





Postopki na mejah in iskanje družine

Kar zadeva postopke na mejah in iskanje družine, ima postopek preverjanja ključno vlogo.

Postopek preverjanja

Zbiranje informacij. V skladu s členom 17(1), točka (g), uredbe o preverjanju morajo organi zbirati podatke o tem, ali imajo državljani tretjih držav družinske člane v kateri od držav članic. Za mladoletnike brez spremstva se uporabijo posebni zaščitni ukrepi ⁽⁵⁰⁾, s katerimi se zagotovi, da otroka na njemu prijazen in razumljiv način med preverjanjem spremlja usposobljen zastopnik ali oseba.

Začetek iskanja. Člen 19(1), točka (f), uredbe o upravljanju azila in migracij določa, da morajo biti prosilci obveščeni o možnostih združitve družine, vključno s pravico zahtevati in prejeti predlogo za iskanje družine. Ta postopek je treba začeti čim prej. Zbrane informacije bi bilo treba uporabiti le za namene iskanja, ne da bi to negativno vplivalo na vpletene strani. Prosilec bi moral biti obveščen o tem jamstvu.

Azilni postopek na meji

Azilni postopek na meji se uporablja za otroke brez spremstva, če predstavljajo varnostno grožnjo ⁽⁵¹⁾. Uporabijo se lahko merila za združitev družine iz uredbe o upravljanju azila in migracij, države članice pa si morajo takoj začeti prizadevati za ugotavljanje istovetnosti družinskih članov mladoletnikov brez spremstva, pri čemer je treba dati prednost največji koristi otroka ⁽⁵²⁾. Mednarodne organizacije lahko pomagajo pri iskanju, pri čemer je treba pri vseh ukrepih upoštevati zaupnost in varstvo udeleženih strani.

Kadar obstaja dvom glede starosti posameznika, je lahko potrebno ugotavljanje starosti. Priporočljivo je, da se med ugotavljanjem starosti prizadevanja za izsleditev družine začasno prekinejo, dokler starost posameznika ni potrjena. Ko je starost ugotovljena, je treba iskanje družine nemudoma nadaljevati, s čimer se zagotovi spoštovanje ustreznih rokov iz uredbe o upravljanju azila in migracij.

Osebe, ki obravnava primere, ki vključujejo mladoletnike brez spremstva, se mora udeležiti specializiranega usposabljanja za obravnavo posebnih potreb teh otrok, s čimer se zagotovi pravilna uporaba predpisov. Bistveno je, da se potrebne informacije zberejo pravočasno, saj se lahko v nasprotnem primeru zamudijo ključni roki za združitev družine iz uredbe o upravljanju azila in migracij ⁽⁵³⁾.

⁽⁵⁰⁾ Člen 13 uredbe o preverjanju.

⁽⁵¹⁾ Kot je določeno v členu 53(1) uredbe o azilnem postopku.

⁽⁵²⁾ Člen 23 uredbe o azilnem postopku.

⁽⁵³⁾ Glejte [drugi del](#).



1.2. Namen iskanja družine

Iskanje družine ima za vse prosilce več ključnih namenov, vključno z mladoletniki brez spremstva, ki so še posebej ranljiva skupina.

1. Prvič, pomaga najti družinske člane, s katerimi bi se prosilec želel ali moral združiti, bodisi znotraj EU+ bodisi v tretjih državah ali izvornih državah, če je ustrezno.
2. Drugič, cilj iskanja je ponovno vzpostaviti in ohranjati stike med ločenimi družinskimi člani, če se s tem vsi strinjajo in če to ne predstavlja nevarnosti za nobenega od njih, in sicer na podlagi določitve največje koristi, kadar so vpleteni otroci.
3. Tretjič, olajšuje združitev družine, kadar je to v največjo korist vpletenih oseb, ter prav tako zagotavlja varnost in medsebojno soglasje.

Otrokom brez spremstva se zaradi večje ranljivosti v azilnih politikah EU namenja posebna pozornost, kot je opisano v direktivi o pogojih za sprejem (2024). Ta direktiva od držav članic zahteva, da sprejmejo vse potrebne ukrepe za izsleditev družinskih članov ⁽⁵⁴⁾, pri čemer dajo prednost največji koristi otroka ⁽⁵⁵⁾.

Poleg tega so lahko rezultati iskanja družine in ustrezne informacije, zbrane o razmerah v izvorni državi otroka, koristni pri ugotavljanju največje koristi otroka, kot je navedeno v členu 22 KOP in splošni pripombi št. 12 Odbora za pravice otroka:

Otroci, ki zaprosijo za azil, lahko potrebujejo tudi učinkovito iskanje družine in ustrezne informacije o razmerah v svoji izvorni državi, da bi se ugotovilo, kaj je v njihovo največjo korist. ⁽⁵⁶⁾

Te informacije lahko ustreznim deležnikom omogočijo, da ugotovijo otrokove individualne potrebe ter na tej podlagi opredelijo in zagotovijo ustrezno in prilagojeno varstvo in skrb ter na podlagi individualnih okoliščin otroka ugotovijo, kaj je v njegovo največjo korist. Iskanje družine je tudi orodje za vključevanje v družbo gostiteljico, saj zagotavlja poznavanje okolja, iz katerega otrok izhaja, in neformalno ugotavljanje istovetnosti otroka. Zelo pomembno je na primer poznati izobrazbo in zdravstveno ozadje, kakovost medosebnih odnosov s starši in drugimi sorodniki, zgodovino zlorabe in/ali nasilja v družini, socialno-ekonomski položaj družine, zdravstveno stanje družinskih članov in lokalne družbene razsežnosti. Poleg tega je učinkovito iskanje družine bistveno za preprečitev, da bi šli otroci, katerih biološki starši so živi in se želijo združiti z njimi, v posvojitev ali rejništvo, a mora to biti v največjo korist otroka.

Obseg in način iskanja družine se lahko razlikujeta glede na to, ali se iskanje izvaja za namen določitve države članice, odgovorne za prošnjo za mednarodno zaščito v skladu z uredbo o upravljanju azila in migracij, ali v širšem okviru postopka mednarodne zaščite. V nadaljevanju so poudarjene glavne razlike med iskanjem družine na ozemlju EU in v izvorni državi ali tretji državi.

⁽⁵⁴⁾ Člen 27(10) direktive o pogojih za sprejem (2024).

⁽⁵⁵⁾ Več informacij o ustreznem pravnem okviru je na voljo v [Prilogi I. Pravni okvir – poudarek na otrokovih pravicah](#).

⁽⁵⁶⁾ Odbor ZN za otrokove pravice, [splošna pripomba št. 12 \(2009\): Pravica otroka, da je slišan](#), CRC/C/GC/12, 20. julij 2009, točka 124.



	Iskanje družine za namen združitve družine znotraj EU+	Iskanje družine v izvorni državi ali tretji državi
Ozemeljska veljavnost	Družinski član je morda na ozemlju države EU+.	Družinski član je morda v otrokovi izvorni državi ali tretji državi.
Namen	• Spoštovati največjo korist otroka. • Določiti državo članico, odgovorno za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito. • Združiti družinske člane, sorojence ali sorodnike na ozemlju države članice.	• Spoštovati največjo korist otroka. • Obnoviti družinske vezi. • Združiti otroka z njegovim družinskim članom na ozemlju: ▪ države gostiteljice EU, ▪ izvorne države ali tretje države.
Pravna obveznost	• Upoštevati in oceniti, kaj je v največjo korist otroka. • Zagotoviti, da naloge, dodeljene z uredbo o upravljanju azila in migracij, izvaja usposobljen zastopnik ⁽⁵⁷⁾. • Ugotoviti istovetnost družinskih članov, sorojencev ali drugih sorodnikov ⁽⁵⁸⁾. • Predložiti zahtevo za sprejem v okviru uredbe o upravljanju azila in migracij, ko je opredeljena odgovorna država članica ⁽⁵⁹⁾. • Združiti družinske člane, sorojence ali druge sorodnike, če je to v največjo korist otroka.	• Upoštevati in oceniti, kaj je v največjo korist otroka. • Začeti iskati družino ali po potrebi nadaljevati postopek. • Zagotoviti, da otroka zastopa/ otroku pomaga usposobljen zastopnik. • Oceniti status otroka (za pripravo na združitev družine).

Pomembno je razumeti, da izsleditev družine otroka **ne vodi nujno v združitev družine**. Združitev morda ni vedno mogoča ali ustrezna, pristojni organi pa morajo upoštevati dodatne dejavnike, zlasti v primerih morebitne združitve družine.

Otroci. Pri vseh odločitvah v primeru otrok je treba upoštevati načelo največje koristi, spoštovati pa je treba tudi pravico otroka do izjave, ustrezno upoštevajoč njegovo mnenje glede na zrelost. Če otrok ali družinski član ne želi obnoviti vezi, je treba razloge skrbno proučiti. Včasih lahko pri obnovitvi družinskih vezi pomaga svetovanje, ki se zagotavlja ločeno ali skupno po telefonu, videopovezavi ali na druge načine. Če pa otrok ali družina nazadnje izrazi željo, da teh vezi ne želi obnoviti, je treba to željo spoštovati ⁽⁶⁰⁾.

Odrasli. Pri odraslih sta za združitev potrebna soglasje in izkazana želja po združitvi, zlasti v primeru zakoncev, ki so lahko prav tako upravičeni do združitve. Pomembno je tudi oceniti in obravnavati vsa morebitna tveganja, ki bi lahko vplivala na odločitev o združitvi družinskih članov, npr. v primerih nasilja v družini.

Če prosilec ali družina na koncu ne želi obnoviti družinskih vezi, je treba to željo spoštovati.

⁽⁵⁷⁾ Člen 23(5) uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽⁵⁸⁾ Člen 23(6) uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽⁵⁹⁾ Člen 25 uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽⁶⁰⁾ Za več informacij o pravnem okviru, ki se nanaša na otroke, glejte [Priloga I. Pravni okvir – poudarek na otrokovih pravicah](#).



1.3. Ključni akterji v postopkih iskanja družine

Vključenost različnih akterjev v postopek iskanja družine je odvisna od pravnega in institucionalnega okvira države gostiteljice, pa tudi od analize dejavnikov tveganja in načela zaupnosti v posameznem primeru. Sodelovanje z organi v izvorni državi ali konzularnimi organi v državi gostiteljici lahko posamezniku škoduje, zlasti če je ta posameznik prosilec ali begunec, glavni subjekt preganjanja pa je država. Potrebna je izjemna previdnost, da se prepreči izpostavljenost kakršnemu koli dodatnemu tveganju, in opraviti je treba poglobljeno oceno posamezne situacije. Na podlagi okoliščin posameznega primera lahko iskanje družine pomeni ugotavljanje istovetnosti družinskih članov na ozemlju ali zunaj ozemlja EU+, v izvorni državi ali v tretji državi (npr. starši otroka so ostali v begunskem taborišču). Pri tem bi se sodelovalo z drugimi nacionalnimi organi ali organi druge države EU+ ali pa bi se uporabili viri v izvorni državi ali tretji državi, če to ne bi ogrozilo otroka in družine.

Akterji, ki bi lahko bili vključeni, so podrobno opisani v preglednici.

	Iskanje družine v državi EU+	Iskanje družine v izvorni državi ali tretji državi
Akterji	• • otrok • • otrokov zastopnik • • organi ⁽⁶¹⁾ države članice gostiteljice • • organi drugih držav EU+ • • mednarodne ali druge ustrezne organizacije, vključno z organizacijami za iskanje ⁽⁶²⁾ • • otrokovi družinski člani • • drugi	• • otrok • • otrokov zastopnik • • organi ⁽⁶³⁾ v državi gostiteljici • • veleposlaništva in konzularne službe države gostiteljice • • mednarodne ali druge ustrezne organizacije ⁽⁶⁴⁾ • • lokalne službe za iskanje • • organi izvorne države ali tretje države, če to ne predstavlja tveganja za otroka ali njegove družinske člane • • drugi

Za otroke in vzdrževane odrasle osebe morajo biti ob upoštevanju njihovih posebnih potreb in okoliščin vzpostavljeni ustrezni mehanizmi za podporo postopku iskanja družine.

Prosilec, najsi je otrok ali vzdrževana odrasla oseba, je pogosto glavni vir informacij za iskanje družine. Za **otroke** bi bilo treba vzpostaviti ustrezne otrokom prijazne mehanizme ⁽⁶⁵⁾, da bi otrok lahko razumel, kaj je cilj iskanja družine in postopka ter kakšni so možni izidi in posledice. To vključuje zagotavljanje, da so tolmači ali jezikovni in kulturni mediatorji, če so

⁽⁶¹⁾ To lahko vključuje vse ustrezne deležnike s področja zaščite otrok, kot so pravosodni organi, lokalne socialne službe, skrbniki in zdravstvene službe.

⁽⁶²⁾ Več informacij je na voljo v razdelku „Organizacije za iskanje družine“ v [drugem delu](#).

⁽⁶³⁾ To lahko vključuje vse ustrezne deležnike s področja zaščite otrok, kot so pravosodni organi, lokalne socialne službe, skrbniki in zdravstvene službe.

⁽⁶⁴⁾ Opozoriti je treba, da Mednarodni odbor Rdečega križa in nacionalna društva Rdečega križa in Rdečega polmeseca rezultatov prizadevanj na področju iskanja družine ne delijo s tretjimi stranmi. Informacije se sporočijo izključno in neposredno družinskim članom, ki sodelujejo pri iskanju svojih pogrešanih sorodnikov.

⁽⁶⁵⁾ Otrokom prijazni mehanizmi so sistemi ali postopki, zasnovani tako, da so otrokom zlahka razumljivi in dostopni ter zagotavljajo spoštovanje njihovih potreb in pravic. Ti mehanizmi dajejo prednost njihovem dobremu počutju in varnosti, kar jim olajša izražanje mnenja, dostopanje do storitev in prejem ustrezne podpore.



vključeni, enako obveščeni o pomenu sodelovanja z otrokom na otroku prijazen način, zlasti kar zadeva uporabo jezika in komunikacijo.

Otroka je treba nemudoma obvestiti in se z njim posvetovati o postopku iskanja družine ter morebitnem napredku v zvezi s tem. Njegovo mnenje bi bilo treba upoštevati v vseh fazah in bi moralo biti glavno vodilo v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo.

Sodelovanje otroka v postopku bi moral omogočiti skrbnik, ki lahko deluje kot povezava med njim in različnimi vključenimi akterji. **Skrbnik** bi moral otroka podpirati in spremljati v celotnem postopku iskanja družine. Moral bi ga zastopati in po potrebi dopolnjevati njegovo pravno sposobnost, pri čemer bi moral zagotoviti, da se vsi ukrepi izvajajo v njegovo največjo korist. Imenovanega skrbnika je treba obvestiti in se z njim posvetovati o vseh ukrepih, sprejetih v zvezi z otrokom. Skrbnik lahko glede na okoliščine posameznega primera dejavno sodeluje tudi pri pridobivanju ustreznih informacij od otroka.

Za **odrasle**, ki morda tudi potrebujejo podporo v celotnem postopku, bi morali biti vzpostavljeni ukrepi, ki bi jim omogočali razumeti cilje in korake iskanja družine. Kadar odrasel prosilec ne more polno sodelovati pri odločanju zaradi ranljivosti, bi ga moral spremljati imenovani zastopnik ali oseba, ki zagotavlja podporo, s čimer bi se zagotovilo, da se njegovi pogledi in preference spoštujejo v vseh fazah. Zastopnika bi bilo treba obvestiti in se z njim posvetovati o vseh sprejetih ukrepih, pri čemer bi se zavzemal za največjo korist vzdrževane odrasle osebe, hkrati pa jo podpiral pri zagotavljanju informacij, pomembnih za iskanje družine.

Organi držav EU+, ki bi lahko sodelovali v postopku iskanja družine, so na primer azilni organi, organi, pristojni za priseljevanje, in službe za zaščito otrok na nacionalni in lokalni ravni. Vključena so lahko tudi veleposlaništva ali konzularne službe države gostiteljice v izvorni državi ali v tretjih državah. V skladu s pravnim redom Unije s področja azila ⁽⁶⁶⁾ imajo organi držav članic proaktivno vlogo v postopku iskanja družinskih članov otroka, če se šteje, da je to v njegovo največjo korist. Države bi morale prek svojih organov za zaščito otrok in drugih ustreznih služb razviti postopke za iskanje družine in v primeru otrok brez spremstva določiti, da je iskanje družine obvezno, razen kadar se šteje, da to ni v največjo korist otroka ali bi lahko ogrozilo njega ali njegovo družino. Iskanje družine je predpogoj za zagotavljanje potrebnega varstva in skrbi za otrokovo dobro počutje ⁽⁶⁷⁾. V skladu z uredbo o upravljanju azila in migracij ⁽⁶⁸⁾ mora biti osebje pristojnih organov deležno stalnega usposabljanja v zvezi s posebnimi potrebami otrok.



Povezano orodje EUAA

EUAA je razvila module usposabljanja in praktične vodnike, ki obravnavajo posebne potrebe otrok in drugih ranljivih prosilcev. Več informacij je na voljo v katalogu usposabljanj EUAA na spletišču EUAA, <https://euaa.europa.eu/training-catalogue>.

⁽⁶⁶⁾ Zlasti člen 33(7) uredbe o pogojih za azil, člen 27(10) direktive o pogojih za sprejem (2024) in člen 23 uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽⁶⁷⁾ Zlasti členi 8, 9 in 10 KOP.

⁽⁶⁸⁾ Člen 23(6) uredbe o upravljanju azila in migracij.



Poleg tega je iskanje družine eno od področij v okviru azila, na katerem države EU+ pogosto sodelujejo z **mednarodnimi ali drugimi ustreznimi organizacijami** in se zanašajo na njihove storitve. Nekatere mednarodne organizacije imajo bogate izkušnje in strokovno znanje s področja iskanja družine. Te organizacije so vzpostavile mreže, orodja in metodologije za lažje iskanje družine na način, ki zagotavlja varnost in največjo korist otroka. Storitve teh organizacij so zlasti pomembne, kadar iskanje družine poteka v izvornih državah ali tretjih državah. Nekatere organizacije, s katerimi države EU+ sodelujejo na tem področju, so UNHCR, Mednarodna organizacija za migracije, Mednarodno gibanje Rdečega križa in Rdečega polmeseca ter mednarodne socialne službe.

Države članice lahko prosilcu olajšajo dostop do storitev iskanja pri teh organizacijah. Po potrebi bi se bilo treba za pomoč obrniti tudi na ustrezne organizacije in organe, da bi prosilcu pomagali v postopku iskanja družine, pod pogojem, da se spoštujejo načela in standardi zadevnih organizacij ⁽⁶⁹⁾. Pred kakršno koli izmenjavo informacij med temi organizacijami in ustreznimi organi je treba pridobiti soglasje zadevne osebe (otroka ali odrasle osebe, za katero se izvaja postopek iskanja) ⁽⁷⁰⁾.

V postopek iskanja družine bi bili lahko po potrebi vključeni tudi **službe in akterji lokalnih skupnosti**, ki imajo praktične izkušnje na tem področju in so seznanjeni z vezmi s skupnostjo ter družbenimi in verskimi mrežami. Pri odločitvi, ali vključiti lokalne službe, je treba upoštevati zaupnost, varstvo podatkov in varnost, da ne bi ogrozili otroka, družinskih članov ali ponudnikov storitev. Pri vključitvi teh organizacij v postopek iskanja bi bilo treba zagotoviti spoštovanje njihovih načel in standardov.

Glede na okoliščine v izvorni državi ali tretji državi ter ob skrbnem upoštevanju varnosti otroka in družinskih članov ter načela zaupnosti so lahko v postopek iskanja družine vključeni tudi **organi v izvorni državi ali tretji državi ali diplomatski subjekti v Evropi, ki zastopajo te države**. To je treba vedno izvesti **izjemno previdno**, da ne bi ogrozili udeležениh oseb, celovitosti azilnega postopka ter varnosti prosilcev ⁽⁷¹⁾ in njihovih družinskih članov.

Kadar se **otrokov družinski član** najde, ga je treba vključiti v preverjanje družinskih vezi, postopek obnovitve družinskih vezi in vse morebitne izide postopka iskanja družine, če je to v največjo korist otroka. V postopek bi morali biti vključeni tudi drugi družinski člani ali sorodniki, ki so prisotni na ozemlju EU+, vendar se ne štejejo za odgovorne za otroka v državi članici, saj imajo verjetno informacije, pomembne za postopek iskanja družine.

Poleg zgoraj navedenih akterjev v postopku iskanja družine so lahko v postopku udeleženi tudi **drugi profili**, kot so državni tožilci ali sodniki, učitelji in psihologi, verski vodje ali vodje skupnosti, druge osebe, ki jih otrok ali družina pozna, itd.

V splošnem bi **sodelovanje** med temi akterji v okviru usklajenega sistema olajšalo funkcionalen in multidisciplinaren postopek iskanja družine. Vedno bi morali biti vzpostavljeni

⁽⁶⁹⁾ Zlasti članov Mednarodnega gibanja Rdečega križa in Rdečega polmeseca. Opozoriti je treba, da Mednarodni odbor Rdečega križa in nacionalna društva Rdečega križa in Rdečega polmeseca rezultatov prizadevanj na področju iskanja družine ne delijo s tretjimi stranmi. Informacije se sporočijo izključno in neposredno družinskim članom, ki sodelujejo pri iskanju svojih pogrešanih sorodnikov.

⁽⁷⁰⁾ V skladu s členom 23(3) in (6) uredbe o upravljanju azila in migracij ter členom 27(10) direktive o pogojih za sprejem (2024).

⁽⁷¹⁾ V skladu s členom 33(7) uredbe o pogojih za azil in členom 27(10) direktive o pogojih za sprejem (2024).



zaščitni ukrepi, ki zagotavljajo, da vsi vpleteni akterji upoštevajo največjo korist otroka kot glavno vodilo ter zlasti varnost otroka in družine.



Kontrolni seznam za iskanje družine

Ta kontrolni seznam vsebuje ključne vidike za izvajanje iskanja družine na način, ki spoštuje pravice posameznikov, zagotavlja prostovoljno sodelovanje, ohranja zaupnost in spodbuja združitev družine, kadar je to varno in ustrezno.

- ☐ **Ločitev iskanja družine od odločitev o zaščiti.** Zagotoviti je treba, da na odločitev o priznanju ali zavrnitvi mednarodne zaščite ne vplivajo izidi prizadevanj na področju iskanja družine ali katere koli informacije, zbrane med postopkom iskanja družine.
- ☐ **Spodbujanje združitve družine.** Osredotočiti se je treba na iskanje družine, da se omogoči združitev, ohrani enotnost družine in izkoristi zaščitna podpora, ki jo zagotavljajo družine, ob upoštevanju pripravljenosti in največje koristi zadevne osebe.
- ☐ **Izogibanje ločitvi družine.** Družine, ki skupaj zaprosi za azil, se v splošnem ne bi smelo ločiti, razen v izjemnih okoliščinah. V slednjem primeru je treba zagotoviti, da se vzdržuje redni stik z njo, če je to v največjo korist otroka. Postopek iskanja lahko prosilcem in otrokom povzroči znatno čustveno stisko, kar poudarja potrebo po ustrezni psihološki podpori. Poleg tega je prisotnost članov širše družine ali skrbnikov ključna za otrokovo čustveno dobro počutje, ločitev od njih pa bi bilo treba preprečiti, razen če ti posamezniki predstavljajo tveganje za zaščito otroka.
- ☐ **Uporaba informacij izključno za iskanje.** Zagotoviti je treba, da se informacije, zbrane za namen iskanja družine, uporabljajo izključno za ta namen. Informacije, zbrane med postopkom iskanja družine, naj ostanejo zaupne. Vzpostaviti je treba zaščitne ukrepe za zagotovitev, da celotni postopek iskanja družine in zbiranje informacij ne bosta negativno vplivala na nobeno od zadevnih strank.
- ☐ **Prostovoljna podlaga.** Iskanje družine je treba izvajati na prostovoljni podlagi in ga začeti le na zahtevo zainteresirane strani na podlagi njene informirane odločitve. Zavrnitev izmenjave informacij o sorodnikih ne bi smela negativno vplivati na azilni postopek.
- ☐ **Informirana privolitev.** Pred razkritjem kakršnih koli osebnih ali občutljivih informacij in sprejetjem nadaljnjih ukrepov je treba pridobiti informirano privolitev vseh strank. Poizvedovalec in družinski član, ki je bil izsleden, imata pravico, da zavrneta stik in da se njunega sorodnika ne obvesti o njuni točni lokaciji/naslovu (če ni že znan/-a).



□ **Ocenitev tveganj.** Pred začetkom postopka iskanja in v vseh nadaljnjih fazah je treba skrbno proučiti morebitna tveganja za vse družinske člane, vključno s tistimi, ki se iščejo, in tistimi, ki so sprožili postopek iskanja. Če so pozneje na voljo nove informacije o tveganjih, bi bilo treba načrt iskanja ponovno proučiti glede na te informacije.

□ **Dajanje prednosti zaščiti in največji koristi.** Pri vseh odločitvah je treba dati prednost zaščiti, varnosti in največji koristi otroka.

Pri odločitvi o tem, ali in kje združiti družino, bi bilo treba upoštevati potrebe, največjo korist, varnost, zaščito in preference vseh vključenih strani.



2. Načela in postopkovni zaščitni ukrepi

Pri iskanju družine je treba zaščititi dobrobit ranljivih posameznikov in vzdrževanih odraslih oseb, vključno z največjo koristjo otrok. To je bistveno za zagotovitev, da se njihove pravice v celoti spoštujejo v celotnem postopku iskanja. Da bi to dosegli, sklop postopkovnih zaščitnih ukrepov spodbuja pravičnost, preglednost in pristop, osredotočen na osebo, s posebnim poudarkom na enotnosti družine, varnosti in dobrobiti.

2.1. Osredotočenost na največjo korist otroka

Iskanje družine je ključno za uresničevanje pravice otroka do ohranjanja osebnih odnosov in neposrednih stikov z njegovimi družinskimi člani. Bistveno je tudi, da države članice izpolnijo svojo obveznost glede ohranjanja teh odnosov, kadar je to v največjo korist otroka.

Načelo največje koristi otroka je eno od štirih vodilnih načel o otrokovih pravicah (pravica do nediskriminacije, največja korist, pravica do življenja in razvoja ter pravica do izjave), na katerih temeljita KOP ⁽⁷²⁾ in Listina ⁽⁷³⁾. Kot je navedeno v členu 3(1) KOP:

Pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki, bodisi da jih vodijo državne bodisi zasebne ustanove za socialno varstvo, sodišča, upravni organi ali zakonodajna telesa, morajo biti otrokove koristi glavno vodilo.

Odbor ZN za otrokove pravice je pojasnil, da je treba največjo korist otroka razlagati kot tridelen pojem ⁽⁷⁴⁾, ki vključuje:

- materialno pravico,
- temeljno razlagalno pravno načelo in
- postopkovno pravilo.

Odbor ZN za pravice otroka je v splošni pripombi št. 6 (2005) o ravnanju z otroki brez spremstva in ločenimi otroki zunaj njihovih izvornih držav ⁽⁷⁵⁾ zagotovil smernice o tem, kako s posebnimi procesnimi jamstvi upoštevati največjo korist otroka kot glavno postopkovno pravilo. Njegovo stališče o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist, je poleg postopkovnih zaščitnih ukrepov podrobneje opisano v splošni pripombi št. 14 (2013) ⁽⁷⁶⁾.

Nove instrumente skupnega evropskega azilnega sistema je treba izvajati v skladu z Listino in Konvencijo o otrokovih pravicah. Ta obveznost je jasno opisana v uvodni izjavi 25 uredbe o preverjanju in uvodni izjavi 67 uredbe o azilnem postopku. V teh uredbah je poudarjeno, da

⁽⁷²⁾ Členi 2, 3, 6 in 12 KOP.

⁽⁷³⁾ Člen 24 Listine.

⁽⁷⁴⁾ Glejte Odbor ZN za pravice otroka glede največje koristi otroka, [splošna pripomba št. 14 \(2013\) o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist, \(člen 3, točka 1\)](#), CRC/C/GC/14, 29. maj 2013.

⁽⁷⁵⁾ Odbor ZN za pravice otroka, [splošna pripomba št. 6 \(2005\) o ravnanju z otroki brez spremstva in ločenimi otroki zunaj njihovih držav izvora](#), CRC/GC/2005/6, 1. september 2005, točke 80–88.

⁽⁷⁶⁾ Odbor ZN za pravice otroka, [splošna pripomba št. 14 \(2013\) o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist, \(člen 3, točka 1\)](#), CRC/C/GC/14, 29. maj 2013.



morajo vsi pristojni organi pri uporabi instrumentov skupnega evropskega azilnega sistema upoštevati predvsem največjo korist otroka. To je treba upoštevati v celotnem azilnem postopku. Poleg tega se ocena največje koristi, opisana v direktivi o pogojih za sprejem (2024), uporablja tudi za azilni postopek ⁽⁷⁷⁾.

Eden od ključnih vidikov zagotavljanja največje koristi otroka je ohranjanje enotnosti družine ⁽⁷⁸⁾. Mladolletniki bi morali ostati pri starših ali skrbnikih, kadar je to mogoče. Da bi to podprli, je treba družine z mladolletniki v skladu z načelom enotnosti družine nastaniti v okoljih, ki ustrezajo njihovim posebnim potrebam, pri čemer se je treba izogibati ločitvi in zagotoviti stabilnost. To velja tudi v primerih, ko obstajajo razlogi za pridržanje, saj je za družine z mladolletniki v skladu z načelom enotnosti družine treba uporabiti ustrezne alternative pridržanju. Te alternative bi morale zagotoviti, da so družine nastanjene v okoljih, ki ustrezajo njihovim potrebam ⁽⁷⁹⁾.

V okviru uredbe o upravljanju azila in migracij največja korist otroka vključuje povezane določbe direktive o pogojih za sprejem (2024) ⁽⁸⁰⁾. Nujno je, da se največja korist otroka in enotnost družine v celoti spoštujeta in vključita v oceno največje koristi. To pomeni, da je treba v vseh postopkih v največji možni meri upoštevati in ohraniti dobrobit in enotnost družine.

Ugotavljanje istovetnosti in iskanje družine sta ključna elementa tega okvira. Cilj je zagotoviti, da se med postopki premestitve in postopki na mejah ohrani enotnost družine ⁽⁸¹⁾. Organi si morajo po najboljših močeh prizadevati za ugotavljanje istovetnosti in izsleditev družinskih članov, da bi zagotovili spoštovanje načela enotnosti družine in največje koristi otroka. Postopek ne sme pomeniti nevarnosti za zadevnega otroka, družino ali akterje, ki bodo vodili iskanje družine.

Med iskanjem je za otroka še vedno odgovorna država gostiteljica. Zato bi bilo treba pripraviti oceno tveganja za posebne namene iskanja družine. Ta ocena tveganja mora biti del ocene največje koristi, ki se opravi pred sledenjem, saj ocena največje koristi vsebuje analizo vidikov varnosti otroka in družine, možnosti za obnovitev stika z družino in/ali združitev družine, otrokove dobrobiti in njegovega mnenja v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo. Ob polnem upoštevanju zagotovil glede varnosti bi bilo treba določiti tudi posebna sredstva za iskanje družine, morebitne akterje, ki jih je treba vključiti, in načine, na katere se lahko zbirajo informacije. Otroka se lahko združi z družino le, če je to v njegovo največjo korist.

⁽⁷⁷⁾ Člen 22(2) uredbe o azilnem postopku.

⁽⁷⁸⁾ Enotnost družine je treba ohraniti, kolikor je to mogoče (člen 45(2) in člen 54(2) uredbe o azilnem postopku).

⁽⁷⁹⁾ Kot je navedeno v uvodni izjavi 40 direktive o pogojih za sprejem (2024), ki določa, da je treba družine z mladolletniki namestiti v sprejemne objekte, ki ustrezajo njihovim potrebam. Potreba po uskladitvi z zahtevami iz direktive o pogojih za sprejem (2024) je določena tudi v členu 54(2) uredbe o azilnem postopku.

⁽⁸⁰⁾ Uvodna izjava 46 in člen 23(4) uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽⁸¹⁾ To potrjujejo določbe iz uvodne izjave 70 ter členov 67 in 68 uredbe o upravljanju azila in migracij ter člena 45 uredbe o azilnem postopku.





Primeri otroške poroke: največja korist in pravni vidiki

V vseh primerih, ko je eden od zakoncev mladoleten ali sta mladoletna oba, je treba pri oceni največje koristi upoštevati vse spodaj navedene dejavnike.

Če je mladoletnik brez spremstva poročen z odraslo osebo, ki zakonito prebiva v državi članici, ali če sta oba zakonca mladoletna, se zakonska zveza v splošnem oceni na podlagi nacionalne zakonodaje in mednarodnih standardov glede zaščite in dobrobiti otrok. V okviru **iskanja in združitve družine** lahko države članice zakonsko zvezo štejejo za veljavno le, če je skladna z nacionalno zakonodajo o veljavnosti takšnih zakonskih zvez in če ni v nasprotju z največjo koristjo otroka.

Kadar je eden od zakoncev mladoletnik, poročen z odraslo osebo, je nujno treba dodatno upoštevati njegovo dobrobit in morebitno potrebo po zaščiti. Organi morajo skrbno oceniti, ali sta iskanje in posledična združitev v največjo korist mladoletnika, zlasti kadar lahko obstajajo pomisleki glede izkoriščanja, prisile ali drugih tveganj, povezanih s poroko. To zajema vključitev agencij za zaščito otrok in ustreznih organizacij, da zagotovijo smernice in da se pri vseh ukrepih daje prednost dobrobiti otroka.

Če sta oba zakonca mladoletna, se lahko zveza obravnava s posebno previdnostjo, saj države članice v splošnem bolj poudarjajo zaščito mladoletnikov kot formalizacijo zvez, v katere so vključeni mladi posamezniki. Iskanje in združitev bi se v takih primerih osredotočila na zagotavljanje varnih, starosti primernih življenjskih pogojev za mladoletnike in na zaščitne ukrepe, skladne z **največjo koristjo obeh otrok**. Tudi v tem primeru pristop usmerjajo nacionalna zakonodaja in načela za zaščito otrok, pri čemer je jasen poudarek na zdravju, varnosti in osebnem razvoju mladoletnikov, ne pa na potrditvi zakonskega stanu.



Ocena tveganj

Morebitna tveganja za otroka ali otrokove družinske člane bi bilo treba upoštevati v vseh fazah postopka iskanja, da se prepreči kakršna koli škoda. Da bi to zagotovili, je bistveno zbrati vse ustrezne informacije o izvorni in/ali tranzitni državi ter opredeliti morebitna tveganja in blažilne ukrepe za zmanjšanje njihovega učinka. Pri pripravi na združitev otrok z družino je treba upoštevati, da jih je treba zaščititi pred diskriminacijo, ciljno usmerjenimi napadi in dodatnimi tveganji povračilnih ukrepov mrež trgovine z ljudmi (glejte primere v nadaljevanju). Če bi iskanje družine lahko ogrozilo otroka ali njegove družinske člane, bi bilo treba zadevo posredovati pristojnim akterjem, da proučijo potrebo po mednarodni zaščiti ⁽⁸²⁾.

⁽⁸²⁾ IOM, UNICEF, IOM-UNICEF Strategic Cooperation Framework (2022–2023), [Family tracing and assessment form](#) (Obrazec za iskanje družine in ocenjevanje), 2022.





V nadaljevanju je naveden neizčrpen seznam nekaterih okoliščin, ki zahtevajo posebno pozornost.

- **Tveganje povračilnih ukrepov v primerih nasilja v družini:** če je bilo v družini v preteklosti prisotno nasilje, je lahko otrok zaradi ponovne vzpostavitve stika izpostavljen nadaljnji škodi. Ocenjevanje dinamike družine in zagotavljanje varnega okolja za otroka sta ključnega pomena.
- **Vpletenost v oboroženo nasilje:** otroci, ki so bili vpleteni v oboroženo nasilje nad lastno skupnostjo, se spoprijemajo z edinstvenimi tveganji. Za zagotavljanje njihove varnosti sta potrebna skrbno načrtovanje in sodelovanje specializiranih organizacij.
- **Preganjanje:** če so otrok ali njegovi družinski člani v matični državi izpostavljeni tveganju za preganjanje, bi jih lahko iskanje družine izpostavilo hudim posledicam. Pred vzpostavitvijo stika je treba nujno oceniti politično okolje in morebitne grožnje. Na primer, za otroke in njihove družine, ki pripadajo marginaliziranim etničnim ali verskim skupinam, lahko obstaja večje tveganje preganjanja. Te dejavnike je treba upoštevati pri prizadevanjih na področju iskanja družine ter dati prednost varnosti in anonimnosti udeležениh posameznikov.
- **Trgovina z ljudmi in izkoriščanje:** pri iskanju družine so lahko otrok ali njegovi družinski člani izpostavljeni povračilnim ukrepom trgovcev z ljudmi, zlasti če je bil otrok priča. V takih primerih je treba skrbno oceniti dejavnosti iskanja družine, da se prepreči izpostavljenost družine dodatni nevarnosti. V primerih, ko je bil otrok žrtev trgovine z ljudmi, lahko stik z družino nenamerno opozori trgovce z ljudmi na kraj, kjer se otrok nahaja, to pa ogroža otroka in njegovo družino. Potrebne so temeljite ocene tveganja in sodelovanje organizacij za boj proti trgovini z ljudmi.



Povezane publikacije

EASO, [Praktični vodnik urada EASO o največji koristi otroka v azilnih postopkih](#), 2019.

Ta praktični vodnik zagotavlja podporo pristojnim organom držav EU+ pri uporabi načela največje koristi otroka in krepitvi jamstev v azilnih postopkih za otroke. Zajema osnovne elemente največje otrokove koristi, ustrezna jamstva, smernice o ocenjevanju otrokove koristi v praksi ter kazalnike ranljivosti in tveganja.

Agencija Evropske unije za temeljne pravice (FRA), [Guardianship for children deprived of parental care](#) (Skrbnišтво nad otroki brez starševske oskrbe), 30. junij 2014. Ta priročnik vsebuje informacije za skrbnike o tem, kako izvesti oceno največje koristi ali zagotoviti, da organi, ki izvajajo oceno največje koristi, upoštevajo vse ustrezne elemente.

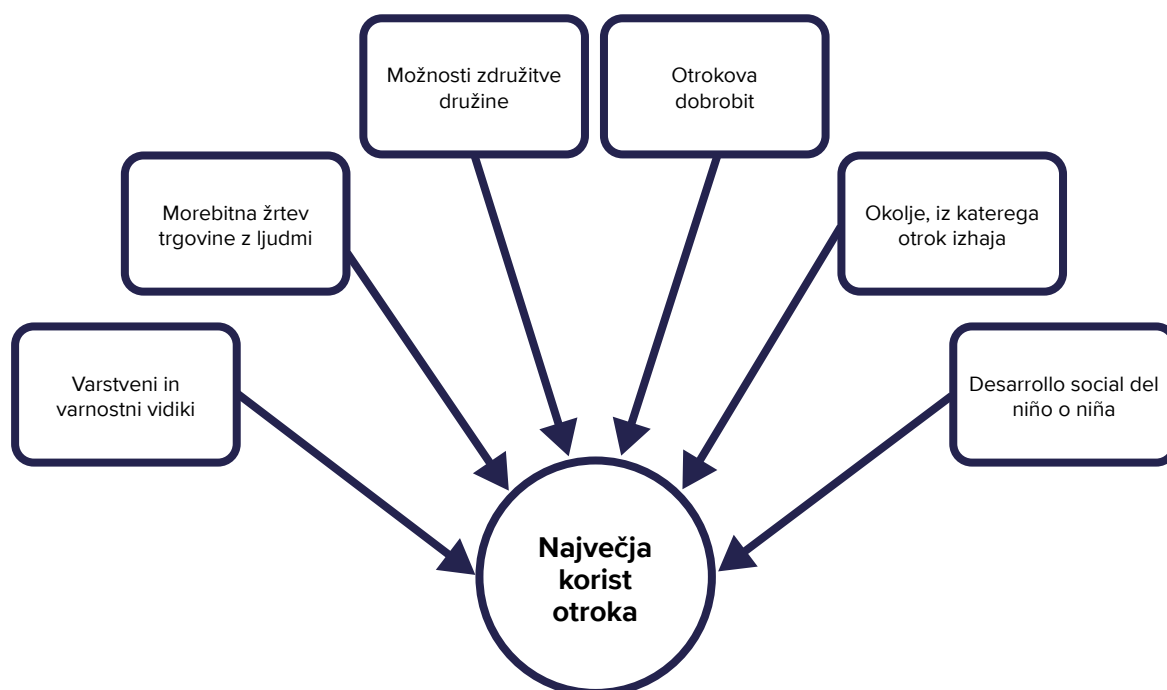




Uvodna izjava 15 uredbe o pogojih za azil

Pri presojanju največje koristi otroka bi morali organi držav članic zlasti upoštevati načelo enotnosti družine, dobrobit mladoletnika in njegov socialni razvoj, jezikovno znanje, varstvene in varnostne vidike ter stališča mladoletnika ob ustreznem upoštevanju njegove starosti in zrelosti.

Slika 1. Elementi največje koristi otroka



Uredba o upravljanju azila in migracij določa, da morajo organi **prednostno obravnavati** prošnje za mednarodno zaščito posameznikov z družinskimi člani v državah EU+. Od držav prosilk in zaprosenih držav se pričakuje, da bodo pospešile prošnje in predaje, povezane z enotnostjo družine, s čimer bodo zagotovile hiter dostop do azilnega postopka. Organi bi morali pokazati prilagodljivost in si prizadevati za čimprejšnjo združitev družinskih članov.

2.2. Postopkovni zaščitni ukrepi

V tem oddelku so opisani postopkovni zaščitni ukrepi za zagotovitev varstva in dobrobiti ranljivih posameznikov med iskanjem družine, vključno z otroki brez spremstva in vzdrževanimi odraslimi osebami. Ti zaščitni ukrepi so usklajeni z ustreznimi pravnimi instrumenti in priporočili mehkega prava. Vloga skrbnika ali zastopnika je na primer ključna za otroke in vzdrževane odrasle osebe – kjer je to ustrezno – za zagotavljanje informacij, zastopanja in pomoči, če je treba odločitev v zvezi z iskanjem družine ponovno pregledati.



Ti zaščitni ukrepi so:

1. varnost,
2. skrbnik/zastopnik,
3. informacije,
4. upošteva se otrokovo mnenje,
5. zaupnost,
6. varstvo podatkov,
7. preverjanje družinskih vezi,
8. dvom v korist prosilca,
9. učinkovito pravno sredstvo.

Poleg tega ima načelo enotnosti družine ključno vlogo pri zagotavljanju dobrobiti prosilca. Sodelovanje med zadevnimi akterji je nujno za zagotovitev učinkovitega izvajanja teh zaščitnih ukrepov. Ti postopkovni ukrepi zagotavljajo, da cilj iskanja družine ni le združitev družine, temveč združitev, dosežena na način, ki v celoti spoštuje in ščiti pravice vpletenih oseb.

2.2.1. Varnost

Pri iskanju družine je varnost bistvena za ranljive posameznike, zlasti otroke brez spremstva in vzdrževane odrasle osebe. Pri iskanju družine je treba varnost v celoti upoštevati ⁽⁸³⁾. Poleg začetne ocene tveganja je treba varnost stalno spremljati med celotnim postopkom iskanja družine. To vključuje upoštevanje fizične in čustvene varnosti prosilcev ter morebitnih tveganj za iskane družinske člane. To zlasti velja, kadar lahko obstajajo pomisleki glede nasilja v družini, trgovine z ljudmi ali drugih oblik nasilja ali zlorabe. Pri otrocih brez spremstva in vzdrževanih odraslih oseb mora imeti skrbnik ali zastopnik osrednjo vlogo pri zagotavljanju, da otrok razume morebitna tveganja, upoštevajoč njegovo stopnjo zrelosti, in ga podpirati pri izražanju morebitnih pomislekov. Prav tako je treba vzdrževane odrasle osebe, na primer tiste z duševno, fizično ali čustveno ranljivostjo, na dostopen način obvestiti o morebitnih tveganjih, pri čemer jim njihov zastopnik pomaga izraziti pomisleke.

2.2.2. Imenovanje skrbnika

V skladu z mednarodnimi konvencijami in predpisi EU obstaja jasna obveznost zagotavljanja posebnega varstva in pomoči vsakemu otroku, ki je začasno ali za stalno prikrajšan za svoje družinsko okolje. To je zlasti poudarjeno v Konvenciji o otrokovih pravicah ⁽⁸⁴⁾, ki se posebej osredotoča na zaščito otrok beguncev. Nova azilna zakonodaja EU to krepi, saj določa obvezno imenovanje zastopnika ali skrbnika mladoletnikov brez spremstva v celotnem azilnem postopku.

⁽⁸³⁾ Člen 6 KOP.

⁽⁸⁴⁾ Člen 20 in člen 22(2) KOP.



FRA, *Guardianship for Children Deprived of Parental Care* (Skrbnišтво nad otroki brez starševske oskrbe), 30. junij 2014.

Dodatne smernice v zvezi z vlogo skrbnika pri iskanju družine so na voljo v priročniku FRA o skrbništvu nad otroki brez starševske oskrbe.

Kadar otrok nima starševske oskrbe, skrbnik opravlja tri ločene funkcije, kot je prikazano na sliki.



Imenovani zastopnik ima ključno vlogo. Zastopnik namreč zagotavlja, da lahko otrok uveljavlja svojo pravico do izjave. Od začetne faze preverjanja je skozi celotni azilni postopek odgovoren za to, da se mladoletniku brez spremstva zagotavljata ustrezno zastopanje in pomoč. To vključuje ravnanje v največjo korist otroka, uveljavljanje njegove pravne sposobnosti, kadar je to potrebno, in izvajanje pomembne vloge pri prizadevanjih na področju iskanja družine, da se ohrani enotnost družine.

Vzdrževane odrasle osebe, ki nimajo sposobnosti, da bi se zastopale, bi morale prav tako prejeti pravočasno pomoč imenovanega zastopnika, kot je določeno v nacionalnih okvirih. Kar zadeva ranljive skupine, zlasti vzdrževane odrasle osebe, je treba s postopkovnimi zaščitnimi ukrepi obravnavati posebne potrebe in zapletene dejavnike. Za vzdrževane odrasle osebe je lahko potrebno naslednje:

- **prilagojena komunikacija** – informacije je treba zagotoviti na dostopen način, upoštevajoč morebitne kognitivne, senzorične ali jezikovne izzive;
- **podpora pri odločanju** – zastopniki bi morali vzdrževanim odraslim osebam pomagati pri odločanju, zlasti pri razumevanju posledic iskanja družine ali privolitvi v določene korake;
- **redni pregledi in prilagoditve** – lahko so potrebne stalne ocene, da se zagotovi dobrobit vzdrževane odrasle osebe, po potrebi s prilagoditvami podpornih mehanizmov.

Če vzdrževane odrasle osebe ne želijo sodelovati pri iskanju družine, bi bilo treba njihovo željo skrbno proučiti. Zastopnik bo morda moral uravnotežiti avtonomijo posameznika z vprašanji zaščite, ki temeljijo na načelu največje koristi, podobno kot pri pristopu, ki se uporablja za otroke brez spremstva.



V skladu z novim paktom o migracijah in azilu se ne smejo imenovati zastopniki, katerih interesi so ali bi potencialno lahko bili v navzkrižju z interesi mladoletnika, da bi se zagotovila učinkovitost njihove vloge ⁽⁸⁵⁾. Poleg tega morajo biti zastopniki ustrezno usposobljeni in imeti strokovno znanje. Opraviti morajo tudi redno usposabljanje, da ostanejo obveščeni in sposobni zagotavljati potrebno podporo ⁽⁸⁶⁾. Poleg tega je pomembna tudi neprekinjenost zastopanja ⁽⁸⁷⁾ in podpore mladoletnikom brez spremstva. Določbe o pregledu in morebitni zamenjavi zastopnikov, ki svojih nalog ne opravljajo ustrezno, so vključene v zakonodajni okvir ⁽⁸⁸⁾.

Naloge zastopnika so obsežne in so okrepljene v okviru skupnega evropskega azilnega sistema med drugim pa vključujejo pomoč pri registraciji in vložitvi prošenj za azil, pripravo na osebne razgovore in udeležbo na njih ter zagotavljanje potrebnih informacij o azilnem postopku. Poleg tega ima zastopnik ključno vlogo pri iskanju družine, saj zagotavlja, da se izvajajo prizadevanja za združitev mladoletnika z njegovimi družinskimi člani, kadar je to mogoče. V skladu z uredbo o pogojih za azil ima skrbnik odgovornosti tudi v zvezi z odvzemom statusa in stalno pomočjo pri iskanju družine ⁽⁸⁹⁾.

Pomembno je tudi vzpostaviti zanesljive mehanizme za spremljanje in nadzor uspešnosti zastopnika. Reden nadzor, ki ga izvajajo upravni ali sodni organi, je bistvenega pomena. Vse pritožbe, ki jih mladoletniki brez spremstva vložijo zoper svoje zastopnike, je treba temeljito proučiti. To vključuje zagotavljanje, da lahko mladoletniki zaupno in varno vložijo pritožbe zoper svoje zastopnike, kot je določeno v ustreznih členih direktive o pogojih za sprejem (2024), uredbe o pogojih za azil, uredbe o azilnem postopku ter uredbe o upravljanju azila in migracij ⁽⁹⁰⁾.



Povezana publikacija EUAA/FRA

EUAA-FRA, [Practical Tool for Guardians – The asylum procedure](#) (Praktično orodje za skrbnike – azilni postopek), oktober 2023, oddelek 2.3 „Lodging an application for international protection“ (Vložitev prošnje za mednarodno zaščito).

2.2.3. Zagotavljanje informacij na ustrezen način

Za učinkovito sodelovanje otrok in vzdrževanih odraslih oseb med postopkom iskanja družine je bistveno, da se jih ustrezno obvesti o njihovih pravicah in obveznostih ter kakršnem koli napredku in rezultatih. To vključuje neposredno komunikacijo in zagotavljanje informacij ob pomoči skrbnika ali zastopnika, in sicer na podlagi nacionalnih postopkov in posameznikove sposobnosti razumevanja.

⁽⁸⁵⁾ Člen 27(2) direktive o pogojih za sprejem (2024); člen 23(2), točka 3, uredbe o azilnem postopku; člen 33(1), točka 4, uredbe o pogojih za azil; člen 14(1), točka 3, uredbe Eurodac III; člen 13(4) uredbe o preverjanju.

⁽⁸⁶⁾ Člen 23(9) uredbe o azilnem postopku, podprt s členom 26(6) direktive o pogojih za sprejem (2024), členom 23(2) uredbe o upravljanju azila in migracij ter členom 33(2), točka (a), uredbe o pogojih za azil.

⁽⁸⁷⁾ Uvodna izjava 25 in člen 13(4) uredbe o preverjanju.

⁽⁸⁸⁾ Člen 27(8) direktive o pogojih za sprejem (2024); člen 23(9), pododstavek 2, uredbe o azilnem postopku.

⁽⁸⁹⁾ Člen 33(2), točki (b) in (c), uredbe o pogojih za azil.

⁽⁹⁰⁾ Člen 27(5), točka (a), direktive o pogojih za sprejem (2024); člen 33(4) uredbe o pogojih za azil; člen 23(5), točka (a), uredbe o azilnem postopku; člen 19(1), točka (r), uredbe o upravljanju azila in migracij.



Otrokom bi bilo treba informacije zagotoviti na starosti primeren način in v dostopni obliki. Kot je poudarjeno v splošni pripombi št. 6 Odbora za pravice otroka:

Nujno je, da so otrokom brez spremstva in otrokom, ločenim od družine, zunaj njihove izvirne države zagotovljene vse pomembne informacije, na primer o njihovih pravicah, razpoložljivih storitvah, vključno z načini komunikacije, azilnem postopku, iskanju družine in okoliščinah v njihovi izvorni državi, zato da lahko izrazijo svoja stališča in želje na podlagi dobre obveščenosti. ⁽⁹¹⁾

Novi pakt o migracijah in azilu uvaja posodobljene zahteve za obveščanje mladoletnikov. Člen 8(1) in (2) uredbe o azilnem postopku ter člen 5 direktive o pogojih za sprejem (2024) določata, da morajo biti informacije zagotovljene v jeziku, ki ga otrok razume ali za katerega se razumno pričakuje, da ga razume. Te informacije je treba zagotoviti tudi na otroku prijazen način, v kar mora biti vključen zastopnik otroka, da se zagotovita jasnost in razumljivost ⁽⁹²⁾.

Poleg tega je v uredbi o azilnem postopku določeno, da je treba informacije zagotoviti v obliki brošure in gradiva, posebej zasnovanega za mladoletnike ⁽⁹³⁾. Namen tega pristopa je izboljšati otrokovo razumevanje postopka mednarodne zaščite in podpirati učinkovito zbiranje ustreznih informacij od otroka.

Pri odraslih je treba informacije prilagoditi njihovim kognitivnim in čustvenim potrebam. To lahko vključuje poenostavitev jezika ali uporabo alternativnih oblik, odvisno od morebitnih duševnih, senzoričnih ali jezikovnih izzivov. Upoštevati bi bilo treba tudi stališča ranljivih posameznikov ob upoštevanju njihove starosti, zrelosti in sposobnosti.

Vsi ranljivi posamezniki, vključno z otroki brez spremstva, imajo pravico do svobodnega izražanja svojega mnenja o vseh zadevah, ki se nanašajo nanje. Mnenje otroka je treba ustrezno upoštevati ob upoštevanju njegove starosti in zrelosti ⁽⁹⁴⁾. Mnenje otroka o samem postopku iskanja družine in možnih izidih (preverjanje družinskih vezi, ponovna vzpostavitev stika, združitve z družinskimi člani itd.) bi bilo treba ustrezno upoštevati v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo. V členu 23(3) uredbe o upravljanju azila in migracij je poudarjeno, da mora biti zastopnik mladoletnika brez spremstva vključen v celoten postopek. V njem je podrobno opisana vloga zastopnika pri pomoči mladoletniku z zagotavljanjem informacij, ki so relevantne za oceno otrokove največje koristi, zagotavljanjem pravice mladoletnika do izjave in podpiranjem njegovega sodelovanja z drugimi akterji, kot so organizacije za iskanje družin. Pri tem je treba spoštovati obveznosti glede zaupnosti do mladoletnika.

Otrok lahko svoje mnenje v zvezi s postopkom iskanja družine izrazi na različne načine, pri čemer ne sme biti noben trenutek v postopku po nepotrebnem omejen. Odvisno od nacionalne ureditve in okoliščin primera lahko otrok sam izrazi svoje mnenje med razgovorom, in sicer s pisnimi izjavami ali drugimi sredstvi, ali pa lahko to v njegovem imenu stori zastopnik.

⁽⁹¹⁾ Odbor ZN za pravice otroka, [splošna pripomba št. 6 \(2005\) o ravnanju z otroki brez spremstva in ločenimi otroki zunaj njihovih držav izvora](#), CRC/GC/2005/6, 1. september 2005, točka 25.

⁽⁹²⁾ Člen 5(2) direktive o pogojih za sprejem (2024); uvodna izjava 30 ter člen 8(2) in člen 23(2), točka (a), direktive o azilnem postopku; člen 20(3) uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽⁹³⁾ Člen 8(2), točki (a) in (d), direktive o azilnem postopku.

⁽⁹⁴⁾ Odbor ZN za otrokove pravice, [splošna pripomba št. 12 \(2009\): Pravica otroka, da je slišan](#), CRC/C/GC/12, 20. julij 2009.



Razgovore z mladoletniki brez spremstva in po potrebi mladoletniki s spremstvom morajo voditi posamezniki, ki imajo potrebno znanje o pravicah in posebnih potrebah mladoletnikov. Te razgovore bi bilo treba opraviti na otroku prilagojen in okoliščinam primeren način, pri čemer se upoštevata starost in zrelost mladoletnika. Na teh razgovorih morata biti prisotna zastopnik in, kadar je ustrezno, pravni svetovalec mladoletnika, da se zaščiti največja korist mladoletnika ⁽⁹⁵⁾.

Pogosta komunikacija, ki se zagotavlja na otroku prijazen način, pri čemer se pojasni postopek iskanja ter aktivno prisluhne otroku in njegovim pomislekom, je ključna za zagotovitev, da otrok dobro razume in sprejema postopek iskanja. To lahko vodi do pridobitve **informirane privolitve otroka**. To sprejetje se mora odraziti v otrokovem aktivnem sodelovanju v vseh fazah in postopkih iskanja. Prav tako je bistvenega pomena za sprejemanje rezultatov iskanja, kakršni koli že so, in olajšanje sodelovanja otroka v ustreznih nadaljnjih postopkih, kot sta obnovitev družinskih povezav in združitve družine.

Če se oceni, da je iskanje družine v največjo korist otroka, vendar otrok na to ne pristane, bi soglasje za iskanje še vedno lahko dal skrbnik/zastopnik. Vendar pa mora zastopnik to otroku dobro pojasniti, da se ne ogrozi zaupanje v njunem odnosu ⁽⁹⁶⁾.

Vzdrževane odrasle osebe bi prav tako morale imeti možnost, da izrazijo svoje preference, zlasti kadar se te nanašajo na iskanje in združitve družine. Avtonomijo posameznika bi bilo treba spoštovati v največji možni meri, pri čemer bi morale odločitve temeljiti na njegovi največji koristi, po potrebi pa bi jih moral podpirati zastopnik. Ta pristop aktivnega poslušanja in upoštevanja mnenj ranljivih posameznikov zagotavlja, da so obveščeni in spoštovani udeleženci v postopku iskanja družine. Spodbuja tudi njihovo sodelovanje v nadaljnjih korakih, kot sta obnovitev družinskih povezav in združitve družine, pri čemer se postopek usklajuje z njihovimi pravicami in največjo koristjo.

2.2.4. Zaupnost

Zaupnost se nanaša na obravnavo informacij. Kadar se informacije obravnavajo kot zaupne, se lahko posredujejo le s privolitvijo osebe, na katero se nanašajo, ali, če to dovoljuje nacionalna zakonodaja, pooblaščenim strankam. Posredovane informacije so po obsegu omejene samo na informacije, ki jih zadevne strani potrebujejo pri opravljanju svojih funkcij. Če pravo tega ne dovoljuje, potrebuje oseba, ki je informacije pridobila, soglasje posameznika za njihovo posredovanje drugim osebam. Pred razkritjem občutljivih informacij je treba soglasje prosilca za posredovanje informacij pridobiti na način, primeren glede na njegovo starost.

Načelo zaupnosti je neločljivo povezano z vidiki varnosti. Jamstva glede varnosti in zaupnosti je treba vzpostaviti kot pomembne zaščitne ukrepe v postopku iskanja družine, zlasti kadar otrok brez spremstva morda potrebuje mednarodno zaščito.

⁽⁹⁵⁾ Člen 22(4) uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽⁹⁶⁾ UNHCR, [Safe & Sound: What States can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe](#) (Živi in zdravi: kaj lahko države naredijo za zagotavljanje največjih koristi otrok brez spremstva in ločenih otrok v Evropi), oktober 2014.





Pravilo zaupnosti v postopku iskanja družine se ne uporablja le za informacije o otroku, temveč tudi za osebne podatke oseb, na katere postopek vpliva (iskani družinski člani itd.). Kot je poudarjeno v splošni pripombi št. 6 Odbora za pravice otroka:

posebno pozornost je treba nameniti temu, da se ne ogrozi dobrobit oseb, ki so še vedno v izvorni državi, zlasti otrokovih družinskih članov. ⁽⁹⁷⁾

Ta vidik postane še pomembnejši pri iskanju družinskih članov v izvorni državi otroka, ki prosi za mednarodno zaščito. Ocena največje koristi bi morala biti vedno opravljena pred začetkom iskanja in ob vsaki odločitvi o izidu iskanja družine, zlasti če se razmišlja o obnovitvi družinskih povezav.

Kot je poudarjeno v splošni pripombi št. 6 Odbora za pravice otroka, se pri izvajanju dejavnosti iskanja ne bi smelo sklicevati na status otroka kot prosilca ali begunca ⁽⁹⁸⁾. Če se ne spoštuje načelo zaupnosti, je lahko ogrožena varnost družinskih članov otroka, ki ostanejo v izvorni državi, otrok pa lahko postane begunec na kraju samem ⁽⁹⁹⁾.

Negativne posledice kršenja načela zaupnosti v zvezi z informacijami, zbranimi v okviru postopka za mednarodno zaščito, vključno z informacijami, zbranimi v postopku iskanja družine, lahko resno ogrozijo ne samo posameznega otroka in njegovo družino, temveč tudi integriteto azilnega sistema.

2.2.5. Varstvo podatkov

V skladu s pravom Unije se lahko osebni podatki obdelujejo le pod strogimi pogoji. Organizacije, ki zbirajo in upravljajo osebne podatke, morajo zagotoviti, da so podatki zaščiteni pred zlorabo in da pri ravnanju z njimi spoštujejo pravice posameznikov, na katere se podatki nanašajo. Iskanje družine je postopek, ki temelji na obdelavi osebnih podatkov, v številnih primerih pa so obdelovani podatki občutljivi ali pa lahko njihova zloraba ogrozi osebe, vključene v postopek.

Postopek iskanja družine bi moral potekati zaupno in ob polnem spoštovanju ključnih načel, določenih v zakonodaji EU o varstvu podatkov ⁽¹⁰⁰⁾.

Prosilci in njihovi skrbniki/zastopniki bi morali biti obveščeni, kateri podatki se bodo zbirali in o ustreznem nacionalnem pravnem okviru, ki to ureja.

⁽⁹⁷⁾ Odbor ZN za pravice otroka, [splošna pripomba št. 6 \(2005\) o ravnanju z otroki brez spremstva in ločenimi otroki zunaj njihovih držav izvora](#), CRC/GC/2005/6, 1. september 2005, točka 30.

⁽⁹⁸⁾ Odbor ZN za pravice otroka, [splošna pripomba št. 6 \(2005\) o ravnanju z otroki brez spremstva in ločenimi otroki zunaj njihovih držav izvora](#), CRC/GC/2005/6, 1. september 2005, točka 80.

⁽⁹⁹⁾ Begunci na kraju samem so posamezniki, ki zapustijo izvorno državo iz razlogov, ki niso povezani z mednarodno zaščito, in ki jih je lahko kljub temu po odhodu utemeljeno strah preganjanja ali resne škode v izvorni državi.

⁽¹⁰⁰⁾ Za več informacij o varstvu podatkov glejte FRA, [Priročnik o evropskem pravu varstva osebnih podatkov](#), 25. maj 2018.





2.2.6. Preverjanje družinskih vezi

Ugotavljanje avtentičnosti družinskih vezi je ključen zaščitni ukrep za otroke brez spremstva in vzdrževane odrasle osebe, ki sodelujejo pri iskanju družine. Zagotavljanje, da so postopki preverjanja temeljiti, vendar spoštujejo posameznikove okoliščine, pomaga zaščititi največjo korist posameznika in hkrati spoštovanje njegovih pravic.

Za preverjanje družinskih vezi se lahko uporabijo različne metode, od zbiranja dokazov do testiranja DNK **kot skrajnega ukrepa**. Če obstajajo zadostni dokazi, testiranje DNK ali druge invazivne metode preverjanja pravzaprav ne bi smele biti potrebne. V skladu z uredbo o upravljanju azila in migracij ⁽¹⁰¹⁾ bi morali posredni dokazi zadoščati, če so „skladni, preverljivi in dovolj podrobni, da se določi odgovornost za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito“.



Katere dokaze je mogoče zbrati?

- • **Dokumentarna dokazila.** To vključuje rojstne liste, družinske knjige in potne liste, v katerih so navedena družinska razmerja.
- • **Posredne dokaze.** Izjave prosilca in družinskih članov lahko zagotovijo ozadje in podporo pri preverjanju. Primeri vključujejo pisne in/ali ustne izjave, razgovore z družinskimi člani (npr. izdelava skupnega družinskega drevesa med razgovori) in preiskave, izvedene v zvezi z razmerami v tujini. Otrokove izjave bi se lahko potrdile s podpornimi dokazi, kot so dokumenti, avdiovizualno gradivo in vsi dokumentarni ali fizični dokazi (npr. diplome, slike in dokazila o denarnem nakazilu), ali poznavanjem posebnih dejstev.
- • **Evidence in fotografije.** Kot dokazi se lahko uporabijo tudi uradne evidence držav EU+, fotografije, dokazila o stikih in izjave prič ⁽¹⁰²⁾.

Pri preverjanju družinskih vezi je pomembno razmisliti o **zmanjšanju tveganja**. To pomeni, da raziskovanje izbranih družinskih vezi ne sme ogroziti otroka/odrasle osebe ali družinskih članov. Na primer, vzpostavitev stika z organi v izvorni državi morda ni primerna, ko gre za begunca ali osebo, ki prosi za mednarodno zaščito. Če obstajajo pomisleki glede morebitnih tveganj za otroka ali družinske člane, kot so trgovina z ljudmi ali druge nevarnosti, je potrebna dodatna previdnost, da se prepreči izpostavljenost tem grožnjam.

Še en pomemben vidik je **razlaga dvoma v korist prosilca**. Kadar prosilci ne morejo predložiti dokumentarnih dokazil o družinskem razmerju, morajo nacionalni organi upoštevati njihove izjave in druge razpoložljive dokaze. Organi ne morejo izključiti obstoja družinskih vezi samo na podlagi pomanjkanja dokumentarnih dokazil: uporabiti je treba načelo razlage dvoma v korist prosilca. V zvezi s tem glejte direktivo o združitvi družine ⁽¹⁰³⁾, saj vsebuje smernice o pogojih, ki jih je treba uporabiti za združitve družine upravičencev do mednarodne zaščite. V skladu s smernicami Evropske komisije o uporabi direktive o združitvi družine ⁽¹⁰⁴⁾ morajo

⁽¹⁰¹⁾ Uvodna izjava 54 uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽¹⁰²⁾ Uvodna izjava 54 uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽¹⁰³⁾ [Direktiva Sveta 2003/86/ES](#) z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine (UL L 251, 3.10.2003).

⁽¹⁰⁴⁾ [Sporočilo Komisije](#) Svetu in Evropskemu parlamentu o smernicah za uporabo Direktive 2003/86/ES o pravici do združitve družine, COM/2014/0210 final, 2014.





države članice v takih primerih upoštevati druge dokaze o obstoju družinskega razmerja. Te druge dokaze je treba oceniti v skladu z nacionalnim pravom, države članice pa bi morale sprejeti jasna pravila, ki urejajo te zahteve po dokazih.

Vendar tudi v primeru razlage dvoma v korist prosilca ne bi smeli v celoti opustiti prizadevanj za preverjanje družinskih vezi. Za potrditev družinskih vezi bi bilo treba uporabiti **uravnotežen pristop** z različnimi metodami, kot so dokumentarna dokazila, izjave prosilca in družinskih članov, razgovori in vse ustrezne informacije o razmerah ali ozadju.

2.2.7. Učinkovito pravno sredstvo

V okviru iskanja družine pravo Unije ne določa izrecno neodvisne pravice do pritožbe zoper odločitve o iskanju družine ločeno od odločitve o prošnji za mednarodno zaščito. Zato se uporabljajo nacionalna pravila. Poleg tega ni posebne pravne obveznosti, da se mora postopek iskanja družine začeti ali zaključiti s pisno odločitvijo. V praksi pa se lahko odločitev o začetku iskanja družine ali nasprotna odločitev izda, ko se oceni največja korist otroka. Rezultati iskanja družine se v splošnem upoštevajo v oceni največje koristi v okviru prošnje za mednarodno zaščito.

Čeprav ni mogoče vložiti ločene pritožbe, se postopkovni zaščitni ukrepi za izpodbijanje odločitev v okviru postopka mednarodne zaščite (vključno z odločitvami o predaji iz uredbe o upravljanju azila in migracij ⁽¹⁰⁵⁾) uporabljajo tudi za postopke iskanja družine ⁽¹⁰⁶⁾. V tem okviru učinkovito pravno sredstvo zagotavljajo naslednji zaščitni ukrepi.

- Vsem osebam, vključno z otroki brez spremstva in njihovim skrbnikom/zastopnikom, je treba zagotoviti pravne in postopkovne informacije o izpodbijanju izida iskanja družine ali odločitve o predaji.
- Odločitve morajo biti utemeljene (vključno z dejanskimi okoliščinami in pravno utemeljitvijo), upravičene in pojasnjene. V primerih, povezanih z otroki, bi se morale odločitve jasno nanašati na ustrezne elemente ocene največje koristi in na to, kako so se ti upoštevali pri določanju največje koristi otroka.
- Razumno obdobje naj bi prosilcem omogočilo, da uveljavljajo svojo pravico do učinkovitega pravnega sredstva. Organi bi morali zagotoviti informacije o načinih in rokih za vložitev pritožbe ali zahtevka za pregled.
- Pravna pomoč in zastopanje bi morala biti brezplačna v skladu z ustreznimi postopki.

Če je potrebno tolmačenje, ga je treba zagotoviti brezplačno.

⁽¹⁰⁵⁾ Člen 19(k) uredbe o upravljanju azila in migracij.

⁽¹⁰⁶⁾ Za nadaljnje smernice glejte Odbor ZN za pravice otroka, [splošna pripomba št. 14 \(2013\) o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist \(člen 3, točka 1\)](#), CRC/C/GC/14, 29. maj 2013.





2.2.8. Sodelovanje med organi in organizacijami

V postopek iskanja družine so lahko na nacionalni ravni vključeni različni institucionalni akterji, kot so organ za presojo, organ/oddelek, pristojen za postopek iz uredbe o upravljanju azila in migracij, organ/oddelek za sprejem, socialne službe itd. Sodelovanje je ključno za učinkovitost prizadevanj na področju iskanja družine in zagotovitev, da se v celoti upošteva največja korist otroka.

Kljub različnim pooblastilom lahko nacionalni organi zahtevajo tudi pomoč mednarodnih medvladnih in nevladnih organizacij ali drugih ustreznih organizacij, ki imajo izkušnje z iskanjem družine ⁽¹⁰⁷⁾. Vključevanje organizacij za iskanje družine ali mednarodnih organizacij v postopek združitve je lahko zelo koristno. Te organizacije lahko pogosto učinkoviteje vzpostavijo stik z družinskimi člani. Kadar družinskega člana ni mogoče takoj izslediti, lahko prek svojih mrež sodelujejo s partnerskimi organizacijami v državi, da pomagajo pri iskanju. Poleg tega imajo te organizacije ključno vlogo pri krepitevi zaupanja otrok in družinskih članov, kar je bistveno za uspešen postopek združitve. Države članice lahko nadalje uredijo ali olajšajo dostop mladoletnika do storitev iskanja, ki jih nudijo te organizacije ⁽¹⁰⁸⁾.

Iskanje družine bi moralo temeljiti tudi na sodelovanju in delitvi odgovornosti med državami EU+ ter v nekaterih primerih z izvornimi in tranzitnimi državami, pod pogojem, da to ne ogroža prosilca in zadevnih družinskih članov. Skupni pristop, večja skladnost in več sodelovanja med državami EU+ in tretjimi državami so v skladu s splošno politiko EU.

⁽¹⁰⁷⁾ Za nadaljnje smernice glejte Odbor ZN za pravice otroka, [splošna pripomba št. 14 \(2013\) o pravicah otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist \(člen 3, točka 1\)](#), CRC/C/GC/14, 29. maj 2013.

⁽¹⁰⁸⁾ Člen 23(3) uredbe o upravljanju azila in migracij.





3. Postopek iskanja družine

V tem poglavju so analizirane glavne faze postopka iskanja družine. Postopek iskanja družine je mogoče proučiti z dveh vidikov:

- kadar se izvaja v okviru postopka iz uredbe o upravljanju azila in migracij ter v državah EU+ in
- kadar se izvaja v izvorni državi ali tretji državi v okviru postopka mednarodne zaščite ali kot nadaljnje ukrepanje po njem.

V tem vodniku je postopek iskanja družine v okviru uredbe o upravljanju azila in migracij omenjen zato, da se zagotovi pregled različnih možnosti, sam postopek pa je podrobneje opisan v [drugem delu](#).

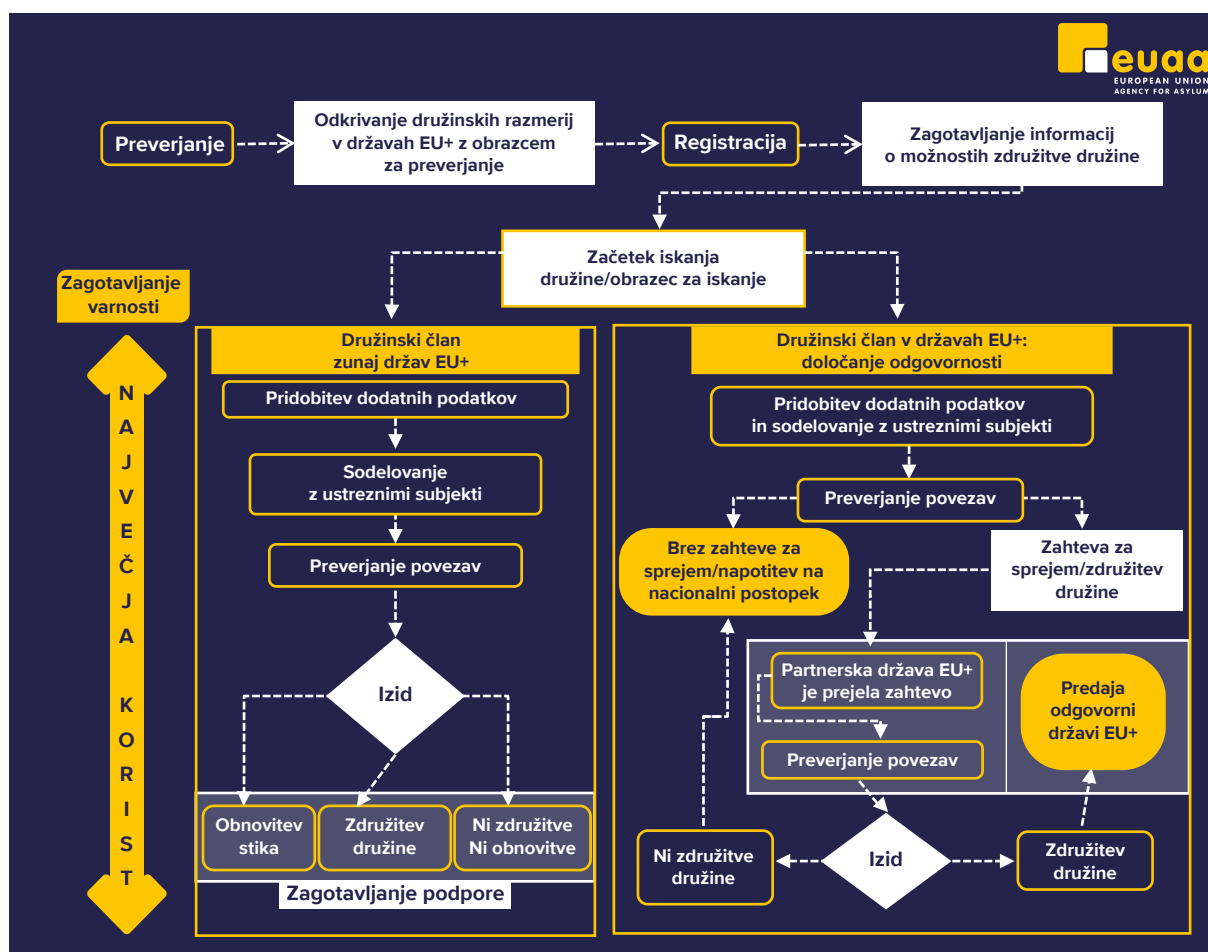
Ključni vidik v vseh fazah postopka iskanja in združitve družine je potreba po usklajevanju in načrtovanju na ravni držav članic. To vključuje medsektorske načrte za materialno, finančno in tehnično podporo za obravnavo vseh faz iskanja družine.

Diagram poteka postopka iskanja družine

Iskanje družine je sestavni del celotnega vodenja primera prosilca, zlasti kadar je vključen otrok. V takšnih primerih bi morali imeti organi za zaščito otrok dejavno vlogo, da bi zagotovili boljše usklajevanje celotnega postopka vodenja primera. Njihovo sodelovanje prispeva k zagotavljanju največje koristi otroka, ki je v središču vsakega sprejetega ukrepa. Ta vodnik pa se osredotoča izključno na potek iskanja družine, pri čemer se priznava, da je ta postopek sestavni del širšega okvira za vodenje primerov, v katerem morajo sodelovati različni deležniki. V diagramu poteka je opisan potek postopka iskanja družine v okviru postopka mednarodne zaščite v splošnem.



Slika 2. Diagram poteka postopka iskanja družine

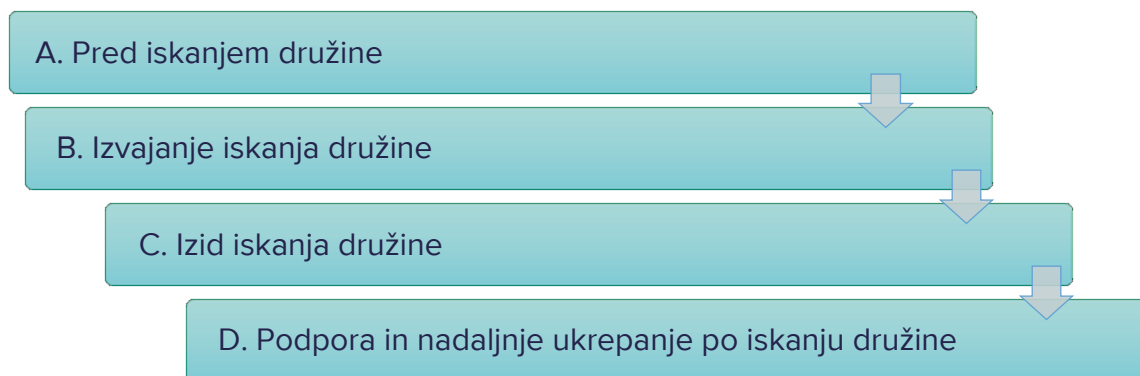


Postopek iskanja družine je sestavljen iz ločenih medsebojno povezanih faz v neprekinjenem poteku postopka, ki vključuje različne pomembne vidike. Od prvotne odločitve o začetku iskanja družine, ko oseba zaprosi za mednarodno zaščito, do aktivnega iskanja in končnega izida so vsi koraki del celovitega pristopa, katerega cilj je zagotoviti dobrobit otroka.

V začetnih fazah, preden se izvede iskanje družine, morajo organi zagotoviti, da se sprejmejo vsi potrebni ukrepi, s katerimi se otroka obvesti in pripravi, pri čemer se upošteva njegovo mnenje, starost in zrelost. Ta priprava zagotavlja podlago za bolj zapleten postopek iskanja družinskih članov v državah EU+ ali izvorni državi ali tretjih državah.

Ko se iskanje družine začne, se lahko uporabljene metode in vpleteni akterji razlikujejo glede na lokacijo družinskih članov. Ne glede na to, ali iskanje poteka v okviru uredbe o upravljanju azila in migracij v državah EU+ ali vključuje mednarodno sodelovanje s tretjimi državami, je v celotnem postopku še vedno osrednjega pomena spoštovanje splošnih načel in zaščitnih ukrepov ter največje koristi otroka.

Čeprav se lahko podrobnosti postopka razlikujejo glede na to, kje se nahajajo družinski člani, je celoten postopek usmerjen v en sam cilj: združitev otroka z njegovo družino na način, ki spoštuje njegove pravice in spodbuja njegovo dolgoročno dobrobit. Priprave in dejavna prizadevanja na področju iskanja družine so neločljivi sestavni deli širšega postopka iskanja družine. V nadaljevanju so navedeni idealni koraki, ki bi jih bilo treba upoštevati.



3.1. Pred iskanjem družine

V tem vodniku je posebej obravnavano iskanje družine v zvezi s prosilci za mednarodno zaščito. V skladu z uredbo o upravljanju azila in migracij bi za začetek iskanja družine zadostovala registracija prošnje za mednarodno zaščito.

Pri ranljivih posameznikih bi morala odločitev o začetku iskanja družine vedno temeljiti na njihovi največji koristi. Ta odločitev se običajno sprejme v sodelovanju z zastopnikom posameznika (skrbnikom ali zakonitim zastopnikom), nacionalnimi organi in ustreznimi organizacijami. Posebni vidiki v zvezi z vzdrževanimi odraslimi osebami vključujejo spoštovanje njihove avtonomije, zasebnosti in vseh posebnih potreb, povezanih z njihovo ranljivostjo. Pri otrocih odločitev o začetku iskanja družine običajno sprejme otrokov zastopnik v sodelovanju z nacionalnimi organi in ustreznimi organizacijami.

Kadar za mednarodno zaščito zaprosi ranljiv prosilec, kot je otrok brez spremstva ali vzdrževana odrasla oseba, se uporabljajo naslednje točke.

1. Prosilca bi bilo treba napotiti na organe, pristojne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, bodisi za namene iz uredbe o upravljanju azila in migracij bodisi zato, da prošnjo obravnava odgovorna država.
2. Zagotoviti bi bilo treba imenovanje zastopnika ⁽¹⁰⁹⁾.
3. Prosilca bi bilo treba čim prej obvestiti o postopku iskanja družine. Informacije je treba prilagoditi njegovi ravni razumevanja ter upoštevati stališča otrok in odraslih. Odvisno od nacionalne ureditve lahko informacije zagotovijo nacionalni organi, pooblaščenice organizacije ali zastopnik prosilca.
4. Kljub temu mora država zagotoviti, da prosilec v celoti razume postopek iskanja družine. Če je prosilec obveščen o postopku in ga razume, mu lahko to dodatno pomaga pri zagotavljanju informacij, potrebnih za začetek iskanja družine.
5. Na začetnih srečanjih, na primer ob prvem stiku in vložitvi prošnje, odgovorni uradnik običajno zbere informacije, ki bodo koristne v nadaljevanju postopka. Z obrazci za preverjanje ⁽¹¹⁰⁾ in posebno predlogo ⁽¹¹¹⁾ se lahko zberejo informacije o družinskih članih, da se olajša napotitev.

⁽¹⁰⁹⁾ Člen 13(3) uredbe o preverjanju.

⁽¹¹⁰⁾ Člen 17 uredbe o preverjanju.

⁽¹¹¹⁾ Glejte EUAA, [Family Tracing Form – Adult](#) (Obrazec za iskanje družine – odrasel), 2025, in EUAA, [Family Tracing Form – Child](#) (Obrazec za iskanje družine – otrok), 2025.



Imenovani **zastopnik ali skrbnik** ima pomembno vlogo pri zagotavljanju, da se zgornji koraki izvedejo ob upoštevanju največje koristi otroka kot glavnega vodila in posebnih postopkovnih zaščitnih ukrepov, ki se uporabljajo za otroke brez spremstva v postopku mednarodne zaščite. Prav tako ima ključno vlogo pri zagotavljanju informacij in podpiranju prosilca pri zbiranju potrebnih informacij za namene iskanja družine, pri čemer se vedno upošteva največja korist prosilca.

Pomembno je, da se v zgodnjih fazah postopka mednarodne zaščite in pred začetkom iskanja družine v celoti upoštevajo **stališča prosilca** ob upoštevanju njegove starosti in zrelosti. Otrokova stališča bi bilo treba pri ocenjevanju njegove največje koristi upoštevati in pretehtati z različnimi elementi ter jih uporabiti pri ugotavljanju, ali bi bilo treba začeti iskanje družine.

Če organi vedo za družinske člane v drugi državi članici, vendar se otrok brez spremstva ali vzdrževana odrasla oseba ne strinja z iskanjem družine, bi bilo treba njegovo oziroma njeno mnenje skrbno proučiti v skladu z njegovo oziroma njeno starostjo, zrelostjo in največjo koristjo. Iskanje družine se spodbuja, da se podpreta dobrobit in enotnost družine, vendar bi bilo treba v postopku spoštovati avtonomijo in želje posameznika, zlasti če bi nadaljnje iskanje lahko negativno vplivalo na njegovo dobrobit. V takšnih primerih bi moral imenovani zastopnik ali skrbnik v sodelovanju z nacionalnimi organi oceniti razloge za to nestrinjanje, pri čemer bi moral upoštevati morebitna tveganja, občutljivosti ali posebne ranljivosti, ki so s tem povezane.

Za otroke in vzdrževane odrasle osebe je celovita ocena največje koristi – vključno s prispevkom ustreznih organizacij – bistvena za ugotovitev, ali bi bilo treba iskanje družine nadaljevati na način, ki upošteva želje posameznika in ščiti njegove pravice. Čeprav iskanje družine podpira enotnost družine, bi morala odločitev o nadaljnjem ukrepanju vedno temeljiti na največji koristi posameznika. Če bi iskanje posamezniku lahko koristilo, vendar ga ta vseeno ne želi, lahko organi razmislijo o ponovni proučitvi te možnosti pozneje, saj se okoliščine ali obeti spreminjajo, pri tem pa zagotovijo, da so vsa prizadevanja na področju iskanja usklajena s protokoli o zaupnosti, zaščitnimi ukrepi in posebnimi potrebami posameznika.

Da bi se otroku zagotovil dostop do postopka mednarodne zaščite ter da bi se zagotovili ustrezni pogoji za sprejem in sprožilo iskanje družine, je pogosto potrebna izmenjava informacij med različnimi akterji ⁽¹¹²⁾. Pri izmenjavi informacij bi bilo treba v celoti upoštevati načelo **zaupnosti**, vse informacije, izmenjane v okviru azila, pa bi bilo treba obravnavati previdno, ob upoštevanju varnosti otroka in drugih vpletenih (družinskih članov).

⁽¹¹²⁾ Informacije bi si bilo treba izmenjevati le v skladu z veljavno nacionalno zakonodajo in zakonodajo EU o varstvu podatkov, zlasti v skladu z [Uredbo \(EU\) 2018/1725](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 45/2001 in Sklepa št. 1247/2002/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 295, 21.11.2018).





3.2. Izvajanje iskanja družine

Ozemeljsko področje uporabe, vpleteni akterji, uporabljene metode in namen postopka iskanja družine se lahko razlikujejo glede na to, kje se nahajajo družinski člani. V tem razdelku so obravnavani različni scenariji. Lahko se zgodi, da je treba izslediti več družinskih članov, glede na njihovo lokacijo pa bo morda treba hkrati izvesti več postopkov.

Pri iskanju družine se uporabljajo posebne metode, ki so odvisne od nacionalne zakonodaje, institucionalnih okvirov in okoliščin posameznega primera. Zajemajo lahko dejavno sodelovanje otrokovega zastopnika, državnih socialnih služb, socialnih služb iz drugih držav EU+ ali socialnih služb v izvorni državi. Poleg tega lahko neprecenljivo pomoč zagotovijo tudi mednarodne, medvladne in nevladne organizacije, zlasti kadar iskanje družine poteka v izvorni državi ali tretji državi. Ta pomoč lahko vključuje stike z družinskimi člani, opravljanje razgovorov, kadar je to mogoče, in druge potrebne ukrepe.

3.2.1. Iskanje družine v državah EU+

Kadar je družinski član v državi EU+, je iskanje družine v skladu z uredbo o upravljanju azila in migracij ključno za zagotovitev, da so posamezniki, ki zaprosijo za azil, povezani s svojimi sorodniki, ki so že na ozemlju EU+. Prosilci morajo za azil zaprositi v prvi državi EU, v katero vstopijo, in tam bivati do določitve države članice, odgovorne za njihov primer. Glavno merilo so družinske vezi, pri čemer je treba dati prednost združitvi prosilcev z družinskimi člani, ki prebivajo v EU. Da bi zagotovili učinkovite azilne postopke, so organi zadolženi za zagotavljanje informacij o iskanju družine, pomoč mladoletnikom brez spremstva in dajanje prednosti združitvi družine.

Ključne obveznosti vključujejo:

- obveščanje prosilca o možnostih iskanja družine in njegovih pravicah zahtevati predlogo za iskanje družine ⁽¹¹³⁾ ter razpoložljivo podporo nacionalnih in mednarodnih organizacij;
- zagotavljanje podrobnih podatkov o postopku osebnega razgovora s poudarkom na potrebi po predložitvi informacij, pomembnih za določitev odgovorne države EU+, zlasti v zvezi z družinskimi povezavami;
- organiziranje osebnega razgovora s prosilcem, da se raziščejo njegove družinske vezi, kje se nahajajo družinski člani in v kakšnem razmerju je z njimi;
- zagotavljanje pomoči mladoletnikom brez spremstva in/ali vzdrževanim odraslim osebam pri sodelovanju z organizacijami za iskanje družine in zbiranju potrebnih informacij za oceno njihove največje koristi.

Čeprav državam EU+ ni treba vključiti organizacij tretjih strani, uredba o upravljanju azila in migracij od organov zahteva, da olajšajo dostop do organizacij za iskanje družin in zagotovijo

⁽¹¹³⁾ S členom 22(1), drugi in tretji pododstavek, uredbe o upravljanju azila in migracij je EUAA pooblaščen, da oblikuje predloge in smernice za iskanje družin, pri čemer podpira uporabo meril v zvezi z družino, kot je določeno v členih od 25 do 28 ter členu 34 uredbe o upravljanju azila in migracij. Glejte EUAA, [Family Tracing Form – Adult](#) (Obrazec za iskanje družine – odrasel), 2025, in EUAA, [Family Tracing Form – Child](#) (Obrazec za iskanje družine – otrok), 2025.





predlogo za iskanje družin. Zgodnje odkrivanje in prednostna obravnava primerov združitve družine sta bistvenega pomena in ju treba začeti že ob preverjanju, če je le mogoče. Zgodnje ugotavljanje istovetnosti omogoča takojšnje zbiranje informacij in izpolnitev predloge, s čimer se zagotovi, da se primeri, povezani z družino, v postopku določanja odgovornosti obravnavajo prednostno. Več o iskanju družine v skladu z uredbo o upravljanju azila in migracij lahko preberete v [drugem delu](#).

3.2.2. Iskanje družine v izvorni državi ali tretji državi

V primerih, ki vključujejo otroke in/ali mladoletnike brez spremstva, pri katerih obstajajo znaki, da imajo družinske člane v tretji državi, se uporabljajo naslednji koraki, če se oceni, da je začetek iskanja družine v največjo korist otroka.

1. Od otroka se zberejo dodatne informacije. Osebni razgovor se lahko šteje za ključno priložnost za zbiranje dodatnih informacij, ki so potrebne za iskanje družinskih članov, ter za nadaljnjo oceno naslednjih korakov in tega, ali so morebitni izidi v največjo korist otroka. Med razgovorom se lahko pridobijo posebne informacije, kot so otrokovo zadnje prebivališče, kraj, kjer je otrok nazadnje videl svoje starše, imena ali opisi družinskih članov ter vsi pomembni dogodki ali lokacije, povezane z ločitvijo od družine. Te podrobnosti so bistvene, da se oblikuje jasna slika otrokovega ozadja in usmerja postopek iskanja družine. Po potrebi se lahko organizirajo tudi dodatni sestanki za zbiranje dodatnih informacij, ki bi lahko podprle prizadevanja na področju iskanja in zagotovile, da so vse sprejete odločitve v skladu z največjo koristjo otroka.
2. Pomembne informacije je mogoče pridobiti tudi od drugih. Če otrok potuje s sorojenci ali sorodniki (ki se v državi članici ne štejejo za odgovorne zanj), lahko ti morda zagotovijo dodatne informacije, ki jih otrok nima. Mogoče je, da je otrok delil informacije z drugimi osebami, s katerimi je potoval ali pri katerih je bival. Vendar je treba biti pri zbiranju informacij od tretjih oseb previden ter upoštevati otrokove pravice in njegovo največjo korist.
3. Pri zbiranju potrebnih informacij lahko sodelujejo tudi drugi akterji. Med njimi bi lahko bili nacionalni organi, kot je veleposlaništvo države EU+ v tretji državi, ali druge organizacije, ki pomagajo pri iskanju družine. Ti akterji lahko olajšajo prizadevanja na področju iskanja družine in nadaljnje korake v postopku, kot je preverjanje družinskih vezi. Zato je dobro usklajeno **sodelovanje** zelo pomembno tudi za zagotovitev, da se prizadevanja izvajajo učinkovito in ob polnem spoštovanju otrokovih pravic. V tem okviru je treba strogo upoštevati načeli **zaupnosti** in **varstva podatkov**, saj je otrok prosilec za mednarodno zaščito, kršitev teh načel pa bi lahko ogrozila družinske člane ali otroka.

Ko se družinski člani najdejo, morajo nacionalni organi izvesti naslednje korake.

1. Preverjanje družinskih vezi. To bi se lahko izvedlo na podlagi dokumentarnih dokazil, če so na voljo, vključno z izjavami otroka in njegovih družinskih članov, ki so jih različni akterji zbrali z obiski družine, neposrednim stikom itd. Uporabijo se lahko tudi drugi dokazi, po potrebi testi DNK ali krvni testi kot skrajni ukrep.
2. Pri oceni naslednjih korakov in izida iskanja družine je treba upoštevati predvsem največjo korist otroka. Če so bile povezave preverjene, bi se lahko ta ocena izvedla v okviru postopka mednarodne zaščite in upoštevala v postopku odločanja o prošnji za mednarodno zaščito.



Etčni vidiki in izzivi pri iskanju družine

Etika prostovoljnega sodelovanja

Iskanje družine je ključen sestavni del azilnega postopka, zlasti za združitev ločenih družin. Toda če se iskanje družine opredeli kot obvezna upravna dolžnost, lahko to povzroči etične dileme. Organizacije, kot je Mreža za obnavljanje družinskih vezi Mednarodnega gibanja Rdečega križa in Rdečega polmeseca⁽¹¹⁴⁾, delujejo po načelu, da bi morale iskanje družinskih članov temeljiti na prošnji in želji zadevnih posameznikov, da se razjasni, kaj se dogaja z njihovimi sorodniki in kje ti so, tudi v primerih mladoletnikov, pri čemer se upošteva tudi njihova največja korist. To načelo zagotavlja, da postopek iskanja spoštuje avtonomijo in informirano privolitev vseh udeleženih strani. Omejitve Mreže za obnavljanje družinskih vezi pri komuniciranju z organi EU v zvezi z iskanjem so posledica njihovih humanitarnih ciljev, načinov dela ter spoštovanja temeljnih načel in standardov. Ključnega pomena je, da organi spoštujejo te etične vidike in zagotovijo, da sodelovanje pri iskanju vedno temelji na izrecni informirani privolitvi (kadar je to ustrezno glede na stopnjo zrelosti otroka) ali ustrezni določitvi največje koristi. Iskanje družine v azilnem postopku je zapletena in občutljiva naloga, ki zahteva uravnoteženje etičnih vidikov s praktičnimi potrebami.

Obravnavanje posebnih potreb po zaščiti pri iskanju

Pri prednostnem razvrščanju in oceni nujnosti primerov iskanja je treba upoštevati potrebe prosilca in njegovih družinskih članov po zaščiti. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti mladoletnikom, invalidom, posameznikom z zapletenimi zdravstvenimi težavami in drugim ranljivim skupinam. Na primer, odrasla oseba, ki išče ločenega otroka, bi morala imeti enako prednost kot otrok, najden brez spremstva odrasle osebe. Odrasla oseba, ki iz nekega razloga (starost, zdravstveno stanje, invalidnost) ne more skrbeti zase, je prav tako v zelo ranljivem položaju. Ocena bi morala biti temeljita ter upoštevati takojšnjo varnost in dolgoročno dobrobit vseh vpletenih strani. Za zaščito ranljivih posameznikov je ključno zagotoviti, da se ti primeri obravnavajo s potrebno rahločutnostjo in nujnostjo.

Iskanje v okoliščinah, ki vključujejo člane širše družine in skrbnike

Ko otrok prispe s člani širše družine ali skrbniki, je nujno treba upoštevati čustveni in psihološki vpliv ločitve od njih. Tudi če ti posamezniki niso ožji družinski člani, lahko otroku zagotavljajo nujno čustveno podporo in stabilnost. Izogibati se je treba ločitvi od teh skrbnikov, razen če obstajajo znatna tveganja za zaščito otrok. Dobrobit otroka bi morala biti vedno glavno vodilo, s čimer se zagotovi, da ima otrok med azilnim postopkom podporno okolje.

⁽¹¹⁴⁾ Mednarodno gibanje Rdečega križa in Rdečega polmeseca, *Extension of the Restoring Family Links Strategy for the International Red Cross and Red Crescent Movement 2020-2030* (Razširitev strategije za ponovno vzpostavljanje družinskih vezi za Mednarodno gibanje Rdečega križa in Rdečega polmeseca 2020–2030), oktober 2024, utemeljitev na str. 2–3, dostop 8. novembra 2024, https://rcrcconference.org/app/uploads/2023/11/CoD24_RFL-Draft-Elements-EN.pdf in *Restoring Family Links Code of Conduct on data protection* (Kodeks ravnanja glede varstva podatkov pri ponovnem vzpostavljanju družinskih vezi), 2016, dostop 8. novembra 2024, <https://www.icrc.org/en/document/rfl-code-conduct>.



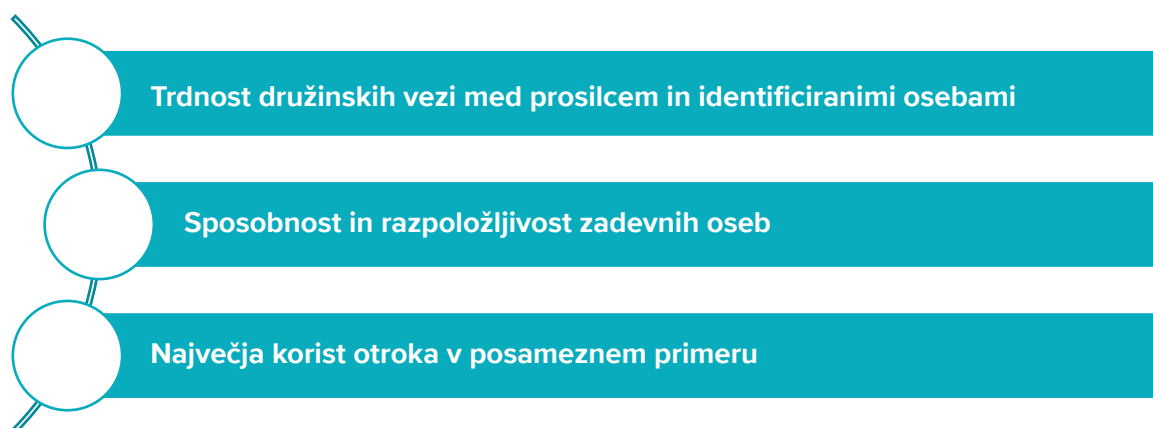
Pomen natančnega iskanja družine pri posvojitvi

Učinkovito iskanje družine je zlasti pomembno, da se prepreči dajanje otrok v posvojitev, kadar so njihovi biološki starši ali drugi družinski člani živi in se želijo združiti z njimi. Napake pri iskanju imajo lahko dolgoročne posledice za otroke, vključno s trajno izgubo družinskih povezav. Organi morajo zato izvesti temeljito in natančno iskanje družine, da se zagotovi, da otroci niso po nepotrebnem dani v posvojitev ali sistem, razen če so izčrpana vsa sredstva iskanja in se šteje, da je to v največjo korist otroka. Ta postopek bi moral vključevati preverjanje statusa in namena bioloških staršev in drugih sorodnikov, da se zagotovi upoštevanje največje koristi otroka pri vseh odločitvah.

3.3. Izid iskanja družine

V primerih, ki vključujejo otroke, odločitev o izidu iskanja družine – bodisi da vodi do združitve družine ali obnovitve družinskih povezav bodisi da do stika ali združitve ne pride – temelji na temeljiti oceni največje koristi. To odločitev običajno sprejme zastopnik otroka v tesnem sodelovanju z nacionalnimi organi in ustreznimi organizacijami.

Upoštevati je treba naslednje vidike.



Za oceno največje koristi ni potreben formaliziran postopek, vendar:

1. izvesti jo mora usposobljeno osebje ⁽¹¹⁵⁾;
2. njen rezultat je treba dokumentirati, informacije pa morajo biti dostopne tistim akterjem, ki jih potrebujejo za nadaljnjo podporo otroku v postopku;
3. otroka je treba pozvati, naj dejavno sodeluje v postopku, tako da izrazi svoje mnenje in stališča o morebitni združitvi družine.

⁽¹¹⁵⁾ Ocena največje koristi se izvede v posvetovanju s skrbnikom/zastopnikom in drugimi akterji, vključenimi v postopek iskanja (službe za iskanje, akterji, ki so bili morda v stiku z družino v izvorni državi, itd.).





Združitev družine bi lahko potekala v državi EU+, v kateri se otrok nahaja, odvisno od posameznih okoliščin. To se lahko na primer zgodi, kadar se za združitev družine zaprosi po odločitvi o priznanju mednarodne zaščite otroku.

Združitev družine lahko poteka tudi v drugi državi EU+. Lahko bi se na primer izkazalo, da je v največjo korist otroka združitev z družinskim članom, sorojencem ali sorodnikom, ki zakonito prebiva v drugi državi članici, ki bi se nato štela za državo članico, odgovorno za obravnavo prošnje otroka ⁽¹¹⁶⁾.

Združitev družine se lahko izvede tudi v **izvorni državi ali tretji državi**, v kateri je družinski član, potem ko je bila največja korist ustrezno ugotovljena in kaže, da je združitev v največjo korist otroka.

Podobno kot pri otrocih tudi odločitev o iskanju družine v primerih, ki se nanašajo na vzdrževane odrasle osebe – bodisi da vodi do združitve družine ali obnovitve družinskih povezav bodisi da do stika ali združitve ne pride – temelji na celoviti oceni njihove največje koristi in posebnih potreb. To odločitev v sodelovanju sprejmejo zastopnik odrasle osebe, nacionalni organi in ustrezne organizacije, v čim večji meri upoštevajoč avtonomijo in preference odrasle osebe.

3.4. Podpora in nadaljnje ukrepanje po iskanju družine

Postopek iskanja družine lahko prosilca postavi v težaven položaj v obdobju, ki je že tako stresno. Prosilci za zaščito na ozemlju držav EU+ so pogosto doživeli številne težke trenutke, na primer zapustili so dom, oddaljeni so od družine in prijateljev ter se med potovanjem spopadajo z izzivi. Imenovani zastopnik ali skrbnik je ključna oseba, ki med postopkom iskanja družine in po njem podpira otroka ali, če je ustrezno, vzdrževano odraslo osebo. To imenovanje je ključen postopkovni zaščitni ukrep ⁽¹¹⁷⁾.

Otroci imajo izjemno sposobnost za odpornost; po težavnih razmerah ali dogodkih se lahko opomorejo, okrepijo in ponovno najdejo srečo. V naslednjih razdelkih so opisani različni pristopi in smernice za zagotavljanje podpore in ustreznega nadaljnega ukrepanja s poudarkom na spodbujanju dobrobiti in dolgoročnega okrevanja otroka.

⁽¹¹⁶⁾ V skladu s členom 22 KOP „pravica do iskanja staršev ali drugih družinskih članov katerega koli otroka begunca, da bi zbrali informacije, potrebne za ponovno združitev z njegovo družino“, člen 10(3), točka (a), direktive o združitvi družine pa določa, da države članice „dovolijo vstop in bivanje zaradi združitve družine z njegovimi sorodniki v prvem kolenu v ravni črti brez uporabe pogojev, določenih v členu 4(2)(a) [te direktive]“. Člen 10(3), točka (b), določa, da se to dovoljenje lahko uporablja v zvezi z „njegovim zakonitim skrbnikom ali katerim koli drugim članom družine, če begunec nima sorodnikov v ravni črti ali takšnih sorodnikov ni mogoče izslediti“.

⁽¹¹⁷⁾ Odbor ZN za pravice otroka, [splošna pripomba št. 6 \(2005\) o ravnanju z otroki brez spremstva in ločenimi otroki zunaj njihovih držav izvora](#), CRC/GC/2005/6, 1. september 2005, točka 21.



Psihosocialna podpora otroku med postopkom iskanja družine

Otroci, ki so vključeni v postopek iskanja družine, se znajdejo v položaju, ko pogosto niso prepričani, kje so njihovi družinski člani in ali so še živi. Lahko so tudi zaskrbljeni glede izidov iskanja in prihodnjih dogodkov. Pojavijo se lahko znaki stiske, občutki tesnobe, brezupnosti in osamitve. Zagotavljanje duševnega zdravja in psihosocialne podpore že v najzgodnejših fazah njihovega potovanja lahko pomaga ustvariti občutek varnosti in opore, ki tem otrokom omogoča, da se bolje znajdejo v svoji novi realnosti. Ključno je, da se med tem postopkom ne počutijo zapuščene ali same.



Kontrolni seznam: psihološka podpora med iskanjem družine

Z upoštevanjem tega kontrolnega seznama lahko skrbniki in strokovnjaki podpirajo otroke v stiski in jim pomagajo, da so z odpornostjo in čustveno stabilnostjo kos težavnim razmeram.

Vzpostavitev odnosa zaupanja

- ☐ Vzpostavite zaupanje, ki bo otrokom pomagalo, da se bodo počutili varno in podprto.
- ☐ Ustvarite okolje, v katerem otroci brez težav razkrijejo svoje izkušnje in občutke.

Spodbujanje zdravih mehanizmov spoprijemanja s težavami

- ☐ Podprite otroke pri obvladovanju stresa in ohranjanju čustvene stabilnosti (npr. z vajami čuječnosti).
- ☐ Uporabite strategije za spodbujanje pozitivnega pogleda, kot sta čustvena regulacija in humor.
- ☐ Spodbujajte izražanje pozitivnih čustev z različnimi pristopi, kot so ustvarjalne dejavnosti.
- ☐ Otrokom omogočite, da se izrazijo, ne da bi jih prisilili v podoživljanje negativnih izkušenj (npr. s pisanjem pesmi).

Spodbujanje sprejemanja razmer

- ☐ Otroke usmerjajte v konstruktivno razumevanje in obravnavanje njihovih okoliščin.
- ☐ Poudarite, da gre pri sprejemanju za spoprijemanje s težavami, ne za vdanost v usodo.





Spodbujanje občutka upanja

- ☐ Spodbujajte otroke, naj se veselijo boljše prihodnosti, hkrati pa imajo realna pričakovanja.
- ☐ Vzpostavite ravnovesje med gojenjem upov za prihodnost in usklajenimi pričakovanji glede na dejanske razmere. To ravnovesje je treba skrbno ohranjati, da se zagotovi, da upanje še naprej temelji na tem, kar je realno izvedljivo.
- ☐ Uporabite upanje kot orodje, ki bo otrokom pomagalo, da si opomorejo in po nesreči ponovno postanejo srečni.

Previdno in obzirno komuniciranje

- ☐ **Spoštujte meje.** Ne pritiskajte na otroke, naj govorijo o neprijetnih temah, in spoštujte njihovo potrebo po več časa, če niso pripravljeni deliti svoje pripovedi.
- ☐ **Obravnavajte jih spoštljivo.** Pokažite enako raven spoštovanja in odkritosti kot pri odraslih. Ne dajajte nerealnih obljub.
- ☐ **Bodite rahločutni.** Govorite s sočutnim tonom in uporabljajte preprost jezik, ki ga otroci zlahka razumejo.
- ☐ **Opazujte in prepoznajte stisko.** Spremljajte znake stiske ali vedenja, ki lahko zahteva specializirano podporo.
- ☐ **Zagotovite starosti in kulturi primerno obravnavo.** Ravnanje prilagodite otrokovi starosti in kulturnemu ozadju ter se zavedajte, da tudi otroci, ki se zdijo zreli, potrebujejo starosti primerne čustvene odzive ⁽¹¹⁸⁾. Razmislite o uporabi kulturnih mediatorjev, ki bi delovali kot povezava med otroki in organi ter pomagali olajšati komunikacijo in razumevanje s tolmačenjem jezikovnih, pa tudi kulturnih odtenkov. Njihovo sodelovanje lahko z odpravljanjem jezikovnih ovir in upoštevanjem kulturne občutljivosti znatno izboljša komunikacijo.

V primerih podpore in nadaljnjega ukrepanja po iskanju družine potrebujejo vzdrževane odrasle osebe pomoč, ki je skrbno prilagojena njihovim posebnim potrebam, ob priznavanju, da univerzalni pristop morda ni učinkovit. Ti posamezniki, ki so za sabo pustili znane podporne sisteme, skupnosti in včasih širšo družino, se srečujejo z izzivom vključevanja v novo družbo, hkrati pa nosijo čustveno težo dolgotrajne ločenosti od družine.

Priporočljivo je za podporo imenovati uradno osebo, ki vodi postopek, ali socialnega delavca, ki lahko skupaj s skrbnikom zagotovi posamezniku prilagojene smernice, da vsaka oseba resnično občuti, da ima podporo. Prilagojena psihosocialna podpora, ki obravnava edinstvene čustvene, duševne in kulturne potrebe, lahko krepí odpornost. To se doseže s priznavanjem individualnih izkušenj in odzivanjem nanje, kar pomaga ublažiti občutke tesnobe, osamitve in negotovosti. Ta personaliziran pristop na podlagi komunikacijskih strategij, ki upoštevajo kulturo, in strategij za spoprijemanje spodbuja postopen občutek stabilnosti in dobrega počutja ter vzdrževanim odraslim osebam omogoči, da se bolje odzovejo na razmere.

⁽¹¹⁸⁾ EUAA, [Guidance on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection: Part II – for those working in the first line](#) (Smernice o duševnem zdravju in dobrem počutju prosilcev za mednarodno zaščito: del II – za tiste, ki delajo v prvi vrsti), 2024.





Praktičen nasvet

Vizualna orodja za čustveno izražanje

Da bi otrokom pomagali prebroditi njihove občutke in zmanjšati zmedenost, je bistvena uporaba vizualnih orodij in pogovorov, ki so otrokom čim bolj prijazni. Te metode ne le lajšajo komunikacijo, temveč tudi pomagajo otrokom, da varno in strukturirano predelajo svoja čustva. Spodaj je navedenih nekaj nasvetov.

1. **Zemljevid družinske mreže.** Skupaj s prosilcem izdelajte zemljevid družinske mreže. Ta vizualni prikaz lahko vključuje risbe ali fotografije družinskih članov in povezav, ki prosilcu pomagajo vizualizirati sestavo njegove družine. To ga lahko pomirjujoče opominja na njegove najdražje in omogoča pogovor o občutkih v zvezi z ločitvijo ali združitvijo.
2. **Izdelava življenjske črte/biografije.** Skupaj s prosilcem izdelajte življenjsko črto ali biografijo. Ta lahko vključuje ključne dogodke v njegovem življenju, pomembne spomine in mejnike. S to dejavnostjo se otroku zagotovi prostor za pogovor o pogrešanih starših in čustvih, povezanih s temi spomini. Lahko je neprecenljivo orodje za priznavanje in potrjevanje njihovih občutkov.
3. **Kolesa ali karte čustev.** Uporabite kolesa ali karte čustev, da prosilcu pomagate opredeliti in izraziti čustva. Ta orodja so lahko zlasti koristna za mlajše otroke in tiste, ki imajo težave z izražanjem čustev v besedi. Otrokom je lahko lažje izraziti občutke tako, da pokažejo ali izberejo slike, ki predstavljajo različna čustva.
4. **Pripovedovanje zgodb in umetnostna terapija.** Spodbujajte prosilca, naj pripoveduje zgodbe ali ustvari umetniško delo, ki odraža njegove izkušnje in čustva. Ustvarjalno izražanje je zanj lahko učinkovit način za predelavo zapletenih občutkov in izkušenj, kot so izguba, strah in upanje.
5. **Interaktivni dnevniki.** Prosilcu izročite interaktivni dnevnik, v katerega lahko riše, piše ali z nalepkami izrazi svoje misli in občutke. To je lahko zaseben prostor za samorefleksijo ali skupna dejavnost s skrbnikom ali svetovalcem.

Vključevanje telesnih dejavnosti in obvladovanje stresa

Vključevanje telesnih dejavnosti in tehnik obvladovanja stresa lahko dodatno pripomore k čustvenemu dobremu počutju otrok.

1. **Športni in glasbeni pouk.** Olajšajte vpis v športne ali glasbene dejavnosti in udeležbo na njih kot obliko odvratanja pozornosti in fizičnega sproščanja. Pojasnite, kako lahko te dejavnosti prispevajo k zmanjšanju stresa, izboljšanju razpoloženja in občutku dosežka.
2. **Vaje za čuječnost in sprostitvev.** Ozaveščajte o pomenu in uporabnosti tehnik sproščanja ter negovanja čuječnosti. Te prakse lahko pomagajo obvladovati stres in tesnobo, saj zagotavljajo orodja, ki se lahko uporabijo v težavnih okoliščinah.



3. **Joga in gibalne igre.** Uvedite jogo ali igre, ki temeljijo na gibanju in združujejo telesno dejavnost s sproščanjem. Te dejavnosti so lahko zabavne in koristne, saj pripomorejo k sproščanju energije in umirjajo um.

Mehanizmi za spoprijemanje s težavami na podlagi kulture ali vere

Pomoč otrokom pri ohranjanju kulturnih in verskih praks je lahko ključen vir opore in odpornosti.

1. **Pripovedovanje kulturnih zgodb in tradicija.** Otroke vključite v pripovedovanje zgodb ali kulturne tradicije okolja, iz katerega prihajajo. To jim lahko pomaga, da se počutijo povezane s svojo dediščino, ter jim zagotovi občutek identitete in kontinuitete.
2. **Podpiranje verskih praks.** Otrokom pomagajte pri izvajanju njihove vere, bodisi z molitvijo, udeležbo pri mašah ali drugih obredih. Z razumevanjem in spoštovanjem teh praks se lahko zagotovita stabilna podlaga in občutek skupnosti, zlasti v novem okolju.
3. **Uravnoteženje kultur.** Usmerjajte otroke pri usklajevanju njihovih izvornih kulturnih praks s praksami nove družbe. To lahko vključuje razpravo o tem, kako lahko tradicije in običaje iz obeh kultur povežejo na način, ki je zanje sprejemljiv in smiseln.



Zavedati se je treba, da so vse zgoraj navedene dejavnosti sicer dragocene, vendar bi jih morali izvajati le posamezniki **z ustreznim strokovnim znanjem**. Dejavnosti, kot so šport, glasbeni pouk ali preproste ustvarjalne naloge, lahko vodijo člani skupnosti ali svetovalci. Bolj specializirane dejavnosti, kot so umetnostna terapija ali posegi, ki obravnavajo travme, pa morajo izvajati **usposobljeni strokovnjaki**. Izvajanje dejavnosti, ki presegajo posameznikovo strokovno znanje, bi lahko povzročilo škodo, zlasti če otrok doživlja krizo. Te smernice je treba upoštevati, da se zagotovita varnost in dobrobit otrok.



Povezana publikacija EUAA

Za podrobnejše informacije glejte EUAA, *Guidance on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection*, [Part II – for those working in the first line](#) in [Part III – Toolbox to support those working in the first line](#) (Smernice o duševnem zdravju in dobrobiti prosilcev za mednarodno zaščito: drugi del – za tiste, ki delajo v prvi vrsti in tretji del – zbirka orodij za podporo tistim, ki delajo v prvi vrsti), 2024.





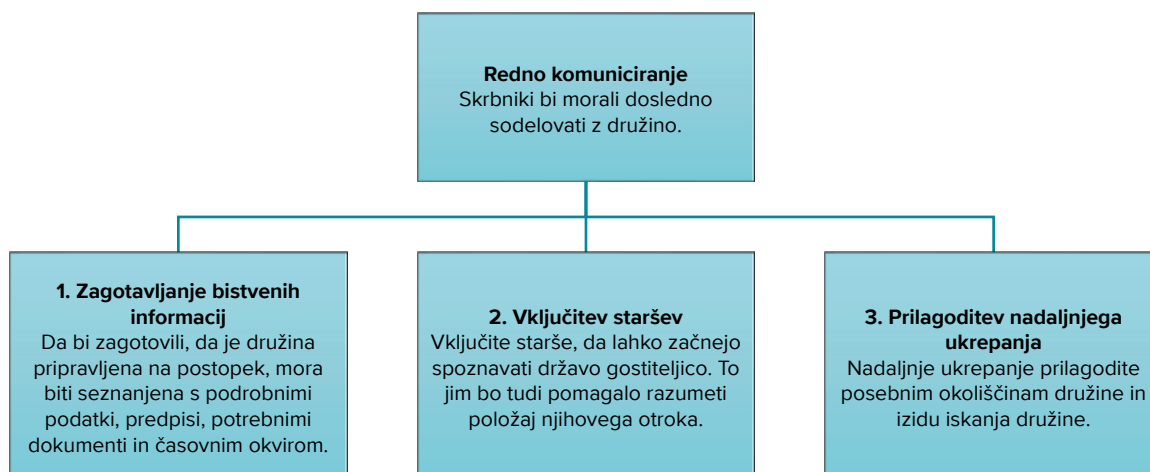
3.4.1. Nadaljnje ukrepanje

Za učinkovito nadaljnje ukrepanje je ključno zagotoviti stalno podporo in jasno komunikacijo s prosilcem in njegovo družino v zvezi z naslednjimi koraki v postopku. Izkušnje kažejo, da lahko redni stiki med skrbnikom ali zastopnikom in družinskimi člani med postopkom iskanja družine ali združitve pomembno koristijo izidu. Vključitev družine v te postopke lahko zmanjša pritisk na prosilca in pomaga pri obvladovanju pričakovanj družine. Če pri običajnih komunikacijskih sredstvih pride do motenj, se lahko uporabi svetovna Mreža za obnavljanje družinskih vezi Rdečega križa in Rdečega polmeseca ⁽¹¹⁹⁾.

V vsakem primeru je treba nadaljnje ukrepanje prilagoditi potrebam posameznega primera glede na:

- i. okolščine prosilca,
- ii. družino in
- iii. izid iskanja družine.

Slika 3. Nadaljnje ukrepanje – glavni ukrepi



Vrste ukrepov, ki se lahko sprejmejo **za prilagoditev** podpore na podlagi različnih okoliščin, so podrobno opisane v nadaljevanju.

Če se sprejme odločitev, da bo združitev družine potekala v tretji državi



Jasna komunikacija o naslednjih korakih. Za državo članico je koristno, da jasno sporoči postopek in korake, ki bodo narejeni v zvezi s predajo in ob prihodu. Zagotavljanje podrobnih informacij o naslednjih korakih in njihova izmenjava s posameznikom in njegovo družino lahko znatno zmanjšata tesnobo in negotovost. Med preходом k združitvi z družinskimi člani bi bilo treba

⁽¹¹⁹⁾ Nacionalna društva Rdečega križa in Rdečega polmeseca, <https://www.ifrc.org/national-societies-directory>, dostop 7. novembra 2024. ICRC, „Contact us“, spletišče ICRC, brez datuma, dostop 7. novembra 2024, <https://familylinks.icrc.org/directory>.



posameznika obveščati o njegovem položaju, vključno z dejavnostmi in ukrepi, ki jih doživlja na trenutni lokaciji. S tem se zagotovi, da so sprejemni organi seznanjeni z morebitnimi posebnimi potrebami posameznika, kar omogoča ustrezno skrb in podporo.

Obveščanje otroka o postopku predaje. Če ima zastopnik informacije o tem, kaj se bo zgodilo, ko otrok/družinski član prispe v tretjo državo, bi jih moral posredovati prosilcu in njegovi družini. Seznanjenost s tem, kaj se lahko pričakuje, prispeva k občutku varnosti in pripravljenosti na prehod.

Priprava prosilca na prehod. Pripravite prosilca na novo okolje. To pomeni praktično in čustveno pripravljenost. Zastopnik lahko prosilcu pomaga razumeti kulturne razlike, jezikovne ovire (če obstajajo) in kaj lahko pričakuje v svojem novem domu. Ta priprava lahko vključuje scenarije igranja vlog, učenje o običajih in praksah nove države ter obravnavanje morebitnih strahov ali pomislekov.

Vključevanje in socialna podpora. Olajšanje vključevanja prosilca v novo družinsko okolje je bistveno za njegovo dolgoročno dobrobit. Zastopnik lahko v sodelovanju z lokalnimi organizacijami organizira družbene dejavnosti, izobraževalno podporo in vrstniške skupine, ki lahko otroku pomagajo pridobiti občutek pripadnosti in skupnosti v novem okolju.

Spremljanje in poročanje. Redno spremljanje in poročanje o napredku in dobrobiti otroka sta ključnega pomena. S tem se zagotovi, da se vse težave nemudoma obravnavajo in da prosilec še naprej prejema potrebno podporo. Zastopnik bi moral vzdrževati komunikacijo z ustreznimi organi in organizacijami, vključenimi v skrb za otroka.

Ce se sprejme odločitev, da bo združitev družine potekala v državi gostiteljici otroka



Jasna komunikacija o naslednjih korakih. Pomembno je, da skrbnik ali zastopnik sporoči postopek in ukrepe, ki bodo sprejeti po prihodu družine. Če se otroku zagotovijo podrobne informacije o tem, kaj je potrebno in kaj bo sledilo, lahko to znatno zmanjša njegovo zaskrbljenost in negotovost. Bistveno je na primer obvestiti družino o vseh predpisih, potrebnih

dokumentih, stroških in pričakovanem trajanju postopka. Usmerjanje in podpiranje družinskih članov tudi povzroči, da je otrok manj obremenjen s tem, da bi moral vse storiti sam, zato bi se lahko počutil manj odgovornega, če bi družina morda naletela na težave.

Priprava prosilca/družinskega člana na prehod. Pripravite prosilca na spremembe, ki se bodo zgodile v njegovem življenju po prihodu družinskega člana. Skrbnik ali zastopnik lahko otroku pomaga razumeti, kako se lahko njegova stopnja vključenosti v državi popolnoma razlikuje od stopnje vključenosti njegove družine po prihodu v novo družbo. Družina se bo morala spoznati s popolnoma novo kulturo in družbo, otrok pa na primer morda že govori lokalni jezik, pozna pravila in je sklenil prijateljstva. To bo vplivalo na dinamiko v družini. Priprava lahko vključuje scenarije igranja vlog in obravnavo morebitnih otrokovih strahov ali pomislekov. Sodelovanje staršev v otrokovem razvoju je lahko koristno, da bi se čim bolj zmanjšala „vrzel pri vključevanju“ med otrokom in člani njegove družine po združitvi v državi gostiteljici, če je to



v največjo korist otroka. To sodelovanje pomaga družini in prosilcu, da se seznani s tradicijami in vrednotami države gostiteljice, vključno s postopkom vključevanja.

Nadaljnja čustvena podpora. Čustvena podpora bi se morala po prihodu družinskih članov v državo gostiteljico nadaljevati. Podpora skrbnika ali zastopnika v določenem prehodnem obdobju (npr. nekaj tednov/mesecev) lahko pripomore k ustrezni ustalitvi v okviru nove družinske dinamike. To se lahko izvede z začetnimi videoklici ali kratkimi obiski v prvih nekaj mesecih.

Spremljanje in poročanje. Redno spremljanje in poročanje o napredku in dobrem počutju sta ključnega pomena. S tem se zagotovi, da se vse težave nemudoma obravnavajo in da prosilec še naprej prejema potrebno podporo. Skrbnik ali zastopnik bi moral vzdrževati komunikacijo z ustreznimi vključenimi organi in organizacijami.

Če se sprejme odločitev, da se ponovno vzpostavi stik z družino brez združitve



Olajšanje komunikacije. Bistveno je olajšati redno komunikacijo med prosilcem in njegovo družino. To je mogoče storiti s telefonskimi klici, videoklici in pismi. Zastopnik bi moral pomagati vzpostaviti in vzdrževati te komunikacijske kanale.

Psihosocialna podpora in usmerjanje. Prosilec morda potrebuje stalno čustveno podporo, da se znajde v zapletenih razmerah, ko ohranja stik s svojo družino, pri tem pa je od nje še vedno fizično ločen. Pomembno je zagotoviti smernice o tem, kako ohraniti pomembne odnose kljub oddaljenosti in pomagati otroku predelati morebitne mešane občutke.

Proučitev prihodnjih možnosti. Zastopnik lahko pomaga tudi pri proučevanju morebitnih prihodnjih možnosti za združitev ali obiske, s čimer otroku daje občutek upanja in dolgoročno perspektivo. To lahko vključuje obveščanje o vseh spremembah položaja ali pravnega statusa družine, ki bi lahko omogočile združitev v prihodnosti.

Če združitev in obnovitev stika nista mogoči



Razvoj podporne mreže. Ključno je osredotočiti se na vzpostavitev močne podporne mreže za otroka na njegovi sedanjí lokaciji. To vključuje vzpostavitev povezav z lokalnimi socialnimi službami, izobraževalnimi ustanovami in lokalnimi skupinami, ki lahko nudijo podporo in stabilnost.

Ustvarjanje občutka pripadnosti. Organi bi si morali prizadevati za pomoč prosilcu, da pridobi občutek pripadnosti in identitete v novem okolju. To lahko vključuje udeležbo v kulturnih in rekreacijskih dejavnostih, sklepanje prijateljstev in sodelovanje z lokalnimi skupnostmi.



Dolgoročno načrtovanje oskrbe. Bistveno je zagotoviti jasen načrt dolgotrajne oskrbe. To vključuje sodelovanje z ustreznimi organi za zagotovitev pravnega statusa prosilca in ureditev oskrbe, vključno z nastanitvijo, priložnostmi za izobraževanje ter dostopom do zdravstvenega varstva in drugih potrebnih storitev.

Psihološka in čustvena podpora. Zagotavljanje dosledne psihološke in čustvene podpore je bistvenega pomena. Prosilec bo morda potreboval svetovanje ali terapijo, da bo lahko predelal svoje izkušnje in se spoprijel s pomanjkanjem družinskih stikov. Ključno je olajšati dostop do teh storitev in zagotavljati stalno čustveno podporo.



Poudarek na iskanju družine: če se ugotovi, da je družinski član umrl

Če se ugotovi, da je izsledeni družinski član umrl, je ključno, da se položaj obravnava s sočutjem, dostojanstvom in ob upoštevanju mednarodno priznanih standardov. Ta razdelek vsebuje smernice o ukrepih, ki jih je treba sprejeti v teh primerih, s čimer se zagotovi, da družine prejmejo potrebno podporo ter da se ugotavljanje istovetnosti pokojnika izvede strokovno in etično.

1. Obzirna komunikacija z družinami

Če je bila ugotovljena istovetnost umrlega družinskega člana, je treba družino o tem obvestiti nemudoma in obzirno. Komunikacijo bi morali izvajati strokovnjaki ter bi morala biti jasna in sočutna ob upoštevanju potrebe po zaščiti, da bi se zagotovilo, da družine razumejo naslednje korake. To vključuje podrobne informacije o možnosti repatriacije posmrtnih ostankov in upoštevanje želja družine v tem težkem času.

2. Priznavanje pravic in potreb družin

Družino umrlega je treba takoj podpreti in jo napotiti k specializiranemu osebju. Njene čustvene in pravne potrebe je treba obravnavati prednostno z vzpostavljenimi protokoli za zagotavljanje specializirane podpore. To lahko vključuje poenostavitev dostopa do vizumov, da lahko družinski člani pridejo in se poslovijo od umrlega ter sodelujejo v ključnih postopkih, pri čemer je treba vedno zagotoviti, da se njihove pravice v celoti in stalno spoštujejo.

3. Upravna podpora in pravno priznavanje

Da bi zmanjšali upravno breme za družine, bi morali nacionalni organi izdajati potrdila o domnevni smrti, ki so priznana v tujini. To lahko družinam pomaga v zapletenih pravnih postopkih in nadaljnjih korakih brez nepotrebnih zamud ali ovir, zlasti kadar je ureditev vseh pravnih vidikov ključna za njihovo psihološko okrevanje.

4. Nadnacionalno sodelovanje za zaščito družine

Mednarodno sodelovanje je bistveno za podporo družinam umrlih. Pri nadnacionalnem sodelovanju je treba dati prednost humanitarnim potrebam ter zaščititi osebne podatke in dostojanstvo umrlih in njihovih družin.



4. Nadnacionalno sodelovanje za zaščito družine

Mednarodno sodelovanje je bistveno za podporo družinam umrlih. Pri nadnacionalnem sodelovanju je treba dati prednost humanitarnim potrebam ter zaščititi osebne podatke in dostojanstvo umrlih in njihovih družin.

Obvladovanje tveganja med iskanjem družine

V postopku iskanja družine se lahko med čakanjem na izid pojavijo različna tveganja za otroka. Učinkovite strategije obvladovanja tveganja so bistvene za zaščito dobrobiti otroka v tem obdobju. V naslednji preglednici so povzeti ključni dejavniki tveganja in ustrezni ukrepi za njihovo ublažitev. Ker je vsak primer edinstven, je treba pred iskanjem opraviti ustrezno oceno tveganja, ki se lahko prilagodi, če se pojavijo nova tveganja.

Preglednica 1. Obvladovanje tveganj pri iskanju družine

Dejavnik tveganja	Opis	Obvladovanje
Psihološki stres	Negotovost in tesnoba glede izida iskanja družine lahko pri otroku povzročita velik psihološki stres.	Bistveno je zagotoviti, da ima prosilec na voljo zaupanja vredno osebo, kot je skrbnik, ki lahko nudi stalno podporo in čustveno varnost. Poleg tega zagotovite dostop do dejavnosti, ki spodbujajo duševno zdravje in dobro počutje ter krepijo čustveno stabilnost. Zagotovite redno psihosocialno podporo in po potrebi svetovanje. Vzpostavite stabilno in pomirjujoče okolje.
Napačne informacije	Prosilec lahko prejme netočne ali zavajajoče informacije o postopku iskanja družine, kar lahko povzroči lažno upanje (ali nasprotno – nepripravljenost sodelovati v postopku iskanja) ali stisko.	Vzdržujte pregledno in odkrito komunikacijo. Zagotovite, da so vse zagotovljene informacije točne in preverjene, ter prosilca pripravite na vse možne izide. Bistveno je temeljito preveriti vse informacije in pregledno komunicirati z vsemi vpletenimi. Pomembno je tudi, da uradniki priznajo, kadar nimajo določenih informacij. V takih primerih bi morali to jasno navesti, hkrati pa se zavezati, da bodo zadevo spremljali in zagotovili potrebne informacije takoj, ko bodo na voljo. Spoštovanje teh zavez je ključno, saj krepi zaupanje v celotnem postopku.





Dejavnik tveganja	Opis	Obvladovanje
Pomanjkanje zaupnosti	Občutljive informacije prosilca bi se lahko med postopkom iskanja razkrile, kar bi povzročilo kršitve zasebnosti in morebitno škodo.	Prosilca obvestite o načelu zaupnosti. Uvedite zanesljive ukrepe za varstvo podatkov, da zaščitite vse osebne podatke. Redno pregledujte in posodablajte varnostne protokole za preprečevanje nepooblaščenega dostopa.
Diskriminacija in stigmatizacija	Prosilec se lahko v svojem sedanjem okolju srečuje z diskriminacijo ali stigmatizacijo, zlasti če na dan pride njegovo ozadje ali okoliščine.	Spodbujajte vključujoče in podporno okolje. Vse udeležene strani, vključno z vrstniki, poučite o pomenu medsebojne obravnave s spoštovanjem, empatijo in dostojanstvom. Otroke na rednih srečanjih ozaveščajte o negativnem vplivu stigmatizacije.
Čustvena osamitev	Prosilec se lahko med čakanjem počuti izoliranega in osamljenega, zlasti če je v novem in neznanem okolju.	Spodbujajte socialne stike in vzpostavljanje podpornih medsebojnih odnosov. Zagotavljajte priložnosti za sodelovanje v dejavnostih skupnosti in vzpostavljanje povezav.
Fizična varnost – trgovina z ljudmi in izkoriščanje	Otroci in vzdrževane odrasle osebe so lahko izpostavljeni trgovini z ljudmi in izkoriščanju, zlasti če med čakanjem na izid iskanja družine nimajo ustreznega nadzora. Poleg tega so fizični nevarnosti izpostavljeni še bolj, če zlonamerni akterji, kot so trgovci z ljudmi ali preganjalci, izvejo za njihovo lokacijo ali identiteto.	Ohranite zaupnost lokacije in identitete prosilca do sprejetja odločitve o združitvi. Če se ugotovijo tveganja, na primer za pobeg, trgovino z ljudmi ali izkoriščanje, do združitve družine sodelujte z varnimi zavetišči. Skrbite za stalen nadzor in spremljanje v sodelovanju z organizacijami za boj proti trgovini z ljudmi, da zagotovite dodatno zaščito, vključno z informativnimi srečanji o tveganjih, kot sta trgovina z ljudmi in izkoriščanje.





Dejavnik tveganja	Opis	Obvladovanje
Motnje v izobraževanju	Negotovost glede prihodnosti lahko ovira otrokov proces izobraževanja in učenja.	Ohranite otrokovo izobraževalno rutino in po potrebi zagotovite dodatno akademsko podporo, zlasti če se otrok vključuje v novo jezikovno okolje. Zagotovite, da so otrokove izobraževalne potrebe izpolnjene, ne glede na trenutni postopek iskanja družine. Pogovorite se z učitelji, da se seznani s stresnim obdobjem, s katerim se trenutno spopada otrok.
Zdravstveni vidik	Stres in negotovost lahko negativno vplivata na fizično zdravje in povzročita težave, kot so slaba prehrana, motnje spanja ali psihosomatski simptomi.	Redni zdravstveni pregledi in dostop do zdravstvene oskrbe so bistvenega pomena. Spodbujajte zdrav življenjski slog z uravnoteženo prehrano, telesno dejavnostjo in ustreznim počitkom.





4. Najboljše prakse in metode iskanja družine

4.1. Najboljše prakse za dejavnosti iskanja družine

Za učinkovito iskanje družine in prizadevanja za združitve na terenu je treba izvajati najboljše prakse, ki zagotavljajo temeljite in usklajene odzive ob sodelovanju več deležnikov. Osebe azilnega organa se pogosto zanaša na ključno podporo nevladnih organizacij. Ta partnerstva omogočajo združevanje virov, znanja in izkušenj ter tako povečujejo splošno učinkovitost prizadevanj na področju iskanja družine. Te organizacije lahko s skupnim delovanjem ponudijo bolj usklajen in celovit odziv, ki bo na koncu privedel do uspešnejših rezultatov združitve družine in ponovne vzpostavitve stabilnosti v življenju razseljenih oseb.

V okviru storitev Mreže za obnavljanje družinskih vezi ⁽¹²⁰⁾ je poudarjen pomen zaščite humanitarnega mandata misije navedene mreže. Ohranjanje zaupnosti družin, ki uporabljajo storitve Mreže za obnavljanje družinskih vezi. Vključevanje družinskih članov mora biti v središču prizadevanj za iskanje in združitve družine, njihove želje pa je treba spoštovati. Mreža za obnavljanje družinskih vezi v okviru priprave na postopek združitve družine spodbuja tudi redno komunikacijo med otrokom in njegovo družino v skladu z razpoložljivimi sredstvi in interesi/potrebami strank.

Ključna najboljša praksa je tudi **zagotavljanje prilagojene pravne in logistične podpore**. V skladu z najboljšo prakso se prosilca obvesti o službah UNHCR za združitve družine ⁽¹²¹⁾, ki zagotavljajo osnovno **pravno pomoč**, s katero prosilca v tesnem sodelovanju z vladami držav vodijo skozi pogosto zapleten postopek združitve družine, da bi te primere pospešile. Najboljša praksa je tudi izkoriščanje specializiranega čezmejnega strokovnega znanja Mednarodne socialne službe (ISS) ⁽¹²²⁾, ki zagotavlja **celostne storitve**, vključno s pravnim svetovanjem, socialnim delom in zagovorništvom, zlasti za družine, katerih člani so v različnih državah.

Poleg tega je ključnega pomena vključitev **logistične in praktične podpore**, kot to počne Mednarodna organizacija za migracije (IOM) ⁽¹²³⁾. Najboljše prakse Mednarodne organizacije za migracije vključujejo izvajanje storitev iskanja družine, usklajevanje pri organizaciji potovanja ter zagotavljanje potrebne pravne in logistične pomoči za učinkovito združitve družine.

⁽¹²⁰⁾ Več informacij je na voljo na spletu na naslovu <https://familylinks.icrc.org/>, spletišče Mednarodnega odbora Rdečega križa, dostop 8. novembra 2024.

⁽¹²¹⁾ Več informacij je na voljo na spletu na naslovu <https://help.unhcr.org/faq/how-can-we-help-you/family-reunification/>, spletišče UNHCR, brez datuma, dostop 8. novembra 2024.

⁽¹²²⁾ Več informacij je na voljo na naslovu <https://iss-ssi.org/>, spletišče ISS, brez datuma, dostop 8. novembra 2024.

⁽¹²³⁾ Več informacij je na voljo na naslovu <https://www.iom.int/movement-assistance>, spletišče IOM, brez datuma, dostop 8. novembra 2024.





4.2. Tehnična orodja za iskanje družine

Cilj osredotočenosti zlasti na orodja in platforme, namenjene prosilcem, je obravnavati edinstvene izzive, s katerimi se ti srečujejo, kot so ločitev od družine med migracijo, izguba stikov zaradi razselitve in zapleteni pravni postopki za združitev družine. V okviru mednarodnih migracij so informacije razpršene po različnih državah, kar otežuje prizadevanja na področju iskanja pogrešanih oseb. Na platformah za zbiranje podatkov nastajajo izzivi, kot so primeri, ko odrasli ne razkrijejo, kje se nahajajo, ali ko otroci brez spremstva izginejo iz sprejemnih centrov. Mednarodne organizacije, kot sta UNHCR in Rdeči križ, so previdne pri izmenjavi občutljivih informacij, ki bi lahko ogrozile varnost. Poleg tega pomanjkanje pravnega okvira za izmenjavo podatkov med državnimi in nedržavnimi akterji ovira ugotavljanje istovetnosti pogrešanih posameznikov, zlasti v primerih, ki vključujejo neidentificirana trupla, ko forenzični strokovnjaki potrebujejo sodno dovoljenje za izmenjavo informacij.

Mreža za obnavljanje družinskih vezi, ki jo usklajuje centralna agencija za iskanje Mednarodnega odbora Rdečega križa, ponuja brezplačne in zaupne storitve posameznikom, ki iščejo pogrešane sorodnike ali želijo svojo družino obvestiti o tem, kje se nahajajo. Mreža uporablja digitalna orodja in platforme za vodenje primerov in iskanje pogrešanih oseb.

Interpol je leta 2021 vzpostavil podatkovno zbirko I-Familia ⁽¹²⁴⁾, ki družinam omogoča, da pod strogimi zaščitnimi ukrepi zagotovijo vzorce DNK.

V nadaljevanju so navedena ključna orodja in platforme, ki so še posebej pomembni za prosilce.

⁽¹²⁴⁾ Interpol, I-Familia, spletišče Interpola, brez datuma, dostop 7. novembra 2024, <https://www.interpol.int/How-we-work/Forensics/I-Familia>.



Organizacija	Platforma	Opis	Glavne značilnosti
Mednarodno gibanje Rdečega križa in Rdečega polmeseca (Mreža za obnavljanje družinskih vezi)	Ponovna vzpostavitev družinskih vezi, https://familylinks.icrc.org/	ICRC ter nacionalna društva Rdečega križa in Rdečega polmeseca upravljajo to platformo za pomoč prosilcem za azil in beguncem pri obnavljanju stikov z družinskimi člani, od katerih so se ločili zaradi konfliktov, migracij ali nesreč. Platforma posameznikom omogoča, da najdejo najbližji urad ICRC in dostopajo do storitev Mreže za obnavljanje družinskih vezi in/ali spletnih storitev, kjer so na voljo. Mreža za obnavljanje družinskih vezi v številnih okoliščinah ponuja storitev pošiljanja pomembnih dokumentov, ki bi lahko bili zelo relevantni v okviru postopka priprave na združitve, iz ene države v drugo. Ta platforma vključuje	Globalni doseg: deluje v več državah in omogoča dostop prosilcem za azil po vsem svetu. Posamezniku prilagojena podpora: lokalna društva Rdečega križa in Rdečega polmeseca nudijo neposredno pomoč pri iskanju in obnavljanju družinskih vezi. Zasebnost in varnost: prednost daje varnosti in zaupnosti prosilcev za azil, kar je ključnega pomena v ranljivem položaju.
	Storitev Trace the Face, https://tracetheface.familylinks.icrc.org/?lang=en	tudi storitev Trace the Face, ki je prilagojena migrantom in prosilcem za azil. Osebe, ki iščejo svoje bližnje, lahko na spletišču objavijo svojo fotografijo, na podlagi katere bi jih lahko prepoznali družinski člani, da bi se prek urada ICRC sprožil stik z družino.	

Organizacija	Platforma	Opis	Glavne značilnosti
Refugees United	REFUNITE, https://refunite.org/	REFUNITE je mobilna in spletna platforma, posebej zasnovana za pomoč beguncem in prosilcem za azil pri iskanju pogrešanih družinskih članov. Uporabniki lahko ustvarijo anonimni profil in iščejo družinske člane na podlagi razpoložljivih informacij, kot so imena, lokacije in drugi identifikacijski podatki.	Dostopnost: optimizirana je za mobilne naprave in območja z majhno pasovno širino, tako da je dostopna prosilcem za azil, ki imajo morda omejen dostop do interneta. Anonimnost: varuje identiteto uporabnikov in prosilcem za azil omogoča iskanje družinskih članov, ne da bi bila pri tem ogrožena njihova varnost. Storitve, ki temeljijo na sistemu kratkih sporočil (SMS): zagotavljajo možnost iskanja na podlagi SMS, ki je koristna zlasti v regijah z omejeno internetno povezljivostjo.

Organizacija	Platforma	Opis	Glavne značilnosti
Interpol	I-Familia, https://www.interpol.int/How-we-work/Forensics/I-Familia	I-Familia je inovativna podatkovna zbirka DNK, ki jo je Interpol vzpostavil leta 2021 za pomoč pri prepoznavanju pogrešanih oseb s primerjavo DNK v družini.	Ujemanje DNK v družini: sorodnikom pogrešanih oseb omogoča, da predložijo vzorce DNK za primerjavo z neznanimi človeškimi ostanki. Globalni doseg: dostopna je organom preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj po vsem svetu za ugotavljanje istovetnosti pogrešanih oseb in žrtev nesreč. Zasebnost in varnost: deluje s strogimi zaščitnimi ukrepi za zaščito občutljivih genetskih podatkov. Dopolnjevanje obstoječih sistemov: deluje skupaj z drugimi platformami in obravnava primere, ko neposredni profili DNK pogrešanih posameznikov niso na voljo, mogoče pa je ugotoviti istovetnost družinskih članov.



4.3. Pregled uporabljenih metod

Ta preglednica vsebuje neizčrpen pregled metod, uporabljenih pri iskanju družine, pri čemer so poudarjeni ključni vpleteni deležniki ter prednosti in izzivi, povezani z vsakim pristopom.

Metode	Kdo je vključen (vključno z nedržavnimi akterji)	Prednosti	Slabosti
Razgovor z otrokom	Socialni delavci, uradniki za zaščito otrok, skrbniki/zastopniki, psihologi, nevladne organizacije, medvladne organizacije in mednarodne vladne organizacije.	Neposreden vpogled v otrokovo izkušnjo; krepi zaupanje.	Otrok je lahko čustveno prizadet ali pa ima težave s spominom ali podajanjem podrobnih informacij. Zato bi si bilo treba prizadevati za omejitev števila razgovorov, ki bi lahko bili za otroka travmatični.
Razgovor z družinskimi člani	Socialni delavci, uradniki za zaščito otrok, skrbniki/zastopniki, psihologi, nevladne organizacije, medvladne organizacije.	Zajema podrobno družinsko zgodovino in ozadje. Vzpostavlja neposredno komunikacijo; omogoča takojšnje preverjanje informacij.	Izsleditev družinskih članov je lahko težavna; obstaja tveganje, da bodo prejete nepopolne ali pristranske informacije. Morebitna tveganja, povezana z zaščito otrok, je treba skrbno oceniti, da se zagotovita varnost in dobrobit otroka. Potreben je skrben premislek.
Uporaba nacionalnih podatkovnih zbirk/evidenc v državi gostiteljici	Vladne agencije, službe za priseljevanje, organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, nevladne organizacije.	Dostopne in pogosto celovite; koristne za potrditev pravnega statusa in zgodovine.	Lahko obstajajo omejitve v zvezi z zasebnostjo podatkov; ne vsebujejo nujno vseh ustreznih informacij. Postopki za pridobitev dostopa do njih so lahko dolgotrajni.
Uporaba podatkovnih zbirk/evidenc v drugih državah EU+	Vladne agencije, organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, institucije EU, nevladne organizacije.	Navzkrižno preverjanje poveča možnosti za uspeh; lahko spremljajo gibanje prek meja.	Omejitve pri souporabi podatkov med državami; morebitne jezikovne ovire; morda niso vsebovane vse ustrezne informacije.





Metode	Kdo je vključen (vključno z nedržavnimi akterji)	Prednosti	Slabosti
Uporaba podatkovnih zbirk/evidenc v izvorni državi/ evidenc v drugih državah	Vladne agencije, mednarodne organizacije, veleposlaništva, konzulati, nevladne organizacije.	Iskanje se razširi na cel svet; koristno v primerih diaspore.	Čeprav je to dragoceno, lahko pride do zamud zaradi birokratskih ovir in morebitnega nesodelovanja izvirne države. Previdnost je nujna v primerih, povezanih s prošnjami za azil, da se zagotovi zelo skrbno ravljanje z občutljivimi informacijami in da se preprečijo vsa dejanja, ki bi lahko ogrozila varnost ali zaščito prosilca. Potreben je skrben premislek.
Vključenost socialnih služb v izvorni državi	Vladne socialne službe, nevladne organizacije, medvladne organizacije, organizacije s sedežem v skupnosti.	Lahko zagotovi kulturno ozadje; podpira dolgoročno združitev.	Izzivi pri usklajevanju in različna kakovost storitev glede na lokalne vire; morebitna tveganja za otroka ali družino; potreben je skrben premislek, da vključitev teh služb ne bi otroka ali družine nenamerno izpostavila dodatni škodi, zlasti v primerih, ki se nanašajo na azil ali vprašanja zaščite. Potreben je skrben premislek.



Metode	Kdo je vključen (vključno z nedržavnimi akterji)	Prednosti	Slabosti
Vključenost Mednarodne socialne službe/ medvladnih organizacij/ nevladnih organizacij	UNHCR, IOM, Rdeči križ, Save the Children, druge humanitarne organizacije.	Dostop do specializiranega strokovnega znanja in globalnih mrež; celosten pristop k združitvi. Usklajevanje med organizacijami lahko spodbuja inovativne rešitve.	Odzivni čas je lahko zaradi vključenosti več organizacij dolg, kar lahko upočasni prizadevanja za združitev družine. Obstaja tudi tveganje ponovne viktimizacije, saj se lahko te organizacije zanašajo na informacije, zbrane neposredno od otroka in/ ali družinskih članov. Poleg tega je zaradi strogega spoštovanja humanitarnega mandata količina informacij, ki so jih pripravljeni deliti z organi, omejena, saj je njihova glavna vloga delovati v imenu družine v postopku iskanja.
Vključenost verskih organizacij	Cerkve, mošeje, templji, verske nevladne organizacije.	Uživajo zaupanje skupnosti; hitro lahko mobilizirajo lokalno podporo; lahko imajo dostop do lokalnih evidenc in mrež.	Njihovi viri in strokovno znanje za obravnavo zapletenih ali občutljivih primerov, zlasti tistih, ki vključujejo zaščito otrok ali travme, so lahko omejeni; obstaja možnost tveganja, da bi pristranskost na podlagi verske pripadnosti vplivala na nepristranskost ali inkluzivnost podpore, kar bi lahko vplivalo na varnost in dobrobit ranljivih posameznikov. Potreben je skrben premislek.



Metode	Kdo je vključen (vključno z nedržavnimi akterji)	Prednosti	Slabosti
Spletne platforme	Platforme družbenih medijev, specializirana spletišča za iskanje družine.	Širok doseg, ki omogoča hitro čezmejno razširjanje informacij in povezovanje; dostopnost po vsem svetu, kar zagotavlja širše zmogljivosti iskanja.	Pomisleki v zvezi z zasebnostjo in varnostjo so kritični, zlasti pri ravljanju z občutljivimi podatki, ki bi lahko v primeru neustrezne zaščite ogrozili varnost posameznikov; zaradi razlik v dostopu do tehnologije ali interneta so lahko nekateri ranljivi posamezniki izključeni in je njihova zmožnost sodelovanja v postopku iskanja omejena, zaradi česar ne prejmejo potrebne zaščite. Potreben je skrben premislek.
Ponudniki tehnologij	Podjetja, ki ponujajo tehnološke rešitve, kot so podatkovne zbirke, prepoznavanje obrazov in komunikacijska orodja.	Ponujajo inovativna orodja, ki izboljšujejo učinkovitost iskanja, kot so podatkovne zbirke in prepoznavanje obrazov, ter lahko zagotovijo varne in nadgradljive rešitve.	Visoki stroški in potrebe po virih lahko omejijo dostop do ključne tehnologije, zlasti v okoljih z malo viri, kjer lahko ranljivi posamezniki ostanejo brez potrebne podpore; tehnologija morda tudi ne obravnava v celoti splošne varnosti in dobrobiti zadevnega posameznika. Potreben je skrben premislek.



Metode	Kdo je vključen (vključno z nedržavnimi akterji)	Prednosti	Slabosti
Voditelji skupnosti	Lokalne starešine, plemenski vodje, vaški vodje, spoštovane osebnosti skupnosti.	Poglobljeno razumevanje lokalnega okolja in kulturne dinamike; spoštovane osebnosti lahko olajšajo zaupanje in sodelovanje.	Obstaja tveganje neobjektivnosti ali pristranskosti, zlasti na območjih, ki so jih prizadeli konflikti, kar bi lahko ogrozilo pravičnost in varnost zagotovljene podpore; njihovo sodelovanje je lahko omejeno na določene regije ali skupine. Potreben je skrben premislek.



Priloga I. Pravni okvir – poudarek na otrokovih pravicah

Nekateri otroci potujejo prek meja, ne da bi zanje skrbela odgovorna odrasla oseba, ali pa po vstopu na evropsko ozemlje ali pred njim ostanejo brez spremstva. Tveganje izgube družine je veliko. Do ločitve od družine lahko pride po nesreči, na primer zaradi kriznih razmer ali omejevanja svobode gibanja. Zapustitev otrok je lahko tudi ukrep, ki ga starši in/ali otroci sprejmejo zaradi zaščite in spoprijemanja s težavami, ko razmere postanejo življenjsko nevarne in so viri izčrpani.

Otroci so že sami po sebi ranljivi, zato so tisti, ki sami potujejo skozi neznane države, izpostavljeni večjemu tveganju nasilja in zlorabe. V nekaterih primerih se lahko njihova ranljivost še poveča zaradi drugih dejavnikov, saj so lahko brez dokumentov, brez državljanstva ali potrebujejo mednarodno zaščito.

Cilj **strategije EU o otrokovih pravicah** ⁽¹²⁵⁾ je okrepiti popolno zavezanost EU, kot je zapisana v Lizbonski pogodbi ⁽¹²⁶⁾ in Listini, za spodbujanje, varstvo in uresničevanje otrokovih pravic v vseh ustreznih politikah in ukrepih EU.

Ta zaveza je okrepljena z različnimi instrumenti, tudi temi, ki so podrobno opisani v nadaljevanju.

Jamstvo EU za otroke ⁽¹²⁷⁾. Ta pobuda zagotavlja, da imajo otroci, ki potrebujejo pomoč, dostop do osnovnih storitev, kot so zdravstveno varstvo, izobraževanje, otroško varstvo in nastanitve.

Sporočilo Komisije o otrocih pri migracijah (COM/2017/211) ⁽¹²⁸⁾. To sporočilo obravnava posebne potrebe otrok migrantov ter poudarja njihove potrebe po zaščiti in vključevanju.

Akcijski načrt za integracijo in vključevanje za obdobje 2021–2027 (COM/2020/758) ⁽¹²⁹⁾. V tem načrtu so opisani ukrepi za podporo integraciji in vključevanju migrantov ter tistih, ki potrebujejo mednarodno zaščito, vključno z otroki, v družbe EU.

Ti okviri skupaj varujejo pravice in dobrobit otrok ter zagotavljajo, da so njihove posebne potrebe izpolnjene ter da so med potovanjem in ob prihodu v EU zaščiteni.

Listina otrokom zagotavlja pravico do zaščite in skrbi za zagotovitev njihove dobrobiti. Zagotavlja tudi, da imajo otroci pravico do svobodnega izražanja svojega mnenja v zadevah v zvezi z njimi, pri čemer se o tehtnosti izraženih mnenj presoja v skladu z njihovo starostjo in

⁽¹²⁵⁾ Evropska komisija: Strategija EU o otrokovih pravicah, 24. marec 2021, dostop 22. januarja 2024, https://commission.europa.eu/document/86b296ab-95ee-4139-aad3-d7016e096195_en.

⁽¹²⁶⁾ Lizbonska pogodba, ki spreminja Pogodbo o Evropski uniji in Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti, podpisana v Lizboni, 13. december 2007, <https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/lis/sign>.

⁽¹²⁷⁾ Evropska komisija: Evropsko jamstvo za otroke, 24. marec 2021, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1428&langId=en>.

⁽¹²⁸⁾ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu – Zaščita otrok pri migracijah, COM(2017) 211 final z dne 12. aprila 2017, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:52017DC0211>.

⁽¹²⁹⁾ European Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Akcijski načrt za integracijo in vključevanje za obdobje 2021–2027, COM(2020) 758 final z dne 24. novembra 2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0758>.





zrelostjo. Poleg tega člen 7 Listine poudarja pomen spoštovanja družinskega življenja, ki je temeljno načelo, ki usmerja prizadevanja za združitev družine. Ta zaveza zaščititi enotnost družine in otrokove pravice je osrednjega pomena za politike EU ter zagotavlja, da so vsi ukrepi osredotočeni na največjo korist otroka in ohranjajo celovitost družinskega življenja.

Načelo največje koristi otroka, zapisano v Konvenciji o otrokovih pravicah ⁽¹³⁰⁾, je potrjeno tudi v Listini z navedbo, da je treba pri vseh ukrepih javnih organov ali zasebnih ustanov, ki se nanašajo na otroke, upoštevati predvsem koristi otroka.

Kot je navedeno v preambuli KOP, morata biti družini „kot temeljni družbeni skupini in naravnemu okolju za razvoj in blaginjo vseh njenih članov in še posebej otrok“ ⁽¹³¹⁾ namenjena varstvo in pomoč. Pri ocenjevanju največje koristi otroka bi bilo treba upoštevati načelo enotnosti družine, ki je dodatno priznано v Evropski konvenciji o človekovih pravicah (člen 8). V skladu s členom 24(3) Listine je del te ocene enotnost družine, skupaj z vidiki dobrobiti in razvoja mladoletnika, varnosti in varovanja ter stališči mladoletnika v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo.

Poleg največje koristi otroka se v posebnih okoliščinah iskanja družine pri odločanju o iskanju družine upošteva tudi več drugih pravic, ki so določene v Konvenciji o otrokovih pravicah.

- Pravica do **imena, državljanstva in starševske skrbi** ⁽¹³²⁾.

*1. Otrok mora biti takoj po rojstvu vpisan v rojstno matično knjigo in ima od rojstva pravico do imena, pravico pridobiti državljanstvo in po možnosti **pravico, da pozna svoje starše in da ti skrbijo zanj.***

- Pravica do **ohranjanja lastne identitete, všteti državljanstvo, ime in družinska razmerja** ⁽¹³³⁾. Identiteta otroka vključuje spolno identiteto, spolno usmerjenost, veroizpoved, prepričanje, kulturno identiteto, osebnost in pravico do dostopa do informacij o njegovi biološki družini v skladu s pravno ureditvijo zadevne države.
- Pravica do **ohranjanja družinskega okolja in gojenja osebnih odnosov** ter neposrednega stika s starši ⁽¹³⁴⁾. Člen 9 KOP določa:

1. [...] otrok ne bo proti volji staršev ločen od njih, razen če v skladu z veljavnim zakonom in postopki pristojne oblasti v sodnem postopku odločijo, da je takšna ločitev nujna za otrokovo korist.

[...]

3. Države pogodbenice spoštujejo pravico otroka, ki je ločen od enega ali od obeh staršev, da redno vzdržuje osebne stike in neposredno zvezo z obema, razen če je to v nasprotju z njegovimi koristmi.

⁽¹³⁰⁾ hUNGeneralna skupščina, Konvencija o otrokovih pravicah, 20. november 1989, Resolucija generalne skupščine št. 44/25, <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>.

⁽¹³¹⁾ Generalna skupščina ZN, [Konvencija o otrokovih pravicah](#), 20. november 1989, Združeni narodi, Zbirka pogodb, zvezek 1577, preambula, str. 1.

⁽¹³²⁾ Člen 7 KOP.

⁽¹³³⁾ Člen 8 KOP.

⁽¹³⁴⁾ Podobna vsebina je v členu 24(3) Listine.





- Pravica do **združitve družine** je določena v členu 10 KOP:

1. [...] države pogodbenice [morajo] zahteve otroka ali njegovih staršev za vstop v državo pogodbenico ali za odhod iz nje z namenom ponovne združitve družine obravnavati na pozitiven, human in ekspeditiven način. Države pogodbenice nadalje jamčijo, da predložitev take zahteve za prosilce in za člane njihove družine ne bo imela škodljivih posledic.

2. Otrok, čigar starša prebivata v različnih državah, ima, razen v izjemnih okoliščinah, pravico vzdrževati osebne stike in neposredno zvezo z obema roditeljema. [...]

Poleg tega člen 22 KOP določa, da:

2. [...] bodo države pogodbenice [...] sodelovale pri vseh naporih [...] pri varstvu in pomoči takemu otroku in pri iskanju staršev ali drugih družinskih članov katerega koli otroka begunca, da bi zbrali informacije, potrebne za ponovno združitev z njegovo družino.

V zvezi z otroki begunci člen 10(3) Direktive Sveta 2003/86/ES (direktiva o združitvi družine) ⁽¹³⁵⁾ določa, da države članice:

(a) dovolijo vstop in bivanje zaradi združitve družine z njegovimi sorodniki v prvem kolenu v ravni črti brez uporabe pogojev, določenih v členu 4(2), točka (a);

(b) lahko dovolijo vstop in bivanje zaradi združitve družine z njegovim zakonitim skrbnikom ali katerim koli drugim članom družine, če begunec nima sorodnikov v ravni črti ali takšnih sorodnikov ni mogoče izslediti.

- Spoštovanje **mnenja otroka** ⁽¹³⁶⁾. Vsi otroci imajo pravico do svobodnega izražanja svojega mnenja. Mnenje otroka je treba ustrezno upoštevati v stvareh, ki ga zadevajo, v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo. V ta namen je treba otroku zlasti omogočiti možnost zaslišanja v katerem koli sodnem ali upravnem postopku v zvezi z njim.
- Varstvo pred vmešavanjem v **zasebno življenje, družino, dom in dopisovanje** ⁽¹³⁷⁾. Ta pravica varuje zasebno življenje otrok pred samovoljnim vmešavanjem javnih organov in zasebnih organizacij, kot so mediji. Varstvo zajema štiri ločena področja: zasebno življenje, družinsko življenje, dom in dopisovanje.
- Posebna pomoč **otrokom, ki so začasno ali za stalno prikrajšani za družinsko okolje**, in njihovo varstvo sta določena v členu 20 KOP:
 - 1. Otrok, ki je začasno ali za stalno prikrajšan za svoje družinsko okolje ali katerega koristi ne dopuščajo, da bi še naprej ostal v tem okolju, ima pravico do posebnega varstva in pomoči, ki mu ju zagotovi država.
 - 2. Države pogodbenice morajo v skladu s svojo notranjo zakonodajo takemu otroku zagotoviti nadomestno skrb.
- **Varstvo in humanitarna pomoč** za otroke begunce ali otroke, ki zaprosijo za azil, ko zaprosijo za **status begunca** ali jim je ta status priznan, **ter pravica do iskanja njihovih družinskih članov, da bi zbrali informacije, potrebne za združitev z družino** ⁽¹³⁸⁾.

⁽¹³⁵⁾ [Direktiva Sveta 2003/86/ES](#) z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine (UL L 251, 3.10.2003).

⁽¹³⁶⁾ Člen 12 KOP; podobna določba je opredeljena v členu 24(1) Listine.

⁽¹³⁷⁾ Člen 16 KOP.

⁽¹³⁸⁾ Člen 22 KOP.





Konvencija o otrokovih pravicah ⁽¹³⁹⁾ zlasti v zvezi z otroki begunci priznava ne le pravico do ustreznega varstva in humanitarne pomoči, temveč tudi pravico do iskanja staršev ali drugih družinskih članov. Priznava tudi pravico do enakega varstva, kot jo ima vsak drug otrok, ki je za stalno ali začasno prikrajšan za svoje družinsko okolje. Ta pravica, ki je temelj postopka iskanja družine za otroke brez spremstva, ki potrebujejo mednarodno zaščito, je v pravnem redu Unije na področju azila obširno priznana.

V skladu z zavezo EU, da bo zaščitila otrokove pravice, pakt vključuje zgoraj navedene instrumente, kot so **strategija EU o otrokovih pravicah** in njen sestavni del, **jamstvo EU za otroke, sporočilo Komisije o otrocih pri migracijah** ter **akcijski načrt za integracijo in vključevanje za obdobje 2021–2027**. Ti instrumenti zagotavljajo, da se pri vseh ukrepih upošteva največja korist otrok, ter krepijo varstvo in skrb, ki sta potrebna za dobrobit otrok, kot je opisano v členu 24 Listine.

⁽¹³⁹⁾ Člen 22 KOP.





Urad za publikacije
Evropske unije

